

درس اول : تاریخ نگاری و منابع دوره معاصر

جمله های صحیح یا غلط را مشخص کنید.

۱. اساس کار تاریخ نگاری سنتی، بررسی زندگی پادشاهان و شرح فتوحات آنان بود. **صحیح**
۲. تاریخ نگاری سنتی ادامه وقایع نگاری و مجلس نویسی های دوره صفوی و پیش از آن محسوب می شود. **صحیح**
۳. نشریه (روزنامه) به عنوان رسانه گروهی، یکی از ابداعات تأثیرگذار تمدن قدیم شرق بود که در دوره پهلوی وارد ایران شد. **غلط**
۴. اولین روزنامه ایران را میرزا صالح شیرازی با عنوان کاغذ اخبار در تهران منتشر کرد. **صحیح**
۵. امیرکبیر برای رشد آگاهی های سیاسی اجتماعی مردم و توسعه ی فکری و فرهنگی جامعه روزنامه وقایع اتفاقیه را منتشر نمود. **صحیح**
۶. انتشار روزنامه یکی از عوامل تحول در دوره قاجار بود. **صحیح**
۷. اولین روزنامه ایران در عصر قاجار، «وقایع اتفاقیه» نام داشت که به همت امیر کبیر در تهران منتشر شد. **غلط**
۸. پس از پیروزی انقلاب مشروطه، نشریات رشد سریعی پیدا کردند. **صحیح**
۹. اساس کار تاریخ نگاری معاصر، غالباً بررسی عملکرد پادشاهان و شرح فتوحات آنان بود. **غلط**
۱۰. نشریات قدیمی، منبع پژوهشی ارزشمندی در مطالعات تاریخ معاصر محسوب می شود. **صحیح**
۱۱. نشریه به عنوان رسانه گروهی، یکی از ابداعات تأثیرگذار تمدن جدید بود که دردوران قاجار به ایران راه یافت. **صحیح**

کدام یک از گزینه های سمت راست با شماره های سمت چپ در ارتباط است.

۱. مورخ مشهور عصر قاجار و رئیس دارالترجمه همایونی	محمد حسن خان اعتماد السلطنه
۲. نویسنده کتاب تاریخ بیداری ایرانیان	ناظم الاسلام کرمانی
۳. ستایش کننده امیرکبیر در کتاب صدرا لتواریخ	محمد حسن خان اعتماد السلطنه
۴. کسی که اولین روزنامه ایران را در دوره قاجار به منتشر کرد.	میرزا صالح شیرازی
۵. نویسنده صدر التواریخ	محمد حسن خان اعتماد السلطنه
۶. نویسنده حقایق الاخبار ناصری	میرزا محمد جعفر خورموجی
۷. نویسنده تاریخ ذوالقرنین	خاوری شیرازی
۸. تاریخ نویسی سنتی را به شیوه علمی نقد کرد.	میرزا فتحعلی خان آخوند زاده
۹. در زمان چه کسی ترجمه آثار اروپایی در ایران به تدریج آغاز شد؟	عباس میرزا
۱۰. گام های بلندی در حوزه تاریخ نویسی عصر قاجار برداشت.	محمد حسن خان اعتماد السلطنه

جاهای خالی را با کلمات مناسب تکمیل کنید.

۱. خاوری شیرازی مورخ مشهور زمان فتحعلی شاه، نویسنده کتاب است. **تاریخ ذوالقرنین**
۲. کتاب ضمن توجه به مردم، نقش طبقات اجتماعی مختلف را در انقلاب مشروطه نشان داده است. **تاریخ بیداری ایرانیان**
۳. اولین روزنامه ایران در دوره قاجار به نام در تهران منتشر شد. **کاغذ اخبار**
۴. اولین روزنامه ایران را میرزا صالح شیرازی با عنوان در تهران منتشر کرد. **کاغذ اخبار**
۵. نشریات قدیمی منبع پژوهشی ارزشمندی در مطالعات محسوب می شود. **تاریخ معاصر**

گزینه های مناسب را انتخاب کنید.

۱. رئیس دارالترجمه همایونی در زمان ناصرالدین شاه چه کسی بود؟
الف) اعتماد السلطنه (ب) میرزا فتحعلی آخوند زاده (ج) میرزا آقا خان کرمانی (د) میرزا صالح شیرازی

به سؤالات زیر پاسخ کوتاه دهید.

۱. یکی از مراکزی که در دوره ناصرالدین شاه قاجار نقش بسزایی در ترجمه آثار اروپایی به ویژه کتب تاریخی به زبان فارسی داشت، نام ببرید؟ **دارالترجمه همایونی.**

۲. محمد حسن خان اعتماد السلطنه در کدام یک از آثار خود امیر کبیر را ستایش کرد؟ **صدرالتواریخ.**

۳. مؤلف کتاب حقایق الاخبار ناصری که بود؟ **میرزا محمد جعفر خورموجی.**

۴. واقعیت قتل امیر کبیر، نخستین بار در کدام کتاب عصر قاجار بازتاب داده شده است؟ **حقایق الاخبار ناصری**

۵. نویسنده کتاب تاریخ بیداری ایرانیان کیست؟ **ناظم الاسلام کرمانی.**

۶. اولین بار در کدام کتاب عصر قاجار نقش طبقات اجتماعی مختلف در انقلاب مشروطیت نشان داده شد؟ **تاریخ بیداری ایرانیان**

۷. روزنامه کاغذ اخبار توسط چه کسی در تهران منتشر شد؟ **میرزا صالح شیرازی.**

۸. محل نگهداری اسناد و مدارک با ارزش هر کشور چه نام دارد؟ **آرشیو ملی.**

تعریف اصطلاحات و مفاهیم تاریخی.

کاغذ اخبار: اولین روزنامه ایران که توسط میرزا صالح شیرازی (یکی از دانشجویان اعزامی به انگلستان) در تهران منتشر شد.

آرشیو: در بسیاری از کشورهای جهان محلی برای نگهداری، حفاظت، مرمت، طبقه بندی و آماده سازی اسناد برای استفاده ی محققان ایجاد شده است. به این مکان آرشیو گفته می شود.

مقایسه پدیده های تاریخی.

۱. روزنامه نگاری در دوره قاجار پیش از مشروطه را با پس از وقوع انقلاب مشروطه مقایسه کنید؟ در دوران پیش از مشروطه به دلیل ماهیت استبدادی حکومت قاجار و نبود آزادی بیان، برخی از روزنامه نگاران در خارج از کشور اقدام به چاپ روزنامه هایی به زبان فارسی می کردند و نسخه هایی از آنها به صورت مخفیانه به داخل ایران می رسید. پس از پیروزی انقلاب مشروطه، نشریات رشد سریعی پیدا کردند و فعالیت های روزنامه نگاری در ایران توسعه یافت.

۲. تاریخ نگاری سنتی را با تاریخ نگاری معاصر (جدید) از نظر بینش مقایسه کنید. اساس تاریخ نگاری سنتی، غالباً بررسی زندگی شاهان و شرح فتوحات آنان بود اما در تاریخ نگاری معاصر، به برخی از جنبه های سیاسی، نظامی، اقتصادی، فرهنگی و اجتماعی حیات انسان بیشتر توجه شده است.

اظهار نظر و قضاوت.

به نظر شما چرا برخی از روزنامه های فارسی زبان در دوره قاجار، خارج از ایران چاپ می شد؟ به این دلیل که این گروه از روزنامه ها نگرش سیاسی داشته و از وضع موجود انتقاد می کردند. از طرفی چون در زمان قاجار آزادی بیان نبود و شیوه حکومت استبدادی آنان مانع از چاپ مطالب انتقادی می شد، در نتیجه گروهی از آزادی خواهان ایرانی روزنامه های خود را در خارج از ایران چاپ کرده و مخفیانه به ایران می فرستادند تا موجب بیداری مردم ایران شوند.

سوالات تشریحی: (علل، دلایل، آثار، نتایج و پیامدهای تاریخی).

۱. تاسیس دارالترجمه همایونی در دوره قاجار چه تاثیری بر تاریخ نگاری این دوره داشت؟ آثار فراوانی به فارسی ترجمه شد که نوشته های تاریخی بخش قابل توجهی از نخستین آثار ترجمه شده از زبان های اروپایی به زبان فارسی را تشکیل می دادند که ترجمه آن ها تاثیر بسزایی در آشنایی نویسندگان و مورخان ایرانی با بینش و روش مورخان اروپایی داشت.

۲. عمده ترین منابع پژوهش در دوره معاصر تاریخ ایران رانام ببرید؟ **انواع کتاب ها، نشریات، اسناد و منابع آرشیوی.**

۳. چرا برخی از روزنامه نگاران در دوره قاجار اقدام به انتشار روزنامه های خود در خارج از کشور کردند؟ به دلیل ماهیت استبدادی حکومت قاجار و نبود آزادی بیان.

۴. کدام رویدادها در بینش مورخان ایرانی در تاریخ نگاری معاصر تأثیر عمیقی داشت؟ (ذکر دو مورد کافی است). **انقلاب مشروطه - نفوذ و دخالت کشورهای استعمارگر جنگهای جهانی اول و دوم و اشغال ایران جنبش ملی شدن نفت - انقلاب اسلامی .**

موفق باشید - مهران زنگنه - دبیر تاریخ ایزده

درس دوم: ایران و جهان در آستانه دوره معاصر

جمله های صحیح یا غلط را مشخص کنید.

۱. طبقه فقیر جامعه فرانسه در آستانه انقلاب کبیر در قرن ۱۸ م. از پرداخت مالیات معاف بودند. **غلط**
۲. بزرگترین دستاورد انقلاب با شکوه انگلستان، نفی منشاء الهی سلطنت بود. **صحیح**
۳. کریم خان زند با به کارگیری سیاست جنگ و کشورگشایی موجب رونق و شکوفایی علمی و فرهنگی قلمرو خود شد. **غلط**
۴. ایل افشار در عصر صفوی برای محافظت از مرزهای خراسان در برابر هجوم غزها به نواحی شمال آن دیار کوچانده شدند. **غلط**
۵. نادر شاه افشار شهری را به عنوان پایتخت خود انتخاب نکرد، مشهد و کلات بیشتر محل گردآوری غنایم او بوده است. **غلط**
۶. انقلاب صنعتی اگرچه موجب قدرت و رفاه بیشتر اروپائیان شد اما باعث بهره کشی از کارگران در اروپا گردید.
۷. از پیامدهای انقلاب باشکوه در انگلیس این بود که منشاء الهی سلطنت نفی و مجلس منشاء قدرت و تعیین کننده اختیارات پادشاه شناخته شد. **صحیح**

کدام یک از گزینه های سمت راست با شماره های سمت چپ در ارتباط است.

۱. انقلاب باشکوه	۱. مهمترین دستاورد این انقلاب نفی منشاء الهی سلطنت و تعیین اختیارات پادشاه از طرف مجلس بود.
انقلاب صنعتی	۲. از مشکلات این انقلاب گسترش بی رویه شهرها، رشد جمعیت و به وجود آمدن فاصله طبقاتی بود.
انقلاب کبیر فرانسه	۳. اهداف انقلاب کنندگان افکار و شعارهای آزادی خواهانه بود.
محمد بابر	۴. وی بنیانگذار حکومت گورکانیان هند یا مغولان کبیر بود.
پتر کبیر	۵. تزار قدرتمند روس
چارلز اول	۶. پادشاه انگلستان در زمان مجادله با مجلس این کشور
جورج واشینگتن	۷. اولین رئیس جمهور تاریخ امریکا
ملکه ویکتوریا	۸. کشور انگلیس در زمان حکومت وی به قدرت اول جهان تبدیل شد.
انگلستان	۹. انقلاب صنعتی با اختراع و تکمیل ماشین بخار از این کشور آغاز شد.
زندان باستیل	۱۰. اغلب مردم بینوا و خشمگین پاریس با حمله به این مکان انقلاب خود آغاز کردند.

جاهای خالی را با کلمات مناسب تکمیل کنید.

۱. کشورهای اروپایی در قرن ۱۸ م. به بهانه دفاع از حقوق اقلیت ها در امور داخلی دخالت می کردند. **عثمانی**
۲. کریم خان برخلاف سنت معمول از پذیرفتن عنوان شاه امتناع کرد و خود را ایران نامید. **وکیل مردم**
۳. در دوره زند نوعی از بناها با کاربرد تفریحی گسترش یافت که به معروف بود. **کلاه فرنگی**
۴. مردم ناراضی و خشمگین فرانسه در سال ۱۸۷۱ م انقلاب خود را با حمله به آغاز کردند. **زندان باستیل**
۵. انقلاب صنعتی با اختراع و تکمیل ماشین بخار در کشور آغاز گردید. **انگلیس**
۶. در دوران حکومت طولانی به قدرت اول جهان تبدیل شد. **ملکه ویکتوریا**
۷. انقلاب صنعتی با اختراع و تکمیل ماشین بخار در کشور آغاز گردید. **انگلستان**
۸. مجلس انگلستان به رهبری در جنگی بر پادشاه پیروز شد، او نظام پادشاهی را برانداخت و خود رئیس جمهور شد. **کرامول**
۹. سیاست و اقدام های، روسیه را متحول کرد و در مسیر توسعه طلبی سیاسی و نظامی قرار داد. **پتر کبیر**
۱۰. پرتغالی ها و نخستین استعمارگرانی بودند که به هند وارد شدند. **اسپانیایی ها**
۱۱. بعضی از خصوصیات اخلاقی مانند مدارا با دشمنان، همدردی با مردم و ساده زیستی باعث شد که نام و نشان نیکی از او در تاریخ ایران به جا ماند. **کریم خان زند**
۱۲. از اعضای اصحاب دایره المعارف فرانسه که بر اهمیت انتخابات تأکید می کرد نام داشت. **روسو**
۱۳. اقتدار نظامی نادر افشار و سپس مدت کوتاهی روس ها را وادار به عقب نشینی کرد. **آقا محمد خان**
۱۴. به علت آشفتگی سیاسی و اجتماعی کشور پس از امکان رشد و ترقی هنر و معماری دور از انتظار بود. **صفویه**

گزینه های مناسب را انتخاب کنید.

۱. بزرگترین دستاورد پیروزی انقلاب باشکوه برای پارلمان انگلستان چه بود؟
الف) لغو نظام سلطنتی و استقرار جمهوریت ب) کاهش قدرت پادشاه و شاهزادگان ج) **نفی منشا الهی سلطنت** د) لغو امتیازات پرخرج خانواده سلطنتی
۲. نادرشاه افشار پس از شکست دادن افغان ها دست به چه اقدامی زد؟
الف) خراسان را تصرف کرد ب) شورای دشت مغان را تشکیل داد ج) **مهپای نبرد با روسیه و عثمانی شد** د) تهماسب دوم را از سلطنت خلع کرد
۳. در قرن ۱۹ م. کدام کشور مرد بیمار اروپا لقب گرفت؟
الف) روسیه ب) **عثمانی** ج) انگلیس د) فرانسه
۴. استعمارگران اروپایی با کدام اقدام توانستند بخش هایی از سرزمین هند را به تصرف خود در آورند؟
الف) ترویج زبان و فرهنگ خود ب) تأسیس شرکت های بزرگ تجاری در هند ج) **با غارت کردن ثروت هند** د) **دامن زدن به اختلافات قومی و مذهبی در هند**
۵. مردم ایالات متحده آمریکا با تحریکات کدام کشور برای رسیدن به استقلال وارد جنگ علیه دولت انگلیس شدند؟
الف) روسیه ب) **فرانسه** ج) اتریش د) آلمان
۶. کدام پادشاه با پرهیز از سیاست جنگ و کشور گشایی، موجبات آرامش، رونق و شکوفایی علمی و فرهنگی قلمرو خود را فراهم آورد؟
الف) کریم خان ب) نادر شاه ج) عادلشاه د) آقا محمد خان
۱۱. کدام یک از روشنفکران فرانسوی در آستانه انقلاب کبیر، از «اطاعت انسان از عقل مادی و مبارزه با خرافات» سخن می گفت؟
الف) روسو ب) مونتسکیو ج) **ولتر** د) واشنگتن
۱۲. کدام پادشاه اهل مدارا با دشمنان، همدردی با مردم، ساده زیستی و رفتار مناسب با اقلیت های دینی بود؟
الف) شاه تهماسب ب) شاه عباس ج) **نادرشاه** د) **کریم خان زند**
۱۳. مدارا با دشمن، همدردی با مردم و ساده زیستی از ویژگی های بارز کدام شخص است؟
الف) شاه عباس ب) شاه تهماسب ج) **کریم خان** د) لطفعلی خان
۱۴. در کدام کشور با اختراع و تکمیل ماشین بخار، انقلاب صنعتی آغاز شد.
الف) آمریکا ب) **انگلستان** ج) فرانسه د) روسیه

به سوالات زیر پاسخ کوتاه دهید.

۱. در قرن ۱۸ در فرانسه مشاغلی همچون وکالت، نویسندگی، طبابت و تجارت جزء کدام طبقه اجتماعی بودند؟ **طبقه متوسط.**
۲. نخستین استعمارگرانی که به هند وارد شدند را نام ببرید؟ **پرتغالی ها و اسپانیایی ها.**
۳. سیاست ها و اقدامات چه کسی روسیه را در مسیر پیشرفت و توسعه طلبی سیاسی و نظامی قرار داد؟ **پتر کبیر.**
۴. به چه دلیل بخشی از ایل افشار در عصر صفوی به خراسان کوچانده شدند؟ **برای محافظت از مرزهای خراسان در برابر هجوم ازبکان.**
۵. حکومت نادرشاه غیر از اقتدارگرایی بر چه چیزی متکی بود؟ **تمرکز بر امور نظامی و ارتش.**

تعریف اصطلاحات و مفاهیم تاریخی.

- وکیل الرعایا:** کریم خان زند برخلاف سنت معمول از پذیرفتن عنوان شاه امتناع کرد و خود را وکیل مردم ایران یا وکیل الرعایا خواند.
- انقلاب باشکوه:** به درگیری و ستیز بین مجلس (پارلمان) و نظام سلطنتی انگلستان در قرن ۱۷م. که با پیروزی مجلس به پایان رسید، انقلاب باشکوه گفته می شود.
- نهضت بازگشت ادبی:** شعر و ادب فارسی در دوره زندگی تحول چشمگیری یافت که محققان از آن با عنوان نهضت بازگشت ادبی یاد کرده اند.

مقایسه پدیده های تاریخی.

۱. دلایل رکود کشاورزی ایران در دوره نادرشاه افشار و رشد و رونق صنایع دستی در اوایل قاجار را مقایسه کرده و در یک سطر نتیجه گیری تاریخی کنید؟ **تداوم جنگ های داخلی و خارجی در زمان نادرشاه و نیاز تشکیلات نظامی به نیروی رزمنده به کاهش شدید نیروی انسانی در بخش کشاورزی انجامید. (جنگ های داخلی و خارجی، کاهش نیروی انسانی) همچنین، مالیات های سنگینی که از مردم برای تامین هزینه های نظامی گرفته می شد نابسامانی های اقتصادی را تشدید می کرد. با به قدرت رسیدن قاجاریه و فروکش کردن جنگ های داخلی**

در اوایل دوره قاجار صنایع دستی در ایران رشد و رونق گرفت. (فروکش کردن جنگ رونق صنایع دستی)

۲. عملکرد نادر شاه و کریم خان زند در رسیدن به قدرت را با یکدیگر مقایسه کنید؟ نادر در زمانی که آشوب های داخلی و هجوم ارتش های بیگانه موجودیت ایران را به خطر انداخته بود وارد میدان شد و ایران را از خطرها و تهدیدهای جدی نجات داد، با این حال توفیق نیافت که زمینه را برای ثبات و امنیت پایدار، انتقال آرام قدرت و تثبیت حکومت افشار پس از خود فراهم آورد. در حالی که کریم خان از سیاست جنگ و کشورگشایی پرهیز کرد در عوض موجبات آرامش، آسایش، رونق، رفاه و شکوفایی علمی و فرهنگی نسبی قلمرو خود به ویژه فارس را پس از سال ها جنگ و نا آرامی فراهم آورد.
۳. تفاوت و تشابه عقاید و باورهای «ولتر» و «روسو» دو روشنفکر فرانسه در آستانه انقلاب کبیر را بنویسید؟ ولتر از اطاعت انسان از عقل و مبارزه با خرافات سخن می گفت، اما روسو بر اهمیت انتخابات تاکید داشت و تشکیل حکومت حاصل قرارداد اجتماعی می دانست.
۴. نظرات «ولتر» و «مونتسکیو» دو تن از مشهورترین روشنفکران فرانسه را در دوران انقلاب با هم مقایسه کنید. ولتر از اطاعت انسان از عقل مادی و مبارزه با خرافات سخن می گفت، اما مونتسکیو از تفکیک قوای سیاسی و حقوق بشر دفاع می کرد.
۵. هنر و معماری در دوره حکومت نادر شاه را با هنر و معماری دوره کریم خان زند مقایسه کنید. در دوره نادر به خاطر ورود هنرمندان و صنعتگران هندی پس از فتوحات موجب تلفیق هنر ایرانی و هندی شد و مدارا و احترام کریم خان نسبت به هنرمندان و علما نیز موجب رونق هنر و معماری در زمان او شد.
۶. دیدگاه روسو روشنفکر فرانسه در آستانه انقلاب را با نظرات مونتسکیو دیگر روشنفکر فرانسه مقایسه کنید. روسو بر اهمیت انتخابات تاکید می کرد و تشکیل حکومت را حاصل قراردادی اجتماعی می دانست. اما از مونتسکیو از تفکیک قوای سیاسی و حقوق بشر دفاع می کرد.

اظهار نظر و قضاوت.

به نظر شما کشورهای اروپایی به چه بهانه ای در امور داخلی امپراتوری عثمانی دخالت می کردند؟ به بهانه دفاع از اقلیت های این کشور.

کاربست شواهد و مدارک تاریخی.

نقشه های تاریخی ایران در دوره های نادرشاه افشار و سلسله زندیه را با هم مقایسه کرده، سه مورد از تفاوت های آنها را بنویسید.

- ۱- وسعت خاک ایران در زمان افشاریه نسب به دوره زندیه ۲- حکومت ایران در زمان نادرشاه یکپارچه بود، اما در دوره زندیه همزمان با این سلسله، در شرق ایران شاهرخ افشار، احمدخان دورانی و خانات بلوچ حکومت داشتند ۳- در زمان افشاریه ایران در شرق با هند هم مرز و همسایه بود، در حالی که در زمان زندیه حکومت های مستقل نواحی شرقی مانع از این همسایگی شده بود ۴- در زمان افشاریه بخش هایی از غرب و شرق دریای خزر جز خاک ایران بود در حالی که این مناطق در زمان زندیه از ایران جدا شده بود ۵ در زمان افشاریه مرز ایران در شمال غرب تا به دریای سیاه گسترش یافته بود اما در زمان زندیه چنین نبود.

سوالات تشریحی: (علل، دلایل، آثار، نتایج و پیامدهای تاریخی).

۱. چرا افغان ها پس از فروپاشی حکومت صفویه نتوانستند حاکمیت مقتدری در ایران تشکیل دهند؟ به دلیل ناتوانی در تسلط بر تمام قلمرو صفوی و ناآشنایی با اصول کشورداری.
۲. یکی از عواملی که موجب رونق اقتصادی در دوره کریم خان زند شد را بنویسید؟ آرامش و ثبات سیاسی نسبی - کاهش مالیات ها - دربار کم تجمل - تلاش کریم خان برای تثبیت قیمت کالاها.
۳. انقلاب صنعتی سبب دو پدیده اقتصادی و اجتماعی شد، یک مورد آن را بنویسید؟ ۱- گسترش استعمار و غارت کشورهای آسیایی و آفریقایی ۲- افزایش استثمار و بهره کشی از کارگران (در داخل اروپا)
۴. اقدامات پترکبیر برای قدرتمند شدن روسیه را نام ببرید؟ ۱- استخدام کارشناسان اروپایی ۲- تأسیس مدارس و دانشگاه های جدید ۳- تقویت ارتش به ویژه نیروی دریایی این کشور ۴- گسترش سرزمین روسیه و دستیابی به دریاهای آزاد.
۵. مهم ترین شرایط نادر افشار در دشت مغان برای پذیرفتن سلطنت چه بود؟ (دو مورد) ۱- موروثی شدن سلطنت در خاندان او ۲- حمایت نکردن بزرگان و روسای طوایف از خاندان صفوی ۳- حل اختلافات ذهبی با دولت عثمانی.
۶. دو مورد از علل ناکارآمدی سازمان اداری و دیوانی ایران در عصر افشاریه و زندیه را بنویسید؟ حاکمیت عناصر ایللی، غلبه تفکر نظامی گری، بی ثباتی سیاسی، کوتاه بودن دوران استقرار سلسله های مذکور.
۷. در سده ۱۸ م. کدام کشورهای اروپایی وارد هندوستان شدند و با تأسیس شرکت های بزرگ تجاری به نام کمپانی هند شرقی فعالیت

های استعماری خود را گسترش دادند؟ فرانسه، هلند و انگلستان.

۸. بزرگترین دستاورد انقلاب باشکوه انگلستان چه بود؟ نفی منشأ الهی سلطنت و شناخته شدن مجلس به عنوان منشأ قدرت و تعیین کننده اختیارات شاه.

۹. هدف نادرشاه افشار از استخدام جان التون انگلیسی چه بود؟ درصد درآمد از دانش آنان در زمینه تأسیس نیروی دریایی در دریای مازندران و خلیج فارس استفاده کند.

۱۰. چرا طبقه متوسط کشور فرانسه در آستانه انقلاب از طبقه ممتاز به شدت ناراضی بودند؟ زیرا طبقه ممتاز برایشان امتیازی قائل نبودند.

۱۱. دلایل ناکامی نادرشاه افشار برای ایجاد ثبات و امنیت پایدار در ایران را بنویسید. ۱- اشتغال پیوسته او به جنگ ۲- مالیات های اضافی که از مردم برای تأمین هزینه های جنگ گرفته می شد ۳- بدگمانی وی به نزدیکان و بزرگان کشور و برخورد خشن با آنان .

موفق باشید - مهران زنگنه - دبیر تاریخ ایزده

درس سوم : سیاست و حکومت در عصر قاجار

جمله های صحیح یا غلط را مشخص کنید.

۱. نظام حکومتی ایران تا پیش از انقلاب مشروطه، پادشاهی مطلقه و استبدادی بود. **صحیح**
۲. دولت انگلستان با تحمیل معاهدات مجمل و مفصل به حکومت قاجار، افغانستان و هرات را از ایران جدا کرد. **غلط**
۳. آقا محمدخان به منظور برقراری نظم به قفقاز لشکرکشی کرد و در همین زمان به دست چند تن از همرا هانش به قتل رسید. **صحیح**
۴. محاکم عرف را قضات و مامورانی اداره می کردند که از مقام های حکومتی فرمان می بردند و حقوق می گرفتند. **صحیح**
۵. انگلیسی ها با قرارداد گلداسمیت، مناطقی از سیستان و بلوچستان را از ایران جدا و ضمیمه خاک هندوستان کردند. **صحیح**
۶. محاکم شرع دعاوی مدنی مانند دعوای خانوادگی، ملکی و ارث را حل و فصل می کردند. **صحیح**
۷. در دوره قاجار اداره ایالت آذربایجان با مرکزیت شهر تبریز، همواره برعهده ولیعهد بود. **صحیح**

کدام یک از گزینه های سمت راست با شماره های سمت چپ در ارتباط است.

۱. مواجهه با تهاجم نظامی روسیه	فتحعلی شاه
۲. بازگرداندن حاکمیت دولت مرکزی	آقا محمدخان
۳. از صدراعظم های نوگرای دوره قاجار	میرزا حسین خان سپهسالار
۴. تسخیر سرزمین های شرق دریای خزر توسط روس ها	ناصرالدین شاه (آخال)
۵. قاتل ناصرالدین شاه قاجار	میرزا رضا کرمانی
۶. پادشاه قاجار که در زمان حکومتش جنگ های ایران و روسیه روی داد.	فتحعلی شاه
۷. معاهده جدا کننده افغانستان و هرات از ایران	پاریس
۸. معاهده اعطا کننده حق مصونیت قضایی (کاپیتولاسیون) به روسیه	ترکمانچای
۹. عهدنامه جدا کننده مناطق وسیع ایران در شرق دریای کاسپی (خزر)	آخال
۱۰. صادر کننده فتوای تحریم توتون و تنباکو در دوران ناصرالدین شاه	میرزای شیرازی

جاهای خالی را با کلمات مناسب تکمیل کنید.

۱. در نتیجه قراردادهای گلستان و ترکمانچای مرز دو کشور قرار گرفت. **رود ارس**
۲. یکی از علل شروع دور دوم جنگ های ایران و روس، مشخص نبودن خطوط مرزی در عهدنامه بود. عهدنامه **گلستان**
۳. انگلستان با تحمیل معاهده به حکومت قاجار افغانستان و هرات را از ایران جدا کرد. **پاریس**
۴. محاکم در زمان قاجار دعاوی مدنی مانند دعوای خانوادگی، ملکی و ارث را حل و فصل می کردند. **شرع**
۵. نظام حکومتی ایران تا پیش از انقلاب مشروطه، پادشاهی مطلقه و بود. **استبدادی**
۶. بعد از مقام شاه در ایران، مقام قرار داشت و بر پایه اختیاراتی که شاه به او داده بود، می توانست در تمام امور کشور اظهار نظر کند. **وزیراعظم**
۷. از صدراعظم های عصر ناصری بود که نقش مؤثری در تشویق شاه برای سفر به فرنگ و اخذ تمدن اروپایی داشت. **میرزا حسین خان سپهسالار**
۸. انگلستان با تحمیل معاهده به حکومت قاجار، افغانستان و هرات را از ایران جدا کرد. **پاریس**

گزینه های مناسب را انتخاب کنید.

۱. در کدام معاهده ایران متعهد گردید که به اتباع روسیه حق مصونیت قضایی (کاپیتولاسیون) بدهد؟
الف) گلستان **ب) ترکمانچای** ج) آخال د) پاریس
۲. کدام گزینه از مفاد عهدنامه ترکمانچای نمی باشد؟
الف) جدایی مناطق وسیعی از سرزمین های غرب دریای خزر **ب) ایران از داشتن کشتی جنگی در دریای مازندران محروم شد.**
ج) ایران پنج میلیون غرامت به دولت روسیه بپردازد. د) ایران به اتباع روسیه حق مصونیت قضایی (کاپیتولاسیون) بدهد.

۳. انگلیس با تحمیل کدام عهدنامه افغانستان را از ایران جدا کرد؟
الف) مجمل (ب) مفصل (ج) پاریس (د) گلداسمیت
۴. پرسابقه ترین و گسترده ترین وزارتخانه اوایل عصر قاجار کدام وزارتخانه بود؟
الف) مالیه (ب) جنگ (ج) عدلیه (د) امور خارجه
۵. عهدنامه های مجمل و گلستان به ترتیب با کدام کشورها منعقد شد؟
الف) روسیه - انگلیس (ب) فرانسه - روسیه (ج) انگلیس - فرانسه (د) انگلیس - روسیه
۶. معاهدات مفصل و فین کن اشتاین، به ترتیب با کدام کشورها منعقد شد؟
الف) روسیه - انگلیس (ب) فرانسه - روسیه (ج) انگلیس - فرانسه (د) انگلیس - روسیه
۷. کدام یک از قراردادهای زیر به ترتیب تاریخی بین ایران و روسیه بسته شد؟
الف) گلستان - ترکمانچای (ب) ترکمانچای - گلستان (ج) آخال - گلستان (د) آخال - ترکمانچای

به سوالات زیر پاسخ کوتاه دهید.

۱. عهدنامه فین کنشتاین در دوره فتحعلی شاه بین ایران و کدام کشور منعقد شد؟ فرانسه.
۲. پرسابقه ترین و گسترده ترین وزارتخانه دوره قاجار کدام وزارتخانه بود؟ وزارت مالیه.
۳. هدف آقامحمدخان قاجار از لشکرکشی به منطقه قفقاز چه بود؟ به منظور برقرار کردن نظم و امنیت به منطقه قفقاز لشکرکشی کرد.
۴. حق مصونیت قضایی کاپیتولاسیون اولین بار در کدام معاهده بر ایران تحمیل شد؟ ترکمانچای.
۵. در اواخر دوره قاجار، دولت عثمانی با چه شعاری بخشی از اندیشمندان ایرانی را به سوی خود جلب کرد؟ اتحاد اسلام.

تعریف اصطلاحات و مفاهیم تاریخی.

- محاكم شرع:** محاكم شرع که دعاوی مدنی مانند دعوای خانوادگی، ملکی و ارث را حل و فصل می کردند. در این محاكم، روحانیان قضاوت می کردند و هزینه های رسیدگی برعهده طرفین دعوا بود.
- بريگاد قزاق:** یک واحد نظامی حرفه ای که تشکیلات نظامی منسجم و منظمی داشت و در دوره ناصرالدین شاه امتیاز تأسیس آن به روسیه واگذار شده و تحت فرماندهی افسران روس بودند.

مقایسه پدیده های تاریخی.

۱. نظام حکومتی ایران در دوران پیش از انقلاب مشروطه را با خواسته ایرانیان از انقلاب مشروطه مقایسه کنید؟ نظام حکومتی ایران تا پیش از انقلاب مشروطه پادشاهی مطلقه و استبدادی بود و شاه در راس هرم قدرت قرار داشت و از اختیارات نامحدود برخوردار بود. در این شرایط مردم ایران با انقلاب مشروطه، خواهان تغییر شیوه اداره کشور شدند و در صدد برآمدند که حکومت خودکامه قاجار را به سلطنتی مشروطه در چار چوب قانون اساسی و تحت نظارت نمایندگان خود در مجلس شورای ملی در آورند.
۲. دو محاكم عرف و شرع در دوره قاجار چه تفاوت هایی با هم داشتند؟ در محاكم عرف به تخلفات و جرایم سیاسی و امنیتی مانند شورش، سرقت، نزاع و عدم پرداخت مالیات رسیدگی می شد، اما در محاكم شرع دعاوی مدنی مانند دعوای خانوادگی، ملکی و ارث حل و فصل می شد.
۳. دو عهدنامه گلستان و آخال را از نظر مناطقی که از ایران به روسیه واگذار شد با هم مقایسه کنید؟ روس ها در عهدنامه گلستان مناطق وسیعی از سرزمین های حاصلخیز غرب دریای مازندران شامل ولایات گرجستان، داغستان، ارمنستان، نخجوان واران با شهرها و روستاهای آباد و پرجمعیت را تصرف کردند اما در قرارداد آخال آنان مناطق وسیعی از سرزمین های ایران در شرق دریای مازندران مثل خوارزم و ماوراءالنهر را تسخیر کردند.
۴. عملکرد فتحعلی شاه را در دو بعد داخلی و خارجی مقایسه کنید. فتحعلی شاه در حفظ یکپارچگی کشور و سامان دادن به اوضاع داخلی موفق بود، اما وی در مقابله با تهاجم نظامی و نفوذ سیاسی کشور های اروپایی ناکام بود.

اظهار نظر و قضاوت:

۱. به نظر شما عهدنامه ترکمانچای چه آثار و پیامدهای زیانباری به دنبال داشت؟ از دست رفتن سرزمین های ایران در شرق دریای کاسپین (خوارزم و ماوراءالنهر) و عهدنامه آخال، گسترش نفوذ اقتصادی روسیه و انعقاد قرارداد تجاری با ایران که ضمیمه عهدنامه

- امور کشور، رونق کسب و کار و رفاه مردم بهره ببرد.
۴. چه عواملی در دوره قاجاریه قدرت و اختیارات استبدادی شاهان قاجار را تا حدی محدود می کرد؟ ۱- نفوذ اجتماعی و دینی روحانیت و مراجع شیعه ۲- قدرت سیاسی و نظامی ایلات ۳- نفوذ و دخالت قدرت های استعمارگر.
 ۵. نتیجه سیاسی نوگرایی که ناصرالدین شاه از آن وحشت داشت چه بود؟ کاهش قدرت و اختیارات نامحدود شاه.
 ۶. محاکم شرع را تعریف کنید؟ دعاوی مدنی مانند دعاوی خانوادگی، ملکی و ارث را حل و فصل می کردند. روحانیون در این محاکم قضاوت می کردند و هزینه های رسیدگی بر عهده طرفین دعوا بود.
 ۷. محاکم عرف را تعریف کنید؟ رسیدگی به تخلفات و جرایم سیاسی و امنیتی مانند شورش، سرقت، نزاع و عدم پرداخت مالیات. اداره آن توسط قضات و مأموران فرمانبر از مقام های حکومتی و دریافت حقوق از آنان.
 ۸. در دوران سلطنت ناصرالدین شاه، انگلیسی ها موفق به گرفتن کدام امتیازات اقتصادی از ایران شدند؟ (دو مورد) ۱- امتیاز رویتر ۲- بانک شاهنشاهی ۳- امتیاز توتون و تنباکو (رژی یا تالبوت).
 ۹. چرا حکومت قاجار در برقراری ارتباط با کشورهایی نظیر آمریکا، اتریش و ایتالیا موفقیت چندانی به دست نیاورد؟ به سبب سنگ اندازی روس ها و انگلیسی ها و بی رغبتی این کشورها.
 ۱۰. دو مورد از دلایل کشمکش های ایران و عثمانی در زمان فتحعلی شاه و محمد شاه قاجار را بنویسید؟ ۱- اختلافات مرزی ۲- بدرفتاری عثمانیان با زائران ایرانی عتبات عالیات ۳- مشکلات تجاری.
 ۱۱. چرا شاهان قاجار قادر به اعمال کامل قدرت استبدادی خود نبودند؟ زیرا از یک سو فاقد ابزارهای لازم، مانند نظام اداری کارآمد و ارتش ثابت و حرفه ای، و از سوی دیگر، نفوذ اجتماعی و دینی روحانیت و مراجع شیعه، قدرت سیاسی و نفوذ و دخالت قدرت های استعمارگر دامنه قدرت و اختیار شاهان را تا حدودی محدود می کرد.

موفق باشید - مهران زنگنه - دبیر تاریخ ایزده

درس چهارم: اوضاع اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی عصر قاجار

جمله های صحیح یا غلط را مشخص کنید.

۱. تجاری شدن کشاورزی در ایران در عصر قاجار باعث تحولی عظیم در فنون کشاورزی گردید. **غلط**
۲. در دوره قاجار در راس ایلات، سران ایل قرار داشت و تمام مناسبات و روابط حکومت و ایل زیر نظر آن ها انجام می گرفت. **صحیح**
۳. بناهای کارت پستالی بیشتر به تقلید از بناهای اروپایی ساخته می شدند. **صحیح**
۴. در دوره قاجار، برخی زنان فاضل در تاسیس مدارس جدید مشارکت داشتند. **صحیح**
۵. در زمان زندیه هنر اصیل فرش بافی ایران، به صورت یک صنعت ملی درآمد. **غلط**
۶. در شیوه تولید سهم بری، دهقانان ساکنان روستاها و کشاورزان نیمی از تولید را دریافت می کردند. **غلط**
۷. قاجارها هنر اصیل فرش بافی ایران را از حالت روستایی و عشایری خارج کردند و به صورت یک صنعت ملی درآوردند. **صحیح**

کدام یک از گزینه های سمت راست با شماره های سمت چپ در ارتباط است.

میرزا حسن رشديه

۱. تلاش کننده برای برپایی مراکز آموزشی جدید در ایران

جاهای خالی را با کلمات مناسب تکمیل کنید.

۱. نخستین مدرسه های جدید در ایران توسط اروپایی و آمریکایی تاسیس شد. **میسونرها**
۲. مدرسه به همت امیرکبیر و با هدف آموزش علوم و فنون جدید به دانشجویان در داخل کشور بنیان نهاده شد. **دارالفنون**
۳. هدف از برپایی مراکز آموزشی جدید، فراهم آوردن شرایط برای سوادآموزی فرزندان همه قشر های مختلف جامعه بود. **میرزا حسن رشديه**
۴. در دوره قاجار، با سرازیر شدن کالاهای اروپایی به ویژه محصولات صنعتی، صدمات شدیدی به صنایع ایران وارد شد. **انگلستان**

گزینه های مناسب را انتخاب کنید.

۱. تجاری شدن کشاورزی ایران در دوره قاجار موجب رونق تجارت کدام محصول شد؟
الف) ابریشم و تنباکو **(ب) پنبه و تریاک** (ج) برنج و سیب زمینی (د) گوجه فرنگی و نخود فرنگی
۲. کدام شخصیت فرهنگی با برپایی مراکز آموزشی جدید، شرایط سوادآموزی به فرزندان تمام قشرهای مختلف جامعه را فراهم کرد؟
الف) امیرکبیر (ب) قائم مقام فراهانی (ج) حاج ملاهادی سبزواری **(د) میرزا حسن رشديه**
۳. مهم ترین ویژگی بناهای کارت پستالی ایران دوره قاجار چه بود؟
الف) عناصر معماری ایرانی و اروپایی ترکیب شد. (ب) فقط به تقلید از بناهای اروپایی ساخته شد.
(ج) به سفارش پادشاهان ساخته شد. (د) مقاومت و استحکام بسیار زیادی داشت.
۴. نخستین مدارس جدید در دوره قاجار توسط چه کسانی تأسیس شد؟
الف) میسونرهای آمریکایی و اروپایی (ب) حکومت قاجار (ج) افراد سرشناس فرهنگی (د) افراد سرشناس سیاسی
۵. هنر تئاتر در دوره قاجاریه به همت چه کسانی در ایران گسترش یافت؟
الف) سفیران اروپایی در ایران (ب) سفیران ایرانی در اروپا (ج) میسونرهای اروپایی در ایران (د) دانشجویان ایرانی اعزام شده به اروپا
۶. هدف از تاسیس مدرسه دارالفنون چه بود؟
الف) آموزش علوم مختلف (ب) آموزش فنون جدید (ج) آموزش به دانشجویان ایرانی **(د) همه موارد صحیح است.**
۷. نخستین مدرسه های جدید توسط چه کسانی در ایران تأسیس شدند؟
الف) شخصیت های فرهنگی **(ب) میسونرهای اروپایی و آمریکایی** (ج) امیر کبیر (د) میرزا حسن رشديه

به سوالات زیر پاسخ کوتاه دهید.

۱. در دوره قاجار هنر تئاتر به سبک اروپایی به همت چه کسانی گسترش یافت؟ **دانشجویان اعزامی به اروپا.**
۲. به بناهایی که در دوره قاجاریه بیشتر به تقلید از بناهای اروپایی ساخته می شد، چه می گفتند؟ **بناهای «کارت پستالی».**
۳. سبکی از معماری در دوره قاجار، که تلفیقی از عناصر و ویژگی های معماری ایرانی و اروپایی بود؟ **بناهای «کارت پستالی».**

۴. در زمان کدام پادشاه قاجار، ورود محصولات جدید کشاورزی به ایران، تحولی عظیم در شیوه تغذیه ایرانیان ایجاد کرد؟ ناصرالدین شاه.

تعریف اصطلاحات و مفاهیم تاریخی.

مدرسه دارالفنون: دارالفنون به همت امیرکبیر و به عنوان نخستین مدرسه عالی در ایران با هدف آموزش علوم و فنون جدید به دانشجویان ایرانی در داخل کشور بنیان نهاده شد.

بناهای کارت پستالی: سبکی از معماری در دوره قاجار که در آن برخی عناصر معماری فرنگی (اروپایی) با معماری ایرانی ترکیب و تلفیق شده و بناهای ایجاد شده را کارت پستالی می گفتند.

مقایسه پدیده های تاریخی.

۱. دلایل رکود کشاورزی ایران در دوره نادرشاه افشار و رشد و رونق صنایع دستی در اوایل دوره قاجار را مقایسه کرده و در یک سطر نتیجه گیری تاریخی کنید؟ تداوم جنگ های داخلی و خارجی در زمان نادرشاه و نیاز تشکیلات نظامی به نیروی رزمنده به کاهش شدید نیروی انسانی در بخش کشاورزی انجامید. (جنگ های داخلی و خارجی، کاهش نیروی انسانی) همچنین، مالیات های سنگینی که از مردم برای تامین هزینه های نظامی گرفته می شد نابسامانی های اقتصادی را تشدید می کرد و با به قدرت رسیدن قاجاریه و فروکش کردن جنگ های داخلی در اوایل دوره قاجار صنایع دستی در ایران رشد و رونق گرفت. (فروکش کردن جنگ رونق صنایع دستی)

۲. شیوه تولید سهم بری دهقانی و شیوه تولید خرده کالایی دولتی را با هم مقایسه نمایید؟ شیوه تولید سهم بری دهقانی، که در آن ساکنان روستاها و کشاورزان از تولید، سهم معینی را دریافت می کردند ولی شیوه تولید خرده کالایی دولتی و خصوصی ویژه اقتصاد شهری بود.

۳. هدف امیرکبیر و میرزا حسن رشیدی را از تأسیس مدارس جدید هم مقایسه کنید. امیرکبیر قصد داشت تا آموزش دانشجو در داخل کشور را جایگزین فرستادن آنها به خارج کند. هدف رشیدی از برپایی مراکز آموزشی جدید، فراهم آوردن شرایط برای سوادآموزی به فرزندان تمام قشرهای مختلف جامعه بود.

اظهار نظر و قضاوت:

به نظر شما، چرا امیر کبیر قصد داشت آموزش دانشجو در داخل کشور را جایگزین فرستادن آنها به خارج کند؟ تا از این طریق بتواند بر محتوا و اساتید و روش های تدریس، نظارت بیشتری داشته باشد.

کار بست شواهد و مدارک تاریخی.

متن زیر را بخوانید و به سوالات زیر پاسخ دهید.

ناصرالدین شاه با هدف آشنایی با پیشرفت های تمدنی اروپایان و اخذ فناوری مدرن غربی سه مرتبه به اروپا سفر کرد. در دوران سلطنت او، تلگراف، تلفن، بانک، موزه، دوربین عکاسی و برخی دیگر از جلوه های تمدن غرب علی رغم برخی مخالفت ها وارد ایران شد. ناصرالدین شاه به مقوله عکس و عکاسی علاقه فراوان داشت و یکی از دلایل رواج آن در ایران، علاقه وی به عکاسی بود. او خود عکاسی می کرد و در این زمینه مهارت داشت.

الف) هدف سفرهای ناصرالدین شاه به اروپا چه بود؟ آشنایی با پیشرفت های تمدنی اروپا و اخذ فناوری مدرن غربی بود.

ب) یکی از دلایل رواج عکاسی در ایران دوره قاجار چه بود؟ یکی از دلایل رواج عکاسی در ایران، علاقه فراوان ناصرالدین شاه به آن بود.

سوالات تشریحی: (علل، دلایل، آثار، نتایج و پیامدهای تاریخی).

۱. چرا امیرکبیر دستور داد، استادان و معلمان مدرسه دارالفنون از کشورهایی غیر از روسیه و انگلستان (مانند فرانسه و اتریش) استخدام شوند؟ چون در آن زمان روسیه و انگلستان در ایران نفوذ زیادی داشتند و یکی از سیاست های امیرکبیر کاهش نفوذ و قدرت آنان در ایران بود یا عدم حضور استعمارگران؛ عدم دخالت فرهنگی این استعمارگران؛ رهایی ایران از وابستگی به این استعمارگران.

۲. چه عواملی سبب رشد تولید و صادرات فرش ایران در دوره قاجار شد؟ (ذکر دو مورد) ارزانی نیروی کار، طرح و نقش های زیبا و متنوع، هنرمندی و ظرافت بافندگان فرش ایرانی، تقاضای بازار جهانی، سرمایه گذاری خارجی در تولید و تجارت.

۳. هدف میرزا حسن رشیدی از برپایی مراکز آموزشی جدید در دوره قاجاریه چه بود؟ فراهم آوردن شرایط برای سوادآموزی به فرزندان تمام قشرهای مختلف جامعه بود.

۴. نتایج تجاری شدن کشاورزی در عصر قاجار را بنویسید؟ ۱- موجب افزایش درآمد مالکان ۲- مشارکت روزافزون تجار ایرانی و خارجی در صدور تولیدات برخی از محصولات کشاورزی، نظیر پنبه و تریاک شد.

۵. هدف از تاسیس مدرسه دارالفنون را بنویسید؟ با هدف آموزش علوم مختلف و فنون جدید به دانشجویان ایرانی در داخل کشور.
۶. مهم ترین مراکز علمی و آموزشی مهم و بزرگ دوره قاجار را نام ببرید؟ مدرسه های مروی و سپهسالار.

موفق باشید - مهران زنگنه - دبیر تاریخ ایذه

مهران زنگنه

درس پنجم: نهضت مشروطه ایران

جمله های صحیح یا غلط را مشخص کنید.

۱. یکی از اقدامات شاخص مشروطه خواهان پس از صدور فرمان مشروطه تدوین قانون اساسی بود. **صحیح**
۲. شیخ فضل الله نوری خواستار برپایی مشروطه مشروعه شد. **صحیح**
۳. آرمان و هدف انقلاب مشروطه این بود که آزادی و برابری را در کشور برقرار سازد و با تدوین و اجرای قانون اساسی و برپایی مجلس شورای ملی حکومت مستبد، ناکارآمد و ناسالم پهلوی را به حکومتی قانونمند و کارآمد تبدیل کند. **غلط**
۴. عمده اصول قانون اساسی مشروطه از اصول قانون اساسی کشورهای فرانسه و انگلیس اقتباس شده بود. **غلط**
۵. قانون اساسی مشروطه که با عجله تدوین شده بود، بیشتر به طرز کار مجلس شورای ملی مربوط می شد. **صحیح**
۶. کشمکش بین محمدعلی شاه و مجلس، پس از امضای متمم قانون اساسی همچنان ادامه یافت. **صحیح**
۷. قرارداد ۱۹۰۷ بین روسیه و انگلستان بسته شد، که به موجب این قرار داد ایران را بین خود تقسیم کردند. **صحیح**
۸. قرارداد ۱۹۰۷ میان روسیه و فرانسه بسته شد و به موجب آن ایران را میان خود تقسیم کردند. **غلط**

کدام یک از گزینه های سمت راست با شماره های سمت چپ در ارتباط است.

۱. از مشروطه خواهانی که پس از به توپ بستن مجلس به دستور محمدعلی شاه کشته شد.	میرزا جهانگیرخان صور اسرافیل
۲. نخستین دوره مجلس شورای ملی با حضور این پادشاه قاجار گشایش یافت.	مظفردین شاه
۳. آرمان و هدف این انقلاب، آزادی و برپایی مجلس شورای ملی بود.	انقلاب مشروطه
۴. ناسازگاری با مجلس شورای ملی	محمد علی شاه
۵. تقسیم ایران به دو ناحیه شمال از آن روس و جنوب از آن انگلیس	قرارداد ۱۹۰۷
۶. در جریان مشروطه، مردم به این شهر مهاجرت کردند که به مهاجرت کبرا مشهور شد.	قم
۷. ریاست دولت محمدعلی شاه قاجار برای مبارزه با مشروطه خواهان	امین السلطان
۸. عامل ایجاد استبداد صغیر	محمدعلی شاه
۹. رهبر حزب دمکرات در مجلس دوم	سید حسن تقی زاده
۱۰. کارگزار روس ها در اداره امور گمرکی ایران عصر قاجار	مسیو نوز بلژیکی

جاهای خالی را با کلمات مناسب تکمیل کنید.

۱. قرارداد روسیه و انگلیس، دست روس ها را برای دخالت بی حد و حصر در امور ایران باز گذاشت. ۱۹۱۷
۲. از اقدامات فاتحان مشروطه خواه تهران انتخاب به پادشاهی بود. **احمد میرزا**
۳. انقلاب مشروطه، جنبش سیاسی و اجتماعی گسترده و قدرتمندی بود که در زمان شاه به وقوع پیوست. **مظفردین**
۴. یکی از مهم ترین خواسته های معترضان در مهاجرت کبری، برکناری از صدارت بود. **عین الدوله**

گزینه های مناسب را انتخاب کنید.

۱. محمد علی شاه قاجار به چه بهانه ای فرمان حمله به مجلس را صادر کرد؟
 الف) سوء قصد نافرجام به جان خود
 ب) تدوین متمم قانون اساسی به وسیله نمایندگان مجلس
 ج) توهین به محمد علی شاه در نشریات
 د) ناسازگاری مجلس شورای ملی با محمد علی شاه
۲. قرارداد ۱۹۰۷ م. بین روس و انگلیس با پا در میانی کدام کشور منعقد شد؟
 الف) بلژیک
 ب) عثمانی
 ج) فرانسه
 د) آلمان

به سؤالات زیر پاسخ کوتاه دهید.

۱. دوره یک ساله ای که پس از به توپ بستن مجلس اول توسط محمد علی شاه بر کشور حاکم شد چه نامیده می شود؟ **استبداد صغیر.**

۲. سیاحت نامه ابراهیم بیک اثر کیست؟ **حاج زین العابدین مراغه ای.**

۳. آیت الله شیخ فضل الله نوری خواستار ایجاد چه نوع مشروطه ای در ایران بود؟ **مشروطه**

تعریف اصطلاحات و مفاهیم تاریخی.

استبداد صغیر: از به توپ بستن مجلس توسط محمدعلی شاه که باعث انحلال مجلس شورای ملی شد و بار دیگر استبداد برقرار شد. این دوره که حدود یک سال طول کشید را استبداد صغیر می گویند.

مشروطه مشروعه: شیخ فضل الله نوری، مجتهد طراز اول تهران بود که به دفاع از مشروطه مشروعه و قانون اساسی بر پایه ارزش های اسلامی پرداخت و با مشروطه اقتباس شده از غرب، مخالفت کرده بود.

بست نشینی: از دیرگاه سنت بست نشینی در ایران وجود داشت و مردم برای اعتراض در اماکن مذهبی و مورد احترام مثل مساجد، زیارتگاه ها و ... تحصن می کردند.

مقایسه پدیده های تاریخی.

دو اندیشه دمکرات ها و اعتدالیون در جریان انقلاب مشروطه و تشکیل مجلس دوم را مقایسه کنید؟ اعتدالیون مذهب را سدی محکم در برابر ظلم و بی عدالتی می دانستند و اجرای شریعت را در دستور کار خود قرار داده بودند، اما دمکرات ها بر جدایی دین از سیاست تاکید می ورزیدند تا مشروطه را از جنبه های دینی تهی کنند و نهضت را از آرمان های اصیل آن دور سازند.

درخواست های مهاجران در دو مهاجرت صغری و کبری را در جریان نهضت مشروطه با هم مقایسه کنید. در مهاجرت صغری مهاجران خواستار ایجاد عدالت خانه (دادگستری) و عمل به قانون اسلامی بودند، اما در مهاجرت کبری خواهان برکناری عین الدوله از صدارت، ایجاد عدالت خانه، فراهم کردن زمینه برای بازگشت مهاجران به تهران و تشکیل دارالشورا بودند.

اظهار نظر و قضاوت:

به نظر شما، چرا شیخ فضل الله نوری پس از تدوین متمم قانون اساسی از صف طرفداران مشروطه جدا شد؟ **به دلیل اعمال نفوذ غرب گرایان، در نهضت مشروطه وانحراف آن از مسیر اسلامی و ملی اولیه از صف طرفداران مشروطه جدا شد .**

کار بست شواهد و مدارک تاریخی.

۱. متن زیر را بخوانید و به پرسش ها پاسخ دهید.

فراماسونری: فراماسون از نظر لغوی به معنای بنای آزاد است و فراماسونری در اصطلاح به جمعیت و تشکیلاتی مخفی گفته می شود که در قرن ۱۸ م تأسیس شد و به تدریج در سرتاسر جهان گسترش یافت. جدایی دین از سیاست و ارزش های حقوق بشری از جمله آموزه های مورد تأکید تشکیلات فراماسونری بود. ورود به این تشکیلات شرایطی داشت و اعضا پس از عضویت در لژهای فراماسونری، تعهد می سپردند که اسرار لژ را افشا نکنند. به همین سبب، ایرانیان به تشکیلات فراماسونری، فراموش خانه می گفتند. فراماسون ها در هر کشوری سعی می کردند شخصیت های برجسته سیاسی، اقتصادی و علمی را جذب خود کنند. سابقه آشنایی ایرانیان با جمعیت های فراماسونری به اوایل دوره قاجار بر می گردد. میرزا عسکرخان ارومی افشار، فرستاده فتحعلی شاه به دربار ناپلئون بناپارت، نخستین ایرانی بود که به عضویت لژ فراماسونری درآمد.

الف) آموزه های تشکیلات فراماسونری بر چه اموری تأکید داشت؟ **جدایی دین از سیاست و ارزش های حقوق بشری.**

ب) چرا ایرانیان تشکیلات فراماسونری را فراموش خانه می نامیدند؟ **اعضا پس از عضویت در لژهای فراماسونری، تعهد می سپردند که اسرار لژ را افشا نکنند. به همین سبب، ایرانیان به تشکیلات فراماسونری، فراموش خانه می گفتند.**

۲. متن زیر را بخوانید و به سوالات زیر پاسخ دهید.

زنان ایرانی در بسیاری از نهضت های تاریخ معاصر ایران در زمینه های سیاسی، اجتماعی و فرهنگی نقش ارزنده ای ایفا نمودند. علاوه بر نقش تاریخی زنان در نهضت تحریم تنباکو، در نهضت مشروطه نیز زنان به کارهای خردمندانه ای دست زدند. اکثر فعالیت های آنان بر گرفته از هویت ایرانی اسلامی بوده است؛ به عنوان نمونه در جریان مهاجرت صغری، زنان با شرکت در تظاهرات خیابانی خواهان بازگشت علما شدند. پس از صدور فرمان مشروطه، زنان به مجلس رفتند و خواستار تکمیل قانون اساسی توسط نمایندگان شدند. زنان به هنگام تأسیس بانک ملی با اهدای طلا و زیورآلات شخصی خود، بخشی از سرمایه بانک ملی را تهیه کردند و پس اندازهای خود را در اختیار دولت گذاشتند تا این امر ملی به دور از دست خارجیان و استقرار از آنها انجام شود.

الف) فعالیت زنان در تاریخ معاصر بر گرفته از چه هویتی خود را در اختیار دولت قاجار قرار دادند؟ بر گرفته از هویت ایرانی اسلامی بود.
ب) زنان ایرانی پس از تأسیس بانک ملی با چه هدفی پس اندازهای خود را در اختیار دولت قاجار قرار دادند؟ تا این امر ملی به دور از دست خارجیان و استقراض از آنها انجام شود.

سوالات تشریحی: (علل، دلایل، آثار، نتایج و پیامدهای تاریخی).

۱. مهم ترین خواسته های مهاجرین در مهاجرت کبرا به قم چه بود؟ ۱- برکناری عین الدوله از صدارت ۲- فراهم کردن زمینه برای بازگشت مهاجران به تهران ۳- تأسیس عدالت خانه ۴- تشکیل دارالشورا (مجلس نمایندگان)
۲. مهم ترین خواسته های مهاجران صغری (مهاجرت به حضرت عبدالعظیم) چه بود؟ ۱- ایجاد عدالت خانه در همه ی شهرها، برای رسیدگی به شکایت های مردم و برقراری عدالت در جامعه ۲- عمل به قانون اسلامی، به طور دقیق و به دور از ملاحظه های شخصی.
۳. محمدعلی شاه به چه بهانه ای مجلس شورای ملی را به توپ بست؟ او در یکی از خیابان های تهران مورد سوء قصد قرار گرفت، ولی آسیبی ندید. شاه، این اقدام را به مشروطه خواهان نسبت داد و به همین بهانه، تصمیم گرفت مجلس را برای همیشه تعطیل کند.
۴. قانون اساسی زمان مظفردالدین شاه دارای چه ضعفی بود که نمایندگان مجلس را ملزم به تدوین متمم قانون اساسی نمود؟ از حقوق و تکالیف دولت نسبت به ملت و بالعکس سخن به میان نیامده بود.
۵. دو مورد از اقدامات فاتحان مشروطه خواه تهران را نام ببرید؟ ۱- برکناری محمدعلی شاه از سلطنت ۲- انتخاب پسر خردسالش، احمد میرزا، به جانشینی محمد علی شاه ۳- با تعیین مقرری برای شاه برکنار شده، به او اجازه داد از کشور خارج شود ۴- انتخاب دولت موقت برای اداره امور کشور ۵- اعدام شیخ فضل الله نوری.
۶. اصل دوم متمم قانون اساسی به پیشنهاد چه کسی به تصویب رسید و در مورد چه چیزی بود؟ شیخ فضل الله نوری. بنابراین اصل، در هر دوره از مجلس، هیئتی پنج نفره از مجتهدان و فقیهان اسلام که با اقتضای زمان آشنا بودند، به عنوان عضو، در مجلس شورای ملی شرکت می کردند، تا بر قوانینی که تدوین و تصویب می شد نظارت کنند که خلاف قواعد اسلامی و دستورهای شرع نباشد.
۷. زمینه های ورود تفکر مشروطه خواهی به ایران به چه شکل هایی فراهم شد؟ اعزام دانشجویان به خارج، سفرهای درباریان و سیاستمداران به خارج و مهاجرت برخی از ایرانیان به کشورهای مختلف فراهم شد.
۸. ویژگی های بارز دوره دوم مشروطه چه بود؟ ۱- اختلافات شدید بین طرفداران مشروطه ۲- مداخلات آشکار و سلطه گرانه ی روس و انگلیس در ایران.
۹. اساس مبارزه نهضت مشروطه ایران در عصر قاجار بر چه موضوعاتی استوار بود؟ مبارزه با استعمار خارجی، استبداد داخلی و تلاش برای برقراری عدالت در مملکت.
۱۰. دلایل مخالفت روسیه را با نهضت مشروطه ایران بنویسید؟ ۱- جلوگیری از نفوذ انگلیس که در لباس مشروطه خواهی از مشروطه طلبان حمایت می کرد ۲- کمک به محمد علی شاه که طرفدار روس بود ۳- پیش گیری از قیام ملل منطقه قفقاز برای گرفتن آزادی تحت تاثیر پیروزی مشروطه خواهان در ایران.
۱۱. کدام یک از نمایندگان بعد به توپ بستن مجلس توسط محمدعلی شاه اعدام شدند؟ میرزا جهانگیر خان صوراسرافیل، ملک المتکلمین و سیدجمال الدین واعظ.
۱۲. موارد بی اعتنایی محمد علی شاه را نسبت به مشروطه و مشروطه خواهان بنویسید. ، نمایندگان مجلس شورای ملی را در مراسم تاجگذاری دعوت نکرد ۲ - خودداری از امضای متمم قانون اساسی.
۱۳. چرا شیخ فضل الله نوری از صف طرفداران مشروطه جدا شد و خواهان مشروطه مشروعه شد؟ دلیل اعمال نفوذ غربگرایان و انحراف آن از مسیر اسلامی و ملی اولیه.
۱۴. نظر برخی از مورخان، اعدام شیخ فضل الله نوری برای انتقام استعمار از کدام شکست خود از روحانیت بود؟ شکست در نهضت تحریم تنباکو و پیشگیری از تکرار مقاومت های مشابه آن می دانند.

موفق باشید - مهران زنگنه - دبیر تاریخ ایزده

درس ششم: جنگ جهانی اول و ایران

جمله های صحیح یا غلط را مشخص کنید.

۱. آیت الله سید حسن مدرس یکی از جدی ترین مخالفان قرارداد ۱۹۱۹ بود. **صحیح**
۲. سیدجمال الدین اسدآبادی یکی از منادیان بیداری و وحدت اسلامی در دوره معاصر بود. **صحیح**
۳. اوضاع نابسامان دوران جنگ جهانی اول بر نارضایتی مردم روسیه افزود و موجب برکناری تزارها گردید. **صحیح**
۴. بعد از جنگ جهانی اول دولت های بزرگی چون روسیه تزاری، امپراتوری هابسبورگ و عثمانی فرو پاشید. **صحیح**
۵. در پی قتل ولیعهد اتریش و همسرش به دست یک صرب ملی گرا در شهر ساریوو، مرکز بوسنی، جنگ جهانی دوم آغاز گردید. **غلط**
۶. جنبش استقلال طلبی مردم آمریکای لاتین به رهبری سیمون بولیوار، نمونه هایی از مبارزه مردم در سرزمین های مستعمره بود. **صحیح**
۷. ویلهلم دوم، فرمانروای پروس به کمک صدراعظم خود بیسمارک، سرزمین های آلمانی را متحد کرد. **غلط**
۸. به موجب قرارداد ۱۹۰۷، اداره امور دارایی و برخی دیگر از وزارتخانه های ایران در اختیار انگلستان قرار گرفت. **غلط**
۹. پس از پایان جنگ جهانی اول کشور فرانسه سرپرستی عراق، اردن و فلسطین را بر عهده گرفت. **غلط**

کدام یک از گزینه های سمت راست با شماره های سمت چپ در ارتباط است.

ورسای	۱. کاخی در پاریس و محل عقد پیمان صلح جنگ جهانی
وثوق الدوله	۲. دولت مرد ایرانی موافق قرارداد ۱۹۱۹
بلشویک	۳. عده ای از مارکسیست های معترض روسیه
پروس	۴. قدرتمندترین ایالت اتحادیه آلمانی
سیمون بولیوار	۵. رهبری جنبش استقلال طلبانه مردم آمریکای لاتین در برابر استعمارگران را بر عهده داشت.
امیر عبدالقادر	۶. کسی که رهبری مبارزات مردم الجزایر علیه کشور استعمارگر فرانسه را بر عهده داشت.
قرارداد ۱۹۱۹	۷. تحکیم نفوذ و سلطه پایدار انگلیس در ایران
سیمون بولیوار	۸. رهبر جنبش استقلال طلبانه آمریکا لاتین
بیسمارک	۹. مرد آهنین ایالت پروس
جامعه ملل	۱۰. پس از جنگ جهانی اول این سازمان جهت تامین صلح و امنیت جهانی تاسیس شد.
بیسمارک	۱۱. صدر اعظم آهین آلمان
لنین	۱۲. رهبر انقلاب کمونیستی شوروی

جاهای خالی را با کلمات مناسب تکمیل کنید.

۱. دولت ایران پس از شروع جنگ جهانی اول سیاست اعلام کرد. **بی طرفی.**
۲. جنگ جهانی اول در پی حادثه آغاز شد. **قتل ولیعهد اتریش و همسرش.**
۳. رهبر جنبش استقلال طلبانه مردم آمریکای لاتین بود. **سیمون بولیوار.**
۴. وثوق الدوله قرارداد ۱۹۱۹ را با کشور به امضا رساند. **انگلستان.**
۵. یکی از جدی ترین مخالفان قرارداد ۱۹۱۹ م. بین ایران و انگلستان بود. **آیت الله مدرس.**
۶. امپراتوری آلمان به کمک ملقب به مرد آهنین تاسیس گردید. **بیسمارک.**
۷. پس از جنگ جهانی اول این تشکل با هدف صلح و امنیت جهانی، به نام در ژنو سوئیس تاسیس شد. **جامعه ملل**

گزینه های مناسب را انتخاب کنید.

۱. براساس پیمان ورسای بخش هایی از خاک آلمان به کدام کشورها واگذار گردید؟
الف) فرانسه و انگلیس (ب) اتریش و مجارستان (ج) فرانسه و لهستان (د) انگلیس و لهستان
۲. تقسیم مستعمرات آلمان میان متفقین، واگذاری بخش هایی از خاک این کشور به فرانسه و لهستان، الزام آلمان به پرداخت غرامت به متفقین و محدودیت نظامی آلمان از جمله نتایج کدام معاهده بود؟

- الف) معاهده پاریس (ب) معاهده صلح ورشو (ج) پیمان صلح ورسای (د) پیمان آتلانتیک شمالی
۳. در دولت و ثوق الدله، به موجب کدام قرارداد ایجاد ارتش یکپارچه ایران و تأمین اسلحه و تدارکات آن به افسران انگلیسی داده شد؟
الف) ۱۹۱۹ (ب) ۱۹۰۷ (ج) ۱۹۰۵ (د) ۱۹۱۵
۴. فلسطین بعد از جنگ جهانی اول تحت سرپرستی (قیمومیت) کدام کشور درآمد؟
الف) فرانسه (ب) روسیه (ج) انگلیس (د) آمریکا
۵. قرارداد ۱۹۱۹ در زمان نخست وزیری چه کسی منعقد شد؟
الف) وثوق الدوله (ب) قوام السلطنه (ج) امین الدوله (د) صمصام السلطنه
۶. کدام گزینه از نتایج و آثار جنگ جهانی اول در ایران نمی باشد؟
الف) ویرانی اقتصادی و تلفات انسانی (ب) سقوط دولت وثوق الدوله (ج) بی ثباتی دولت مرکزی (د) تعطیل شدن مجلس شورای ملی
۸. کدام کشور پس از فروپاشی امپراتوری عثمانی شکل نگرفته است؟
الف) عراق (ب) یمن (ج) عربستان (د) اردن
۹. کدام یک از کشورهای زیر در میانه جنگ جهانی اول از اتحاد مثلث جدا شد و به اتفاق مثلث پیوست؟
الف) فرانسه (ب) انگلیس (ج) ژاپن (د) ایتالیا
۱۰. مردم کدام مناطق ایران در «نبرد جهاد» غیورانه با قوای اشغالگر بیگانه جنگیدند؟
الف) بوشهر (ب) عشایر عرب خوزستان (ج) مردم کازرون (د) دلاور مردان تنگستانی و دشتستانی
۱۱. بعد از پایان جنگ جهانی اول و فروپاشی امپراتوری عثمانی، کدام منطقه زیر نظر انگلستان قرار نگرفت؟
الف) عراق (ب) اردن (ج) لبنان (د) فلسطین

به سؤالات زیر پاسخ کوتاه دهید.

۱. قیام استقلال طلبانه مهدیون در کدام کشور و علیه کدام کشور استعمارگر صورت گرفت؟ در کشور **سودان** و علیه **انگلیس**.
۲. سیاست های توسعه طلبانه دولت روسیه از زمان پتر کبیر، با چه هدفی آغاز گردید؟ **به چنگ آوردن مستعمرات**.
۳. مردم الجزایر به فرماندهی چه کسی بر ضد ارتش فرانسه به مبارزه برخاستند؟ **امیر عبدالقادر**.
۴. قرداد ۱۹۱۹ توسط کدام نخست وزیر با دولت انگلستان بسته شد؟ **وثوق الدوله**.

تعریف اصطلاحات و مفاهیم تاریخی.

پیمان صلح ورسای: پس از جنگ جهانی اول نمایندگانی از کشورهای مختلف، از جمله دولت های پیروز و شکست خورده در جنگ، با هدف عقد قرارداد صلح در کاخ ورسای پاریس گرد هم آمدند. پس از ماه ها مذاکره، پیمان نهایی صلح، که شامل چندین قرارداد جداگانه بود، با کشورهای مغلوب به امضا رسید.

جامعه ملل: در جریان مذاکرات صلح ورسای، ویلسون، رئیس جمهوری آمریکا، پیشنهاد کرد که برای تأمین صلح و امنیت جهانی و جلوگیری از جنگ، نهادی بین المللی با عنوان جامعه ملل تأسیس شود.

نبرد جهاد: در جریان جنگ جهانی اول عشایر عرب خوزستان در «نبرد جهاد» غیورانه با قوای بیگانه (انگلیسی ها) جنگیدند.

نیروی پلیس جنوب: انگلستان بعد از اشغال نظامی ایران در زمان جنگ جهانی اول گروهی از افسران انگلیسی و مزدوران هندی را به ایران فرستاد و در بخش های جنوبی ایران، نیروی پلیس جنوب را تشکیل داد.

اظهار نظر و قضاوت.

۱. به نظر شما، عمده تحولات تاریخ جهان در قرن نوزدهم، متأثر از کدام رویداد تاریخی بوده است؟ **انقلاب کبیر فرانسه و انقلاب صنعتی.**
۲. به نظر شما، مردم کشورهای مستعمره در قرن ۱۹ م. برای رهایی از استعمار چه اقداماتی می توانستند انجام دهند؟ **در برابر ورود آن ها مقاومت می کردند یا مبارزه و جنبش اعتراضی انجام می دادند.**
۳. به نظر شما کشور آلمان در زمان صدراعظمی بیسمارک چگونه به سرعت در مسیر پیشرفت و اقتدار قرار گرفت؟ **آلمان با تاسیس و توسعه مدارس و دانشگاه ها، برپایی صنایع جدید، بسط شبکه حمل و نقل و ارتباطات، خیلی زود به یکی از پیشروترین کشورهای اروپایی در زمینه صنعت تبدیل شد.**
۴. به نظر شما علت گرایش افکار عمومی ایرانیان به آلمان و دولت های متحد آن در جنگ جهانی اول چه بود؟ **تنفر و نارضایتی ایرانیان از سیاست های استعماری روسیه و انگلیس طی سالیان گذشته در ایران.**

کار بست شواهد و مدارک تاریخی.

۱. متن زیر را بخوانید به پرسش های آن پاسخ دهید:
یحیی دولت آبادی، یکی از رجال سیاسی عصر مشروطه، درباره وضعیت روستاهای میان تبریز و زنجان می گوید: دهات بی سکنه عرض راه، لاشه بسیار حیوانات بارکش که به واسطه قحطی سال پیش و ناامنی و غیره در هر چند قدم در اطراف و بلکه در میان راه دیده می شود، قبرستان های تازه احداث شده در نزدیک دهات و قصبات به ضمیمه احوال پریشان اور رقت انگیز زن و مرد و بزرگ و کوچک مردم ستمدیده، اگر گاهی در دهات دیده شوند که تازه می خواهند سر و سامانی بگیرند، حقیقتاً تأثر آور است. آری در راه تبریز و زنجان، دهاتی دیده می شود که نعل اموات در اتاق های ویرانه آنها مانده است و خوراک جانوران شده و اگر نظر عمومی به نقاط مختلف مملکت انداخته شود، دیده می شود که همه جای مملکت بی طرف ما در سایه جنگ اروپا و بی لیاقتی حکومت خود به صورت راه تبریز در آمده است.
الف) متن یحیی دولت آبادی مربوط به تأثیر کدام یک از جنگ های جهانی بر ایران است؟ جنگ جهانی اول.
ب) متن فوق در باره وضعیت کدام نواحی ایران می باشد؟ وضعیت روستاهای میان تبریز و زنجان.
ج) دولت آبادی در این متن به کدام سیاست ایران در قبال این جنگ اشاره کرده است؟ بی طرفی ایران در جنگ.
۲. با توجه به متن به سوالات زیر پاسخ دهید.
جنبش ملی گرایی و استقلال طلبی در سده ۱۹ م. به اروپای شرقی و به به خصوص شبه جزیره بالکان که هنوز بخشی از امپراتوری های عثمانی، روسیه و اتریش بود نیز سرایت کرد. در نتیجه بروز جنبش ها و شورش های ملی گرایانه در قلمرو امپراتوری رو به انحطاط عثمانی، یونان به استقلال رسید (۱۸۳۰م) سپس مصر و عربستان به خودمختاری دست یافتند (۱۸۵۰م). رومانی و صربستان نیز در شبه جزیره بالکان خود مختار شدند. مدتی بعد اقوام اسلاو هم بر ضد ترکان عثمانی شوریدند. روسیه نیز به پشتیبانی از شورشیان با عثمانی وارد جنگ شد و پس از شکست عثمانی کشور جدید بلغارستان به وجود آمد.
الف) شبه جزیره بالکان در سده ۱۹م جزئی از کدام امپراتوری ها بود؟ عثمانی روسیه و اتریش.
ب) کشور جدید بلغارستان در شبه جزیره بالکان چگونه به وجود آمد؟ پس از شکست عثمانی از روسیه

سوالات تشریحی: (علل، دلایل، آثار، نتایج و پیامدهای تاریخی).

۱. ورود ارتش تازه نفس آمریکا به جنگ جهانی اول ۱۹۱۴ م. ۱۹۱۸ م. چه نتیجه ای به دنبال داشت؟ **تمام نیرو، امکانات و سرمایه آمریکایی ها برای غلبه بر آلمان و نیروهای متحدین به کار گرفته شد و جنگ جهانی اول به نفع متفقین خاتمه یافت؛ یا ارتش متفقین ابتکار عمل را به دست گرفت.**
۲. جنگ جهانی اول و اشغال ایران توسط متفقین چه نتایجی را برای ایران به دنبال داشت؟ **ویرانی اقتصادی - تلفات گسترده انسانی - موجب تزلزل و بی ثباتی دولت مرکزی - تعطیلی مجلس شورای ملی و تضعیف بیشتر نظام مشروطه شد.**
۳. یکی از پیامدهای جنگ جهانی اول، تشکیل جامعه ملل بود، هدف از تشکیل آن را بنویسید؟ **برای تأمین صلح و امنیت جهانی و جلوگیری از جنگ.**
۴. مهمترین تحولات اروپا در قرن ۱۹ م. که از زمینه ها و علل بروز جنگ جهانی اول بود را نام ببرید؟ **۱- تداوم و گسترش استعمار (گسترش رقابت های استعماری) ۲- رشد اندیشه ملی گرایی و ظهور قدرت های جدید.**
۵. چرا همزمان با جنگ جهانی اول اوضاع ایران آشفته بود و حکومت مشروطه قادر به سرو سامان دادن به امور و برقراری نظم و امنیت نبود؟

- همزمان با آغاز جنگ بین الملل اول، ایران وضعی آشفته داشت و حکومت مشروطه به دلیل اختلاف های سیاسی داخلی، ضعف تشکیلات اداری و نظامی، مشکلات اقتصادی و دخالت های فزاینده خارجی، قادر به سرو سامان دادن به امور و برقراری نظم و امنیت نبود.
۶. قرارداد ۱۹۱۹ م. بین ایران و چه کشوری منعقد شد و سه مورد از مفاد آن را بنویسید؟ انگلیس. به موجب این قرارداد، اداره امور دارایی و برخی از ادارات و وزارتخانه های ایران در اختیار انگلستان قرار می گرفت. مسئولیت تجدید سازمان و ایجاد ارتش یکپارچه ایران و تامین اسلحه و تدارکات آن به افسران انگلیسی داده می شد. در عوض انگلستان متعهد می شود که وامی در اختیار دولت ایران قرار دهد تا تحت نظارت کارشناسان انگلیسی هزینه شود.
۷. مهمترین علل بروز جنگ جهانی اول را بنویسید؟ ۱- اختلافات مرزی و دشمنی شدید آلمان و فرانسه ۲- مسابقه تسلیحاتی ۳- رقابت بر سر مستعمرات ۴- اقدام برای توسعه نفوذ و دخالت در منطقه شبه جزیره بالکان.
۸. در پیمان صلح ورسای چه تصمیماتی در مورد کشور آلمان گرفته شد؟ بر اساس پیمان، مستعمرات آلمان میان متفقین تقسیم و بخش هایی از خاک این کشور به فرانسه و لهستان واگذار گردید. علاوه بر آن، آلمان ها ملزم به پرداخت غرامت به دولت های متفق و محدود نگه داشتن توان نظامی خود شدند.
۹. دو جریان فکری را که در بسیاری از سرزمین ها و جوامع اروپایی پا گرفت و زمینه ساز شکل گیری کشورها و دولت های ملی جدید در اروپا شد، نام ببرید. جریان فکری ملی گرایی و آزادیخواهی.
۱۰. وقوع انقلاب کمونیستی در شوروی با توجه به وعده صلح لنین به مردم، چه تأثیری در جبهه جنگ جهانی اول گذاشت؟ متصرفات وسیعی را به متحدین واگذار کرد و در مقابل با آنها قرارداد صلح بست و سربازان روسی را از جبهه های جنگ خارج کرد.
۱۱. دولت ایران پس از شروع جنگ جهانی اول، چه سیاستی نسبت به آن در پیش گرفت؟ اعلام سیاست بی طرفی کرد.
۱۲. بر اساس قرارداد ۱۹۱۵ م. روسیه و انگلستان چگونه ایران را بین خود تقسیم کردند؟ نیمه شمالی متعلق به روسیه و نیمه جنوبی سهم انگلستان.

موفق باشید - مهران زنگنه - دبیر تاریخ ایزده

درس هفتم: ایران در دوره حکومت رضاه شاه

جمله های صحیح یا غلط را مشخص کنید.

۱. هدف رضاشاه از اسکان اجباری عشایر، قدرت بخشیدن به نیروی نظامی عشایر بود. **غلط**
۲. پس از کودتای سوم اسفند ۱۲۹۹ ش. رضاخان به نخست وزیری منصوب شد. **غلط**
۳. پس از سرکوبی شورش خزل با توجه به امنیتی که رضاخان به وجود آورده بود، محبوبیت او افزایش یافت. **صحیح**
۴. در پی حادثه کودتای ۱۲۹۹، احمد شاه تحت فشار انگلیسی ها رضا شاه را به نخست وزیری انتخاب کرد. **غلط**
۵. احمدشاه بعد از کودتای سیاه و تحت فشار انگلیسی ها به ناچار سید ضیاء الدین طباطبایی را به نخست وزیری منصوب کرد. **صحیح**
۶. رضا شاه بلافاصله بعد از رسیدن به قدرت به گسترش و تقویت ارتش و پلیس پرداخت. **صحیح**
۷. مدرس سال ها در کاشمر زندانی بود و سپس به خوف انتقال و به شهادت رسید. **غلط**
۸. رضا خان که مهره نظامی کودتا بود به عنوان فرمانده ارتش، لقب سردار سپه گرفت. **صحیح**
۹. احداث راه آهن سراسری در ایران در زمان محمدرضا شاه پهلوی آغاز گشت. **غلط**
۱۰. آغاز سلطنت پهلوی، در واقع فصل جدیدی از تاریخ ایران است که به استعمار نو شهرت دارد. **صحیح**

کدام یک از گزینه های سمت راست با شماره های سمت چپ در ارتباط است.

۱. یگانه دشمن سرسخت و جدی رضاشاه	آیت الله مدرس
۲. نخست وزیر احمدشاه بعد از کودتای ۱۲۹۹	سید ضیاءالدین طباطبایی

جاهای خالی را با کلمات مناسب تکمیل کنید.

۱. رضاشاه پس از مسافرت به به مبارزه با همه سنت های اسلامی پرداخت؟ **ترکیه**
۲. ایجاد ارتش منظم توسط رضاشاه از جمله برنامه های اساسی در ایران بود. **انگلیس**
۳. آغاز حکومت رژیم پهلوی و سلطنت رضا شاه در ایران به شهرت دارد. **استعمار نو**
۴. محبوبیت رضاخان پس از سرکوبی شورش های مختلف از جمله شورش افزایش یافت. **شیخ خزل**
۵. آغاز سلطنت پهلوی دوره نوینی از غارت کشور ما به دست بیگانگان آغاز می شود که این دوره به شهرت دارد. **استعمار نو**

گزینه های مناسب را انتخاب کنید.

۱. قیام مردم مشهد در اعتراض به کدام اقدام رضاشاه صورت گرفت؟
 الف) اسکان اجباری عشایر
 ب) **یک شکل کردن لباس ها و کشف حجاب**
 ج) احداث خط آهن سراسری
 د) بازگشت به حکومت استبدادی
۲. کدام یک از اقدامات رضاخان پیش از سلطنت موجب افزایش محبوبیت او در بین مردم شد؟
 الف) انتصاب به عنوان نخست وزیر
 ب) پیشنهاد نظام جمهوری به جای حکومت سلطنتی
 ج) مهار کردن نیروی رزمی عشایر
 د) **سرکوبی شورش ها و ایجاد امنیت در ایران**
۳. رضاخان در دوره نخست وزیری، برای زمینه سازی انتقال قدرت برای خود دست به چه اقدامی زد؟
 الف) ارتش منظمی در کشور تشکیل داد
 ب) شیخ خزل را در جنوب سرکوب کرد
 ج) **خواستار نظام جمهوری در کشور شد**
 د) احمدشاه را به سفر اروپا تشویق کرد
۴. در دوران نخست وزیری رضاخان و پس از به سلطنت رسیدن او یگانه دشمن سرسخت و جدی وی به شمار می رفت؟
 الف) دکتر محمد مصدق
 ب) **آیت الله سید حسن مدرس**
 ج) سید ضیاء الدین طباطبایی
 د) حسن وثوق الدوله
۵. سرسخت ترین مخالف رضاشاه در زمان وزارت جنگ، نخست وزیری و پادشاهی ایشان که بود؟
 الف) آیت الله کاشانی
 ب) **آیت الله مدرس**
 ج) دکتر مصدق
 د) آیت الله طباطبایی

به سوالات زیر پاسخ کوتاه دهید.

۱. رضاشاه به دلیل ترس از مخالفت های آیت الله مدرس این روحانی مبارز را به کجا تبعید نمود؟ **خواف.**

۲. رضاشاه با چه نامی به دنبال یک شکل کردن لباس مردم ایران بود؟ به بهانه تمدن و تجدد و مبارزه با کهنه پرستی.
۳. رضاخان چه زمانی ملقب به سردار سپه شد؟ رضاخان بعد از کودتای ۱۲۹۹ به عنوان فرمانده ارتش به سردار سپه ملقب شد.
۴. فرمانده نیروهای انگلیسی در ایران در کودتای سپاه علیه احمدشاه چه کسی بود؟ آبرون ساید.
۵. انگلیسی ها در جریان تغییر سلطنت قاجار از انتشار کدام اندیشه ها در ایران بیم داشتند؟ اندیشه های انقلابی کمونیست های روسیه.
۶. احمدشاه بعد از کودتای سپاه تحت چه شرایطی سیدضیاءالدین طباطبایی را به نخست وزیری منصوب کرد؟ تحت فشار انگلیس.
۷. رضا شاه با چه هدفی اقدام به اسکان اجباری عشایر کرد؟ مهار نیروی رزمی عشایر.
۸. رضا شاه برای رسیدن به قدرت در ابتدا پیشنهاد کرد، به جای حکومت سلطنتی چه نوع نظامی در کشور برقرار شود؟ جمهوری.

تعریف اصطلاحات و مفاهیم تاریخی.

اسکان عشایر: یکی از اقدامات رضاشاه که با هدف مهار کردن نیروی رزمی عشایر انجام گرفته بود، اما این کار موجب کاهش رونق دامداری و وابستگی کشور از نظر دامی به بیگانه شد.

استعمار نو: در استعمار نو، ارتش و تجهیزات نظامی دشمن دیده نمی شود بلکه مسؤلاتی که زمام امر را در دست دارند وابسته به قدرت های مستکبر بوده و اقتصاد و فرهنگ جامعه را به گونه ای معماری می کنند که منافع و خواست استعمارگران را تأمین کند.

اظهار نظر و قضاوت.

۱. به نظر شما چرا انگلیسی ها در فاصله دو جنگ جهانی تصمیم به تقویت کشور آلمان گرفتند؟ انگلیسی ها تصمیم گرفتند با تقویت کشور آلمان که همچنان گرفتار مصائب جنگ جهانی اول بود. مشکلات اقتصادی این کشور بکاهد و با این همکاری، مانع از افتادن آلمانی ها به دام کمونیسم شوند.
۲. به نظر شما چرا انگلستان در اوایل قرن بیستم سرمایه گذاری و طمع ورزی وسیعی در جنوب ایران انجام داده بود؟ به دلیل اکتشاف نفت و پی بردن به اهمیت آن در مبادلات جهانی .
۳. به نظر شما اسکان اجباری عشایر توسط رضا شاه چه نتایجی به دنبال داشت؟ این کار موجب کاهش رونق دامداری و وابستگی کشور از نظر دامی به بیگانه شد.
۴. به نظر شما چرا انگلستان برای تغییرات مورد نظرش در ایران نمی توانست روی حکومت قاجار حساب کند؟ چون بی کفایتی و فساد آنها به حدی باعث نفرت مردم از آنها شده بود که هیچ گونه همراهی با این سلسله نمی کردند.
۵. به نظر شما، چرا رضا شاه به آلمان گرایش یافت؟ هم زمان با آغاز سلطنت رضا شاه، انگلیسی ها تصمیم گرفتند با تقویت کشور آلمان که همچنان گرفتار مشکلات جنگ- جهانی اول بود، کمی از مشکلات اقتصادی کشور یاد شده بکاهد و با این همکاری مانع از افتادن آلمان ها به دام کمونیست شوند. از نظر انگلیسی ها بهترین راه مساعدت به آلمان این بود که سیاست مداران انگلیسی به رؤسای کشورهای تحت سلطه خوش دستور دهند تا امکان فعالیت های تجاری و صنعتی آلمان در این کشورها فراهم سازند؛ به همین دلیل، رضا شاه درهای کشور ایران را به روی سرمایه های آلمانی گشود.
۶. به نظر شما، هدف انگلستان از طرح کودتای سپاه (اسفند ۱۲۹۹) چه بود؟ تغییر حکومت در ایران (نابودی قاجار ها)

کاربست شواهد و مدارک تاریخی.

۱. متن زیر را بخوانید و به سوالات زیر پاسخ دهید:
 نهضت جنگل قیام مردمی بود که در یکی از حساس ترین دوره های تاریخ کشور ما، شکل گرفت. این نهضت از جنگل های گیلان آغاز شد و سپس، روستاها و شهرهای این استان را در بر گرفت و هفت سال ادامه یافت. رهبر نهضت جنگل، میرزا کوچک خان، طلبه آزادمنش و انقلابی و فردی مودب، متواضع، خوش برخورد و پای بند به اجرای دستورات دینی بود. او در جریان جنگ جهانی اول و اشغال ایران توسط روس و انگلیس، به فکر برپا کردن یک نهضت مسلحانه افتاد. اهداف او و یارانش در برپایی این نهضت عبارت بودند از: اخراج نیروهای بیگانه، رفع نا امنی و بی عدالتی و برقراری امنیت، مبارزه با خودکامگی و استبداد بود. قیام جنگل در مقابله با متجاوزان و دولت های بی کفایتی که در تهران بر سر کار می آمدند، در طول هفت سال فراز و نشیب های بسیاری را پشت سر گذاشت. این قیام، سرانجام به دنبال خیانت دولت شوروی، بروز اختلاف در میان سران نهضت جنگل و حمله نیروهای دولتی به فرماندهی رضاخان، سرکوب شد اما نام میرزا و مقاومت های مردانه اش در برابر ستم و تجاوز، در خاطر مردم ایران زنده و جاوید ماند و الگویی برای مبارزان بعدی شد.
 الف) هدف میرزا کوچک خان و یارانش از برپایی نهضت جنگل چه بود؟ اخراج نیروهای بیگانه، رفع نا امنی و بی عدالتی و برقراری امنیت،

مبارزه با خودکامگی و فساد.

ب) چه عواملی موجب سرکوب نهضت جنگل شد؟ **خیانت دولت شوروی، بروز اختلاف در میان سران نهضت جنگل و حمله نیروهای دولتی به فرماندهی رضاخان.**

۲. متن زیر را بخوانید و به پرسش های داده شده پاسخ دهید:

نهضت جنگل قیام مردمی بود که از جنگل های گیلان آغاز شد و به مدت هفت سال به رهبری میرزا کوچک خان ادامه یافت. میرزا یک مرد مذهبی تمام عیار بود و هیچ گاه واجباتش را ترک نمی کرد. او به اشعار فردوسی علاقه خاص داشت. میرزا در آستانه انقلاب مشروطیت در رشت دست به حرکت های انقلابی زد؛ در جریان حرکت های مشروطه خواهان شمال برای سرنگونی محمد علی شاه، دلاوری های بسیار از خود نشان داد و همراه با مشروطه خواهان به تهران رفت. او در جریان جنگ جهانی اول و اشغال ایران توسط روس و انگلیس، به فکر برپا کردن یک نهضت مسلحانه افتاد. اهداف او و یارانش عبارت بود از: اخراج نیروهای بیگانه، رفع ناامنی و بی عدالتی، مبارزه با خودکامگی و استبداد.

الف - میرزا کوچک خان در چه جریانی دلاوری های بسیار از خود نشان داد؟ **در جریان حرکت های مشروطه خواهان شمال برای سرنگونی محمد علی شاه.**

ب) اهداف میرزا کوچک خان و یارانش را بنویسید. (ذکر دو مورد کافی است) **اخراج نیروهای بیگانه، رفع ناامنی و بی عدالتی، مبارزه با خودکامگی و استبداد.**

سوالات تشریحی: (علل، دلایل، آثار، نتایج و پیامدهای تاریخی).

۱. وقتی احمد شاه تصمیم گرفت از اروپا به ایران بازگردد، انگلیسی ها چگونه مانع عزیمت او شدند؟ **نزد او رفتند و ضمن مبالغه گویی در اوضاع آشفته ایران، صلاح او را در این دانستند که مدتی از رفتن به ایران چشم ببوشد تا رضاخان امنیت لازم را برای حضورش در کشور فراهم آورد.**

۲. با توقف طولانی احمدشاه در اروپا طرفداران رضاخان چه تبلیغاتی می کردند؟ **هرچه توقف شاه در اروپا بیشتر طول می کشید، تبلیغات طرفداران رضاخان مبنی بر اینکه شاه علاقه ای به سرنوشت ایران ندارد، بیشتر می شد و مردم نیز کم و بیش این نکته را باور می کردند.**

۳. به چه دلیل رضاشاه درهای کشور را به روی سرمایه های آلمانی گشود؟ (چرا انگلیسی ها همزمان با آغاز سلطنت رضاشاه، تصمیم گرفتند کشور آلمان را تقویت نمایند؟) **از نظر انگلیسی ها، در آن شرایط، بهترین راه مساعدت به آلمان این بود که سیاستمداران انگلیس به روسای کشورهای تحت سلطه خویش دستور دهند تا امکان فعالیت های تجاری و صنعتی آلمان را در این کشورها فراهم سازند؛ به همین دلیل، رضاشاه در های کشور را به روی سرمایه های آلمانی گشود.**

۴. چرا انگلیسی ها همزمان با پادشاهی رضاشاه به او اجازه دادند که با آلمان همکاری تجاری و صنعتی داشته باشد؟ **انگلیسی ها تصمیم گرفتند با تقویت کشور آلمان که همچنان گرفتار مصائب جنگ جهانی اول بود، کمی از مشکلات اقتصادی این کشور بکاهند و با این همکاری، مانع افتادن آلمان ها به دام کمونیسم (شوروی) شوند.**

۵. چرا انگلستان برای تغییرات مورد نظرش در ایران نمی توانست روی حکومت قاجار حساب کند؟ **چون بی کفایتی و فساد حاکمان قاجار به حدی باعث نفرت مردم از آن ها شده بود که هیچ گونه همراهی با این سلسله نمی کردند.**

۶. رضاشاه برای تضعیف روحانیت در ایران چه دستوراتی داد؟ (سه مورد) **دستور داد که روحانیون نیز لباس های مخصوص خود را کنار بگذارند. دستور داد دفترخانه های شرعی تعطیل شدند. دخالت روحانیون در مسائل اجتماعی اکیداً ممنوع اعلام شد. عزاداری سیدالشهدا قدغن شد. از انجام پذیرفتن بسیاری از آداب مذهبی به شدت جلوگیری به عمل آمد.**

۷. از نظر رضاشاه پهلوی مهم ترین راه پیشرفت و توسعه کشور چه بود؟ **او تصور می کرد مهمترین راه پیشرفت و توسعه کشور تقلید از غرب و اشاعه فرهنگ غربی است.**

۸. رضاشاه پس از مسافرت به ترکیه و آشنایی با آتاتورک رییس جمهور آن کشور، به تقلید از وی دست به چه اقدامی زد؟ **به تقلید از او به مبارزه با همه سنت های اسلامی پرداخت.**

۹. چهار مورد از اقدامات رضاشاه را پس از به سلطنت رسیدن نام ببرید؟ **۱- بازگشت به حکومت استبدادی ۲- ایجاد ارتش منظم ۳- احداث خط آهن سراسری ۴- اسکان عشایر ۶- یک شکل کردن لباس ها و کشف حجاب.**

۱۰. رضاخان چگونه احمدشاه را از صحنه سیاسی ایران خارج کرد؟ **وی می کوشید تا با تبلیغات گسترده علیه احمدشاه که در اروپا به سر می**

- برد، او را نسبت به سرنوشت مملکت بی اعتنا نشان دهد.
۱۱. چرا آیت الله مدرس با رضاخان در برقراری نظام جمهوری به جای حکومت سلطنتی مخالفت کرد؟ آیت الله مدرس با شناختی که از رضاخان داشت، این کار را ابزاری برای رسیدن او به قدرت می دانست.
۱۲. رضاشاه چه زمانی به مبارزه با سنت های اسلامی پرداخت؟ پس از مسافرت به ترکیه و آشنای با اتاتورک، رئیس جمهور آن کشور به تقلید از او به مبارزه با همه سنت های اسلامی پرداخت.
۱۳. چرا انگلیسی ها با احداث خط آهن ایران در مسیر شرقی غربی مخالفت کردند؟ چون مسیر شرقی غربی راه آهن می توانست دسترسی زمینی به هندوستان را برای دشمنان انگلستان تسهیل کند و این با منافع انگلستان در شرق در تضاد بود.
۱۴. هدف از احداث خط آهن سراسری ایران در دوران رضا شاه چه بود؟ هدف آن ایجاد راهی سراسری برای انتقال سریع نیروهای انگلیسی از جنوب به شمال بود. در صورت پیشروی روس ها، انگلیسی ها با استفاده از این راه می توانستند نیروهای خود را به سرعت به شمال بفرستند و مانع نفوذ آنها به هندوستان شوند.
۱۵. هدف رضاشاه از اسکان اجباری عشایر چه بود؟ مهار کردن نیروی رزمی عشایر بود.
۱۶. اقدام رضا شاه در اسکان عشایر چه نتایجی به همراه داشت؟ این اقدام از رونق دامداری کاست و باعث شد که کشور ما از نظر دامی به بیگانه نیازمند شود.
۱۷. رضا شاه بعد از تغییرات در شیوه اداره کشور چگونه تبدیل به مستبدی خودکامه شد؟ با نادیده گرفتن اصول مشروطه و بی احترامی به مجلس و قوانین آن به راحتی تصمیمات فردی خود را به اجرا در می آورد.
۱۸. رضا شاه با چه نامی به دنبال یک شکل کردن لباس مردم ایران و برداشتن حجاب بانوان بود؟ تمدن و تجدد و مبارزه با کهنه پرستی.
۱۹. هدف رضاشاه را از احداث راه آهن سراسری بررسی کنید. دسترسی انگلستان به منابع نفتی در مناطق شمال ایران و انتقال آن به خلیج فارس (برای حمل به اروپا) را آسان می نمود. در ضمن در صورت پیشروی روس ها در شمال ایران، انگلیسی ها (که بیشتر در جنوب ایران مستقر بودند) می توانستند نیروهای خود را به سرعت به شمال بفرستند و مانع نفوذ آنها شوند.
۲۰. رضاخان پس از رسیدن به نخست وزیری برای رسیدن به اهدافش (رسیدن به سلطنت) چه پیشنهادی کرد؟ پیشنهاد کرد به جای حکومت سلطنتی، نظام «جمهوری» در کشور برقرار شود.
۲۱. چگونه رضاخان در سمت وزارت جنگ احمدشاه در سال ۱۳۰۰ تا ۱۳۰۲ موقعیت خود را تثبیت کرد؟ با دسیسه چینی و حمایت انگلستان.
۲۲. چرا رضا شاه پس از مسافرت به ترکیه و آشنایی با اتاتورک، به مبارزه با همه سنت های اسلامی پرداخت؟ رضا شاه تصور می کرد مهم ترین راه پیشرفت و توسعه کشور تقلید از غرب و اشاعه فرهنگ غربی است.
۲۳. مردم ایران چه واکنشی نسبت به کشف حجاب رضاشاه از خود نشان دادند؟ مردم مسلمان ایران در برابر این اقدامات دست به مقاومت زدند که از آن جمله باید از قیام مردم مسلمان مشهد در مسجد گوهرشاد نام برد که در جریان آن، عده ی زیادی کشته و مجروح شدند.
۲۴. ایجاد ارتش منظم توسط رضا شاه، چه اهدافی را تامین می کرد؟ هرچه ارتش قوی تر شد، قدرت رضاشاه برای سرکوب قیام ها و مخالفان حکومت هم افزایش یافت، در نتیجه فضای رعب و وحشت بیشتری ایجاد شد و زمینه برای اجرای تصمیمات دستگاه حاکم فراهم گشت.
۲۵. رضاشاه برای در جهت تقویت ارتش منظم دست به چه اقداماتی زد؟ او بلافاصله بعد از رسیدن به قدرت به گسترش و تقویت ارتش و پلیس پرداخت این روند با اجباری کردن خدمت سربازی ادامه افت و بخش عمده ای از مالیات هر ساله صرف خرید تجهیزات و سلاح جنگی می شد.
۲۶. آبرون سایید فرمانده نظامی انگلیسی ها در ایران در کودتای ۱۲۹۹ چگونه احمدشاه را برای اجرای کودتا قانع کرد؟ به احمدشاه القا کرد که حرکت نظامی رضاخان به سوی تهران برای حفظ کشور و سلطنت ضروری است.
۲۷. صاحب نظران و نمایندگان زمان رضاشاه چه پیشنهادی در مورد مسیر احداث راه آهن سراسری داشتند؟ آنان پیشنهاد دادند که خط آهن سراسری کشور از شرق به غرب ساخته شود. تا ایران به خط آهن اصلی تجارت بین آسیا و اروپا متصل شود.

موفق باشید - مهران زنگنه - دبیر تاریخ ایزد

درس هشتم: جنگ جهانی دوم و جهان پس از آن

جمله های صحیح یا غلط را مشخص کنید.

۱. با شروع جنگ جهانی دوم، دولت ایران آماده شرکت در جنگ شد. **غلط**
۲. بعد از شروع جنگ جهانی دوم، دولت ایران اعلام بی طرفی کرد. **صحیح**
۳. در جنگ جهانی اول، هواپیماهای آمریکا دو شهر هیروشیما و ناگازاکی ژاپن را با بمب اتمی بمباران کردند. **غلط**
۴. ایران در جنگ جهانی دوم پلی برای پیروزی متحدین بود و بدون استفاده از ظرفیت ایران، سرنوشت جنگ تغییر می کرد. **غلط**
۵. با پایان یافتن جنگ جهانی دوم، جنبش های استقلال طلبانه کشورهای آفریقایی عمدتاً با خشونت همراه بود. **غلط**
۶. ژاپن در جنگ جهانی اول به اتفاق مثلث پیوست، اما در مقایسه با انگلستان، فرانسه و آلمان زیان عمده ای نخورد و اقتصادش در سال های پس از جنگ همچنان شکوفا بود. **صحیح**
۷. پایداری نیروهای انگلیسی در جنگ جهانی دوم، باعث شد که ارتش هیتلر از حالت تهاجمی خارج شود و موضع دفاعی بگیرد. **غلط**
۸. اشغال کشور مسلمان فلسطین و تأسیس کشور غاصب اسرائیل یکی از مسائل مهم منطقه خاورمیانه در قرن ۲۰ م. است. **صحیح**
۹. کشور آمریکا در سال ۱۹۱۷ م با صدور اعلامیه ای نظر مساعد خود را با ایجاد سرزمین یهودی در فلسطین اعلام کرد. **غلط**
۱۰. آمریکا در طول جنگ جهانی دوم به انگلستان و فرانسه کمک های مالی، تجهیزاتی و تدارکاتی می کرد. **صحیح**
۱۱. آلمان در سال ۱۹۱۷ م با صدور اعلامیه ی بالفور نظر مساعد خود را با ایجاد سرزمین یهودی در فلسطین اعلام کرد. **غلط**
۱۲. در فاصله دو جنگ جهانی، نظامیان هدایت سیاست داخلی و خارجی ژاپن را بر عهده گرفتند و آن را به سمت و سوی توسعه طلبی نظامی سوق دادند. **صحیح**
۱۳. آمریکا که خود پیشنهاد تأسیس جامعه ملل را داده بود به عضویت این نهاد بین المللی در نیامد. **صحیح**

کدام یک از گزینه های سمت راست با شماره های سمت چپ در ارتباط است.

۱. او در مدت کوتاهی با از بین بردن احزاب رقیب، قدرت را یکپارچه کرد.	موسولینی
۲. رهبر حزب فاشیست ایتالیا	موسولینی

جاهای خالی را با کلمات مناسب تکمیل کنید.

۱. در فاصله دو جنگ جهانی، هدایت سیاست داخلی و خارجی ژاپن را در اختیار گرفتند. **نظامیان**
۲. در هندوستان حزب کنگره ملی استقلال کامل این کشور را در خواست کرد و کشور استعمارگر..... به ناچار تسلیم شد. **انگلیس**
۳. موسولینی در ایتالیا با از بین بردن احزاب رقیب قدرت را یکپارچه کرد و خود را نامید. **دوچه**
۴. هیتلر با قبضه کامل قدرت در آلمان در این کشور نظام دیکتاتوری تک حزبی برقرار کرد و خود را خواند. **پیشوا**
۵. هیتلر مسئولیت تأمین امنیت داخلی در آلمان را بر عهده سازمان پلیس مخفی موسوم به گذاشت. **گشتاپو**
۶. با وجود بی اعتمادی و دشمنی که میان شوروی و وجود داشت، دو کشور در سال ۱۹۳۹ م با یکدیگر پیمان عدم تجاوز امضاء کردند. **آلمان**
۷. در فاصله دو جنگ جهانی در ژاپن هدایت سیاست داخلی و خارجی این کشور را برعهده گرفتند. **نظامیان**
۸. اشغال کشور توسط آلمان مهم ترین دستاورد ارتش نازی در خلال جنگ جهانی دوم بود. **فرانسه**.
۹. اخراج کشور از جامعه ملل باعث بی اعتباری بیشتر این نهاد بین المللی شد. **شوروی**.
۱۰. در دوره جنگ جهانی دوم شکست و اشغال مهم ترین دستاورد ارتش نازی بود. **فرانسه**.

گزینه های مناسب را انتخاب کنید.

۱. کدام یک از گزینه های زیر از ویژگی های عصر جنگ سرد بین امریکا و شوروی نیست؟
 (الف) **برخورد مستقیم نظامی**
 (ب) مسابقه تسلیحاتی و عملیاتی
 (ج) برقراری اتحادیه ها و پیمان های سیاسی نظامی
 (د) جنگ تبلیغاتی شدید و رقابت های اقتصادی
۲. در دوران قیمومیت بر فلسطین، پس از جنگ جهانی اول، یهودیان بیشتری به این کشور مهاجرت کردند؟

۳. یکی از مسائل مهم منطقه خاورمیانه و جهان اسلام در سده ۲۰م است؟
 الف) از فروپاشی امپراتوری عثمانی
 ب) مهاجرت گروه هایی از یهودیان به فلسطین
 ج) قیمومیت انگلستان بر فلسطین
 د) اشغال کشور مسلمان فلسطین
۴. کدام کشورها در فاصله دو جنگ جهانی، با خروج از جامعه ملل موجب بی اعتباری بیشتر این نهاد شدند؟
 الف) آلمان ژاپن
 ب) شوروی آمریکا
 ج) ژاپن آمریکا
 د) شوروی فرانسه
۵. جنگ جهانی دوم چگونه پایان یافت؟
 الف) با سقوط برلین
 ب) اعلام تسلیم ژاپن
 ج) اشغال لهستان توسط شوروی
 د) موارد الف و ب
۶. با پایان یافتن جنگ جهانی دوم، در هندوستان حزب کنگره ملی این کشور به رهبری چه کسی درخواست استقلال کرد؟
 الف) متسوهیتو
 ب) نهرو
 ج) گاندی
 د) عمرمختار
۷. در جنگ جهانی دوم کدام حادثه اوضاع را به نفع متفقین تغییر داد و موجب پیروزی آنها شد؟
 الف) ورود نیروهای متفق به خاک فرانسه
 ب) شکست آلمان در شوروی
 ج) ورود آمریکا به جنگ
 د) تصرف شرق اروپا توسط آنان
۸. کشورهای محور در جنگ جهانی دوم با حضور چه دولت هایی شکل گرفت؟
 الف) آلمان، اتریش - مجارستان، عثمانی
 ب) انگلیس، فرانسه، روسیه
 ج) انگلیس، فرانسه، شوروی
 د) آلمان، ایتالیا، ژاپن
۹. جنگ جهانی دوم با کدام حادثه شروع شد؟
 الف) کشته شدن ولیعهد اتریش
 ب) حمله آلمان به فرانسه
 ج) حمله آلمان به فرانسه
 د) حمله ایتالیا به اتیوپی
۱۰. کدام گزینه از اقدامات هیتلر نمی باشد؟
 الف) لغو قرارداد ورسای
 ب) ساخت شبکه وسیعی از جاده ها و راه آهن
 ج) اشتراکی کردن مزارع کشاورزی
 د) راه اندازی کارخانه های بزرگ
۱۱. با خروج از جامعه ملل موجب بی اعتباری بیشتر این نهاد بین المللی شدند؟
 الف) آلمان و ژاپن
 ب) شوروی و آمریکا
 ج) شوروی و فرانسه
 د) ژاپن و آمریکا
۱۲. در فاصله دو جنگ جهانی کدام رهبر سیاسی در ایتالیا در مدت کوتاهی با از بین بردن احزاب رقیب، قدرت را یکپارچه کرد و خود را دوچه به معنای رهبر نامید؟
 الف) لینن
 ب) هیتلر
 ج) موسولینی
 د) استالین
۱۳. انگلستان در سال ۱۹۱۷م. با صدور اعلامیه بالفور نظر مساعد خود را در چه زمینه ای اعلام کرد؟
 الف) تقسیم امپراتوری عثمانی
 ب) ایجاد سرزمین یهودی در فلسطین
 ج) تجزیه امپراتوری اتریش - مجارستان
 د) تشکیل حکومت پهلوی در ایران
۱۴. خروج چه کشورهایی در فاصله دو جنگ جهانی موجب بی اعتباری بیشتر جامعه ملل شد؟
 الف) ژاپن - آمریکا
 ب) آلمان - ژاپن
 ج) ایتالیا - ژاپن
 د) آمریکا - ایتالیا
۱۵. خروج کدام کشورها از جامعه ملل موجب بی اعتباری بیشتر آن شد؟
 الف) ژاپن - آلمان - آمریکا
 ب) آلمان - ایتالیا - ژاپن
 ج) آمریکا - ایتالیا - انگلیس
 د) انگلیس - فرانسه - روس -
۱۶. استالین در سال ۱۹۳۹ م. با کا کدام کشور پیمان عدم تجاوز امضا که ضا کرد؟
 الف) فرانسه
 ب) آلمان
 ج) ایتالیا
 د) آمریکا

به سوالات زیر پاسخ کوتاه دهید.

۱. جنگ جهانی دوم چگونه به طور رسمی خاتمه یافت؟ با سقوط برلین و اعلام تسلیم از سوی ژاپن.

۲. در فاصله دو جنگ جهانی، کدام گروه هدایت سیاست داخلی و خارجی ژاپن را در اختیار گرفت؟ نظامیان.
۳. خراب شدن دیوار برلین نماد فروپاشی کدام بلوک در عصر جنگ سرد است؟ بلوک شرق.
۴. ایران نسبت به جنگ جهانی دوم چه سیاستی در پیش گرفت؟ سیاست بی طرفی.
۵. فرماندهان و سران حکومت نازی پس از جنگ جهانی دوم در کدام دادگاه محاکمه شدند؟ نورنبرگ.

تعریف اصطلاحات و مفاهیم تاریخی.

- بلوک شرق:** شوروی و کشورهای اقماری آن به همراه کشورهای که نظام کمونیستی بر آنها حاکم بود بلوک شرق نامیده می شدند.
- بلوک غرب:** پس از جنگ جهانی دوم، آمریکا و هم پیمانانش که دارای نظام سرمایه داری بودند، بلوک غرب نامیده شدند.
- فاشیست:** ملی گرایان افراطی ایتالیایی به رهبری موسولینی بودند که در این کشور دولتی تک حزبی قدرتمند و متمرکز ایجاد کردند.
- کشتاپو:** به سازمان پلیس مخفی مخوف آلمان در زمان هیتلر که مسئولیت آن تامین امنیت داخلی این کشور بود گفته می شد.
- اعلامیه بالفور:** انگلستان در سال ۱۹۱۷ م با صدور اعلامیه بالفور (وزیر خارجه انگلیس) نظر مساعد خود را با ایجاد سرزمین یهودی در فلسطین اعلام کرد.

مقایسه پدیده های تاریخی.

۱. اهداف و خواسته های استالین رهبر شوروی و موسولینی رهبر ایتالیا، در زمینه روابط خارجی در دوران حکومت آن دو دیکتاتور را با هم مقایسه کنید؟ حکومت استالین در عرصه خارجی به دنبال گسترش مرزها و تسلط بر برخی کشورها و سرزمین های اروپای شرقی بود. در بُعد روابط خارجی، موسولینی سودای احیای دوباره امپراتوری روم باستان و تسلط بر دریای مدیترانه و شمال آفریقا را در سر می پروراند. تجاوز نظامی این کشور به اتیوپی در آفریقا با تکیه بر همین تفکر صورت گرفت.
۲. سیاست موسولینی و هیتلر را در بعد روابط خارجی با یکدیگر مقایسه کنید؟ حکومت استالین در عرصه خارجی به دنبال گسترش مرزها و تسلط بر برخی کشورها و سرزمین های اروپای شرقی بود. در بُعد روابط خارجی، نازی ها به رهبری هیتلر علاوه بر بستن پیمان های دو و چندجانبه با برخی کشورها، برنامه های توسعه طلبانه سرحدی و سرزمینی خود را به پیشبردند.
۳. در فاصله دو جنگ جهانی، استالین در روسیه و هیتلر در آلمان از نظر بُعد روابط خارجی چه شباهت هایی با هم داشتند؟ استالین در روسیه به دنبال گسترش مرزها و تسلط بر برخی کشورها و سرزمین های اروپای شرقی بود. هیتلر در آلمان علاوه بر بستن پیمان دو و چند جانبه با برخی کشورها، برنامه های توسعه طلبانه سرحدی و سرزمینی خود را پیش بردند.
۴. دو حزب فاشیسم و نازی متعلق به کدام کشورها بودند و طرفداران این دو حزب چه وجه اشتراکی (شباهت هایی) داشتند؟ حزب فاشیسم متعلق به ایتالیا و نازی متعلق به آلمان بود. نازی ها و فاشیست ها تفکر ملی گرایانه افراطی و نژادپرستانه داشتند.
۵. حزب فاشیست و نازی در زمان جنگ جهانی دوم در کدام کشورهای اروپایی ظهور کردند و طرفداران آنها چه عقاید مشترکی داشتند؟ فاشیست ها یک گروه ملی گرای افراطی در ایتالیا بودند که می خواستند دولت تک حزبی قدرتمند و متمرکز ایجاد کنند. نازی ها در آلمان به قدرت رسیدند. آنان همچون فاشیست ها، ملی گرایانی افراطی و نژاد پرست بودند و دولت تک حزبی ایجاد کردند.
۶. هیتلر و موسولینی در ابتدا با تشویق و حمایت چه کسانی در آلمان و ایتالیا، قدرت را به دست گرفتند؟ موسولینی در ایتالیا با تشویق صاحبان صنایع، زمین داران و نظامیان که خواستار دولتی مقتدر بودند به عنوان نخست وزیر انتخاب شد. هیتلر در آلمان با حمایت صاحبان صنایع، اشراف زمین دار، افسران ارتش و برخی از کانون های سری صدراعظم آلمان شد.
۷. دو بلوک غرب و شرق پس از جنگ جهانی دوم از نظر ایدئولوژی نظام حکومتی چه تفاوتی با هم داشتند؟ آمریکا و هم پیمانانش که دارای نظام سرمایه داری بودند «بلوک غرب» و شوروی و کشورهای اقماری آن به همراه، کشورهایی که نظام کمونیستی بر آنها حاکم «بلوک غرب» نامیده می شدند.
۸. اهداف حکومت استالین در شوروی و موسولینی در ایتالیا را در عرصه سیاست خارجی با هم مقایسه نمایید. حکومت استالین، در عرصه خارجی به دنبال گسترش مرزها و تسلط بر برخی کشورها و سرزمین های اروپای شرقی بود در بُعد روابط خارجی، موسولینی سودای احیای دوباره امپراتوری روم باستان و تسلط بر دریای مدیترانه و شمال آفریقا را در سر می پروراند.

اظهار نظر و قضاوت.

۱. به نظر شما چرا آلمان در نخستین سال های پس از جنگ جهانی اول شرایط اقتصادی وخیمی داشت؟ زیرا علاوه بر خرابی های حاصل از

جنگ، مستعمراتش را از دست داده و محکوم به پرداخت غرامت های سنگین شده بود.

۲. به نظر شما سازمان ملل در سال ۱۹۴۸ م. تحت چه شرایطی دولت جعلی اسرائیل را به رسمیت شناخت؟ با فشار شبکه صهیونیسم بین الملل و حمایت دولت های انگلیس و آمریکا و سکوت بیشتر کشورهای مسلمان، این دولت جعلی را به رسمیت شناخت.
۳. در عصر جنگ سرد اصطلاح «بلوک غرب» و «بلوک شرق» در مورد چه کشورهایی به کار برده می شد؟ آمریکا و هم پیمانانش که دارای نظام سرمایه داری بودند «بلوک غرب» و شوروی و کشورهای اقماری آن به همراه، کشورهایی که نظام کمونیستی بر آنها حاکم «بلوک غرب» نامیده می شدند.
۴. به نظر شما چرا هیتلر در آلمان سازمان گشتاپو را ایجاد کرد؟ برای برقراری امنیت داخلی آلمان.
۵. به نظر شما، علت فروپاشی اتحاد جماهیر شوروی در سال ۱۹۹۱ م، چه بود؟ (ذکر دو مورد کافی است) مشکلات اقتصادی و سیاسی در شوروی، به مرور زمان اعتراضات مردمی را افزایش داد و بلوک غرب نیز با استفاده از- دستگاه رسانه ای خود به آن ها دامن می زد. رهبران شوروی سعی کردند تا با انجام اصلاحاتی این اعتراضات را مهار کنند ولی در نهایت در ۱۹۹۱ م، این اتحاد فرو پاشید و به دنبال آن بلوک شرق از صفحه تاریخ محو شد. خراب شدن دیوار برلین نماد این فرو پاشی است. (کلید واژه: مشکلات اقتصادی مشکلات سیاسی اعتراضات مردمی تبلیغات دستگاه رسانه ای - غرب خراب شدن دیوار برلین (ذکر دو مورد کافی است)

کار بست شواهد و مدارک تاریخی.

متن زیر را بخوانید به پرسش های آن پاسخ دهید:

اساس اختلاف و خصومت دو بلوک شرق و غرب ریشه در اصول و نظام فلسفی، سیاسی، اقتصادی و اجتماعی حاکم بر آن ها داشت. سردمداران بلوک شرق معتقد بودند که کمونیسم راه حل تمام مشکلات بشر را یافته است و می تواند انسان را در روی زمین به سعادت برساند. در مقابل، گردانندگان بلوک غرب مدعی بودند که مکتب لیبرالیسم و نظام سرمایه داری منعکس کننده گرایش ها و تمایلات منطقی تمام کسانی است که درست فکر می کنند.

الف) سردمداران بلوک شرق درباره کمونیسم چه اعتقادی داشتند؟ سردمداران بلوک شرق معتقد بودند که کمونیسم راه حل تمام مشکلات بشر را یافته است و می تواند انسان را در روی زمین به سعادت برساند.

ب) گردانندگان بلوک غرب در مورد مکتب لیبرالیسم مدعی چه امری بودند؟ گردانندگان بلوک غرب مدعی بودند که مکتب لیبرالیسم و نظام سرمایه داری منعکس کننده گرایش ها و تمایلات منطقی تمام کسانی است که درست فکر می کنند.

سوالات تشریحی: (علل، دلایل، آثار، نتایج و پیامدهای تاریخی).

۱. حکومت استالین در عرصه خارجی به دنبال چه چیزی بود؟ حکومت استالین در عرصه خارجی به دنبال گسترش مرزها و تسلط بر برخی کشورها و سرزمین های اروپای شرقی بود با وجود بی اعتمادی و دشمنی ای که میان شوروی و آلمان وجود داشت، دو کشور با یکدیگر پیمان عدم تجاوز امضا کردند.
۲. کدام کشورها با عدم عضویت یا لغو عضویت در جامعه ملل باعث بی اعتباری این نهاد بین المللی شدند؟ آمریکا و شوروی به عضویت آن در نیامدند، آلمان و ژاپن نیز با خروج از آن موجب بی اعتباری این نهاد جهانی شدند.
۳. مهم ترین مسائل و مشکلاتی که جهان در فاصله دو جنگ با آن ها مواجه بود را نام ببرید؟ صلح ناپایدار و ناخشنودی از قرارداد صلح ورسای، ضعف جامعه ملل، بحران اقتصادی و ظهور حکومت های خودکامه تک حزبی و نظامی گرا بود.
۴. علت هجوم نیروهای شوروی و انگلستان به ایران در شهریور ۱۳۲۱ چه بود؟ دولت های شوروی و انگلستان از حکومت ایران (رضاشاه) خواستند که آلمانی ها را اخراج کند و به اقدامات خصمانه علیه هیتلر دست بزند. چون رضاشاه به این درخواست توجهی نکرد به ایران هجوم آوردند.
۵. یهودیان چگونه به اقتصاد فلسطین مسلط شدند؟ در دوران قیمومیت انگلیس بر فلسطین بعد از جنگ جهانی اول یهودیان بیشتری به این کشور مهاجرت کردند و با خرید و تصرف زمین های وسیع بر اقتصاد آنجا مسلط شدند.
۶. هیتلر پس از قدرت گیری در آلمان، در زمینه «حزب» دست به چه اقداماتی زد؟ او با قبضه کامل قدرت نظام دیکتاتوری تک حزبی را در کشور برقرار کرد و خود را پیشوا خواند- تمام حزب های سیاسی به جز حزب نازی منحل و نیروی پلیس و سازمان های دولتی از افراد غیرنازی پاکسازی شدند.
۷. چه عاملی باعث ورود آمریکا به جنگ جهانی دوم شد؟ پس از حمله ژاپنی ها به ناوگانش، این کشور به نفع متفقین وارد جنگ شد.

۸. مهم ترین آثار و نتایج جنگ جهانی دوم را بنویسید؟ ۱- در این جنگ حدود ۴۰ تا ۵۰ میلیون نفر کشته شدند. ۲- تلفات روسیه و آلمان در این جنگ بیش از سایر کشورها بود. ۳- بسیاری از کشورهای اروپایی، آسیایی و آفریقایی که درگیر جنگ شده بودند، کما بیش صدمه دیدند و آسیب های اقتصادی فراوانی به آنها رسید. ۴- گرسنگی، بیماری های مسری، آوارگی و اختلال های روحی و روانی نیز از دیگر مصیبت های ناشی از جنگ بود. ۵- آمریکا مؤسسات و سازمان های بین المللی متعددی را در بخش های مختلف تأسیس و تقویت کرد تا از نظام نوینی که بر جهان حاکم شده بود، محافظت کند.
۹. سیاست موسولینی در بُعد خارجی چه بود؟ در بُعد روابط خارجی، موسولینی سودای احیای دوباره امپراتوری روم باستان و تسلط بر دریای مدیترانه و شمال آفریقا را در سر می پروراند. تجاوز نظامی این کشور به اتیوپی ۱۹۳۵ (م.م) در آفریقا با تکیه بر همین تفکر صورت گرفت.
۱۰. مهم ترین مسائل جهان و اروپا پس از جنگ جهانی اول چه بود؟ بازسازی ویرانی های ناشی از جنگ و ایجاد رونق و رفاه اقتصادی بود.
۱۱. علت هجوم نیروهای شوروی و انگلستان به ایران در شهریور ۱۳۲۰ چه بود؟ دولت های شوروی و انگلیس از دولت ایران خواستند آلمانی ها را اخراج و نسبت به هیتلر دست به اقدام خصمانه زند. به علت عدم توجه رضاشاه به این خواسته به ایران هجوم آوردند.
۱۲. یکی از دلایل اهمیت ایران برای متفقین در جنگ جهانی دوم را توضیح دهید؟ ۱- در پی هجوم ارتش نازی به خاک شوروی، حفاظت از منابع نفت باکو برای روس ها و منابع نفت جنوب ایران برای انگلیسی ها اهمیت حیاتی یافت. ۲- از سوی دیگر، خاک ایران مناسب ترین مسیر برای رساندن کمک های تسلیحاتی و تدارکاتی متفقین به نیروهای شوروی بود.
۱۳. نقش ایران در جلوگیری از پیشروی ارتش آلمان در شوروی در جنگ جهانی دوم چه بود؟ خاک ایران مناسب ترین مسیر برای رساندن کمک های تسلیحاتی و تدارکاتی متفقین به نیروهای شوروی بود.
۱۴. اساس برنامه صنعتی استالین بر تولید چه کالاهایی استوار بود و چه نتیجه ای داشت؟ بر تولید کالاهای سرمایه ای و و سلاح های جنگی استوار با اجرای این برنامه، تولید ماشین آلات صنعتی، نفت، فولاد و زغال سنگ به طرز فوق العادی ای افزایش یافت.
۱۵. هیتلر و نازی ها پس از به دست گرفتن قدرت و لغو قرارداد ورسای برای متحول کردن اقتصاد آلمان و پایان دادن به بحران رکورد و بیکاری دست به چه اقداماتی زدند؟ به اقدامات مختلفی دست زد از جمله ساخت شبکه وسیعی از جاده ها و راه آهن، ایجاد مؤسسات عمومی، راه اندازی کارخانه های بزرگ به خصوص صنایع تسلیحاتی از جمله طرح های عمرانی و اقتصادی بود که به اجرا درآمد و به بحران رکود و بیکاری در آلمان پایان داد.
۱۶. جنگ جهانی دوم با چه حادثه ای به پایان رسید؟ بمباران اتمی دو شهر هیروشیما و ناگاساکی ژاپن توسط هواپیماهای آمریکایی.
۱۷. چرا تجربه تلخ جنگ جهانی اول مانع بروز جنگ دوم جهانی نشد؟ (دو مورد) نارضایتی آلمان از عقد قرارداد صلح ورسای صلح ناپایدار ناخشنودی از قرارداد صلح ورسای ضعف جامعه ملل بحران اقتصادی ظهور حکومت های خودکامه، تک حزبی و نظامی گرا.
۱۸. در بعد روابط خارجی، نازی ها به رهبری هیتلر دست به چه اقداماتی زدند؟ هیتلر در آلمان علاوه بر بستن پیمان های دو و چند جانبه با برخی کشورها برنامه های توسعه طلبانه سرحدی و سرزمین خود را پیش بردند.
۱۹. استالین رهبر حزب کمونیست شوروی در مسیر دیکتاتوری خود دست به چه اقداماتی زد؟ استالین عده زیادی از بلشویک های قدیمی، اندیشمندان، افسران ارتش، اعضای حزب کمونیست، دیپلمات ها و مردم عادی را که در برابرش مقاومت و مخالفت می کردند، به مرگ محکوم کرد یا به اردوگاه های کار اجباری در سیبری فرستاد که هیچگاه از آنجا باز نگشتند.
۲۰. در دروان جنگ سرد، آمریکا و شوروی با چه روش هایی به رویارویی با یکدیگر پرداختند؟ (دو مورد) ۱- مسابقه تسلیحاتی، علمی ۲- برقراری اتحادها و پیمان های سیاسی نظامی ۳- جنگ تبلیغاتی شدید ۴- رقابت های اقتصادی با یکدیگر.
۲۱. چرا تا قبل از وقوع جنگ جهانی دوم، مردم ایتالیا شیفته موسولینی بودند؟ چون موسولینی در ایتالیا تا حدود زیادی به وعده های خود در باره کاهش بیکاری و تورم و پایان دادن به اعتصاب ها عمل کرد. و مردم از اینکه کشورشان در ردیف قدرتها بزرگ قرار گرفته بود به خود می بالیدند.
۲۲. دلایل ضعف جامعه ملل بعد از جنگ جهانی اول چه بود؟ جامعه ملل فاقد قدرت کافی برای تحقق اهداف خود بود و تصمیماتش ضمانت اجزایی لازم را نداشت.
۲۳. فاشیست های ایتالیا چه گروهی بودند و چه اهداف و ویژگی هایی داشتند؟ فاشیست ها یک گروه ملی گرای افراطی بودند که می خواستند دولت تک حزبی قدرتمند و متمرکزی در ایتالیا ایجاد کنند. آنها برای آزادی و دموکراسی ارزش و اعتباری قائل نبودند.
۲۴. ژاپن در قرن ۲۱ م. به چه کشوری تبدیل شد؟ به کشوری نیرومند تبدیل شد و سیاست خارجی تهاجمی در پیش گرفت.

۲۵. روس ها چگونه در جنگ جهانی دوم پیشروی نیروهای آلمانی را متوقف کردند؟ همان طور که از غرب روسیه به سمت شرق عقب نشینی می کردند، در سر راه خود مزارع و آذوقه ها را می سوزاندند تا دشمن نتواند از آنها استفاده کند.
۲۶. دو بلوک شرق و غرب پس از جنگ جهانی دوم توسط کدام کشورها و با چه تفکری شکل گرفت؟ آمریکا و هم پیمانانش که دارای نظام سرمایه داری بودند بلوک غرب محسوب می شدند و شوروی و کشورهای اقماری به همراه کشورهای کمیونیستی برای آنها حاکم بود، بلوک شرق را تشکیل می دادند.
۲۷. پس از جنگ جهانی دوم، «اصطلاح بلوک غرب»، به کدام کشورها گفته می شد؟ آمریکا و هم پیمانانش که دارای نظام سرمایه داری بودند بلوک غرب محسوب می شدند.
۲۸. مهم ترین دستاورد ارتش نازی در جنگ جهانی دوم چه بود؟ اشغال کشور فرانسه.
۲۹. نازی ها به رهبری هیتلر بعد از قدرت گیری در آلمان در بُعد روابط خارجی چه شیوه ای در پیش گرفتند؟ در بُعد روابط خارجی، علاوه بر بستن پیمان های دو و چند جانبه با برخی کشورها، برنامه های توسعه طلبانه سرحدی و سرزمینی خود را به پیش بردند.
۳۰. جامعه ملل بعد از جنگ جهانی اول با چه اهدافی تشکیل شد؟ جامعه ملل برای کمک به حل و فصل اختلافات کشورها و جلوگیری از دشمنی و جنگ میان دولت ها به وجود آمده بود.
۳۱. دلیل حمله ناگهانی هیتلر (آلمان) به شوروی در خلال جنگ جهانی دوم چه بود؟ بن بست جنگ آلمان با انگلستان در جبهه غرب هیتلر را واداشت که جبهه دیگری در شرق بگشاید.
۳۲. چه عاملی موجب ناکامی و ضعف جامعه ملل، پس از جنگ جهانی اول شد؟ توضیح دهید. حضور نداشتن برخی از کشورها در این نهاد بین المللی نقش مهمی در ناکامی آن داشت. آمریکا که خود پیشنهاد تأسیس جامعه ی ملل را داده بود به عضویت آن در نیامد، خروج ژاپن، آلمان و ایتالیا و نیز اخراج شوروی از جامعه ی ملل، موجب بی اعتباری بیشتر این نهاد بین المللی شد.
۳۳. دستیابی صهیونیست ها به فلسطین اشغالی چه پیامدی برای جهان اسلام داشته است؟ باعث تداوم سلطه استعمارگران بر قلب دنیا اسلام است.
۳۴. هیتلر بعد از فتح پاریس چه درخواستی از کشور انگلستان کرد و انگلیسی ها چه واکنشی نشان دادند؟ از آنان خواست که تسلیم شوند، ولی انگلستان که از کمک های آمریکا برخوردار بود، جنگ را ادامه داد و نبرد شدیدی در هوا، دریا و زیردریا میان دو کشور شکل گرفت.
۳۵. چرا آلمان در نخستین سال های پس از جنگ جهانی اول شرایط اقتصادی وخیمی داشت؟ زیرا آلمان علاوه بر خرابی های حاصل از جنگ، مستعمراتش را از دست داده و محکوم به پرداخت غرامت های سنگین شده بود.
۳۶. ایالات متحده آمریکا با چه ادعایی در جنگ جهانی دوم رسماً به متفقین پیوست؟ ادعای حمله ژاپنی ها به ناوگان آمریکا در اقیانوس آرام.
۳۷. جنگ سرد بیانگر چه دورانی است؟ دورانی که بین شوروی و آمریکا هرگز رویارویی نظامی و جنگ مستقیم اتفاق نیفتاد، ولی رقابت و تنش های مکرر و جنگ های نیابتی وجود داشت که باعث شد این دوران به عنوان جنگ سرد شناخته شود.
۳۸. دلایل اهمیت فلسطین را بنویسید؟ (دو مورد) ۱- این سرزمین مهد ادیان الهی و محل زندگی بسیاری از پیامبران بوده و اماکن مقدس بسیاری در آن واقع شده است. از این جهت کانون توجه بسیاری از مردم جهان از جمله مسلمانان، مسیحیان و یهودیان است. ۲- کشور فلسطین در محل تقاطع و لولای سه قاره آسیا، آفریقا و اروپا قرار دارد و راه های ارتباطی زمینی این سه قاره از این منطقه می گذرد. چنین مناطقی در جهان از اهمیت بالایی برخوردارند. ۳- تشکیل دولت جعلی اسرائیل در این منطقه و در قلب دنیای اسلام، دارای یک هدف بلند مدت استکباری است؛ زیرا ادامه حیات و فعالیت اسرائیل، این تضمین را به صهیونیست ها می دهد که اگر زمانی دولت اسلامی مقتدری در این منطقه به وجود آمد، اسرائیل با آن مقابله کند و بتواند جلوی نفوذ آنها را بگیرد. بنابراین دستیابی صهیونیست ها به قلب دنیای اسلام یعنی فلسطین، باعث تداوم سلطه استعمارگران بر دنیای اسلام است. ۴- یکی از مهم ترین آبراه های جهان از این منطقه عبور می کند و ارتباط بین غرب و شرق را فراهم می کند (مسیر آبی دریای مدیترانه دریای سرخ اقیانوس هند) روزانه کشتی های فراوانی در این مسیر در رفت و آمدند و کالاهای مبادله شده بین کشورها از جمله نفت، را جابه جا می کنند.
۳۹. هیتلر پس از به دست گرفتن زمام امور در آلمان در بعد نظامی چه اقداماتی انجام داد؟ هیتلر به سرعت ارتش و تشکیلات نظامی را گسترش داد و به سلاح های و فناوری های پیشرفته جنگی مجهز کرد.
۴۰. چرا ایران در زمان جنگ جهانی دوم برای متفقین اهمیت حیاتی یافت؟ حفاظت از منابع نفت جنوب ایران - خاک ایران مناسب ترین مسیر برای رساندن کمک های تسلیحاتی و تدارکاتی متفقین به نیروهای شوروی بود.

۴۱. ایران چه نقشی در پیروزی متفقین در جنگ جهانی دوم داشت؟ ایران پلی برای پیروزی متفقین در جنگ بود.
۴۲. با اشغال ایران توسط متفقین در جنگ جهانی دوم، رضا شاه چه سرنوشتی پیدا کرد؟ رضاشاه به فرمان انگلیسی ها و به سرعت، استعفایش از سلطنت را نوشت و به جزیره ی موریس در جنوب غربی اقیانوس هند تبعید گردید.
۴۳. متفقین در جنگ جهانی دوم و قبل از اشغال ایران در شهریور ۱۳۲۰، از حکومت ایران چه خواسته هایی داشتند؟ درخواست کردند که آلمانی ها را اخراج و علیه هیتلر دست به اقدام خصمانه بزنند.
۴۴. خروج چه کشورهایی از جامعه ملل، موجب بی اعتباری بیشتر این نهاد بین المللی شد؟ ژاپن، آلمان، ایتالیا.
۴۵. ایران چه سیاستی نسبت به جنگ جهانی دوم اتخاذ کرد؟ اعلان بی طرفی کرد.
۴۶. جنگ جهانی دوم با چه رویدادهایی به طور رسمی خاتمه یافت؟ با سقوط برلین و اعلام تسلیم از سوی ژاپن، جنگ جهانی دوم به طور رسمی خاتمه یافت.
۴۷. با اشغال ایران توسط کشورهای متفق در جنگ جهانی دوم رضا شاه چه سرنوشتی پیدا کرد؟ او به فرمان انگلیسی ها و به سرعت استعفایش از سلطنت را نوشت و به جزیره موریس در جنوب غربی اقیانوس هند تبعید گردید.

موفق باشید - مهرا ن زنگنه - دبیر تاریخ ایذه

درس نهم: نهضت ملی شدن صنعت نفت

جمله های صحیح یا غلط را مشخص کنید.

۱. موازنه منفی به معنی تسلیم شدن در برابر قدرت های بزرگ و اعطای امتیاز به آن ها تلقی می شد. **غلط**
۲. طراحی کودتای ۲۸ مرداد حاصل توافق آمریکا و انگلیس بود. **صحیح**
۳. کاشانی از طریق اعلامیه ای مبارزه برای ملی شدن نفت را تکلیف دینی و وطنی ملت ایران برشمرد. **صحیح**
۴. نمایندگان مجلس شورای ملی با اعطای امتیاز نفت شمال ایران به شوروی موافقت کردند. **غلط**
۵. در زمان مظفردالدین شاه، امتیاز کشف و استخراج نفت و گاز در سرتاسر ایران به مدت ۶۰ سال به یک سرمایه دار انگلیسی به نام ویلیام ناکس داریسی واگذار شد. **صحیح**
۶. نخستین حفاری چاه نفت ایران در شهر آبادان در استان خوزستان به نتیجه رسید. **غلط**

کدام یک از گزینه های سمت راست با شماره های سمت چپ در ارتباط است.

آیت الله کاشانی	۱. مبارزه برای ملی شدن صنعت نفت را تکلیف دینی و وطنی شمرد.
فضل الله زاهدی	۲. نخست وزیر بعد از کودتای ۲۸ مرداد ۱۳۳۲
خلیل طهماسبی	۳. ترورکننده حاجعلی رزم آرا
گلشائیان	۴. مذاکره کننده ایران در قرارداد الحاقی نفت با انگلستان
فضل الله زاهدی	۵. پس از کودتای ۲۸ مرداد ۱۳۳۲، دولت مصدق را سرنگون کرد و به نخست وزیر رسید.
دکتر مصدق	۶. پیشنهاد دهنده اتخاذ سیاست موازنه منفی در ایران
رزم آرا	۷. نخست وزیر که مانع ملی شدن نفت بود و به همین دلیل توسط فدائیان اسلام ترور شد.
ویلیام ناکس داریسی	۸. گیرنده امتیاز کشف و استخراج نفت و گاز ایران در زمان مظفردالدین شاه
نورمن شوارتسکف	۹. از عاملان آمریکایی کودتای ۲۸ مرداد ۱۳۳۲
ریچارد نیکسون	۱۰. معاون رئیس جمهور آمریکا و زمینه ساز حادثه ۱۶ آذر ۱۳۳۲
جانعلی رزم آرا	۱۱. نخست وزیر مخالف ملی شدن صنعت نفت
فضل الله زاهدی	۱۲. فرمانده نظامی کودتای ۲۸ مرداد ۱۳۳۲
قوام السلطنه	۱۳. واگذار کننده امتیاز نفت شمال به شوروی

جاهای خالی را با کلمات مناسب تکمیل کنید.

۱. پیروزی جنبش های ضد استعماری مردم علیه انگلستان ، تاثیر بسزایی بر مبارزات ملت ایران برای ملی شدن صنعت نفت ایران داشت. **هندوستان**
۲. پس از اعدام انقلابی، به دست خلیل طهماسبی مهم ترین مانع بر سر راه ملی شدن نفت برداشته شد. **رزم آرا**
۳. پس از موفقیت کودتای ۲۸ مرداد ۱۳۳۲ علیه دولت دکتر مصدق، به نخست وزیر رسید. **فضل الله زاهدی**
۴. پس از کودتای ۲۸ مرداد ۱۳۳۲ گروهی از شخصیت های ملی و مذهبی تشکلی به نهضت را پایه گذاری کردند. **مقاومت ملی**
۵. به تسلیم شدن در برابر قدرت های بزرگ و اعطای امتیاز به آنها سیاست گفته می شود. **موازنه مثبت**

گزینه های مناسب را انتخاب کنید.

۱. چرا مصدق از محمدرضا شاه خواست که اختیار وزارت جنگ و فرماندهی ارتش را به او بسپارد؟
(الف) کاستن نفوذ و قدرت دربار (ب) سرکوب مخالفان داخلی (ج) کوتاه کردن دست استعمار (د) ایجاد ارتش قدرتمند
۲. در زمان قاجار امتیاز کشف و استخراج نفت و گاز به مدت ۶۰ سال به کدام سرمایه دار انگلیسی واگذار شد؟
(الف) نویل گس (ب) ویلیام ناکس داریسی (ج) مورگان شوستر (د) سرگور اوزلی
۳. امریکا و انگلیس چه نقشی در کودتای ۲۸ مرداد ۱۳۳۲ داشتند؟

الف) آماده کردن ارتش برای کودتا	ب) حمایت مالی از کودتا چیان
ج) تصرف مراکز دولتی پایتخت در روز کودتا	د) طراحی نقشه به همراه حمایت مالی و سیاسی
۴. امتیاز نفت شمال در دوران کدام نخست وزیر ایران به شوروی واگذار شد؟	
الف) سید ضیاءالدین طباطبایی	ب) احمد قوام (قوام السلطنه)
ج) حسن وثوق (وثوق الدوله)	د) فضل الله زاهدی
۵. قرارداد نفتی ۱۹۳۳م/۱۳۱۲ ش. در زمان پادشاهی چه کسی و با کدام کشور منعقد گردید؟	
الف) مظفرالدین شاه - انگلیس	ب) رضا شاه - انگلیس
ج) رضا شاه - شوروی	د) محمدرضا شاه - انگلیس
۶. کدام پادشاه ایران قرارداد نفتی داریسی (منعقد شده با انگلیس) را لغو کرد؟	
الف) مظفرالدین شاه	ب) ناصرالدین شاه
ج) رضا شاه	د) محمدرضا شاه
۷. کدام پادشاه ایران در تاریخ معاصر، امتیاز کشف و استخراج نفت و گاز را به ویلیام ناکس داریسی واگذار کرد؟	
الف) رضا شاه	ب) ناصرالدین شاه
ج) مظفرالدین شاه	د) احمد شاه
۸. طراحان کودتای ۲۸ مرداد ۱۳۳۲ از طریق چه کسی محمدرضا پهلوی را برای پذیرش کودتا متقاعد کردند؟	
الف) فضل الله زاهدی	ب) تیمور بختیار
ج) شاپور بختیار	د) اشرف پهلوی

به سوالات زیر پاسخ کوتاه دهید.

۱. دولت دکتر مصدق برای مقابله با تهدیدها و تحریم های اقتصادی انگلیس چه اقدامی انجام داد؟ برنامه اقتصاد بدون نفت را اجرا کرد.
۲. طراحی کودتای ۲۸ مرداد حاصل توافق کدام کشورها بود؟ آمریکا و انگلیس.
۳. در ۱۶ آذر ۱۳۳۲ گروهی از دانشجویان دانشگاه تهران در اعتراض به سفر چه کسی به ایران تظاهرات کردند؟ معاون رئیس جمهور آمریکا (ریچارد نیکسون).
۴. با اعدام انقلابی رزم آرا به دست چه کسی، مهم ترین مانع بر سر راه ملی شدن صنعت نفت برداشته شد؟ خلیل طهماسبی.
۵. طراحی کودتای ۲۸ مرداد ۱۳۳۲ در ایران، حاصل توافق کدام کشورها بود؟ آمریکا و انگلیس.
۶. فعالیت های انگلیسی ها برای یافتن منابع نفت در مناطق مختلف ایران در کدام منطقه به نتیجه رسید؟ مسجد سلیمان
۷. دولت مصدق برای مقابله با تهدیدها و تحریم های اقتصادی انگلستان، چه برنامه ای را اجرا کرد؟ اقتصاد بدون نفت

تعریف اصطلاحات و مفاهیم تاریخی.

سیاست موازنه منفی: یعنی ایستادگی در برابر امتیاز خواهی دولت های سلطه جو بود. دولت مذاکره و انعقاد قرار داد با کشورهای خارجی در خصوص نفت را بدون تایید و تصویب مجلس منع کرد. این مصوبه در حکم اتخاذ ساسیت موازنه منفی یعنی ایستادگی در برابر امتیاز خواهی دولت های سلطه جو بود.

مقایسه پدیده های تاریخی.

۱. در تاریخ معاصر ایران سیاست موازنه مثبت و موازنه منفی را با هم مقایسه کنید؟ سیاست موازنه منفی یعنی ایستادگی در برابر امتیاز خواهی دولت های سلطه جو بود و سیاست موازنه مثبت تسلیم شدن در برابر قدرت های بزرگ و اعطای امتیاز به آن ها را توصیه می کرد.
۲. علت قیام ۳۰ تیر ۱۳۳۱ را با قیام ۱۵ خرداد ۱۳۴۲ مقایسه نمایید؟ الف قیام ۳۰ - تیر : ۱۳۳۱ مخالفت با نخست وزیری قوام (یا حمایت از نخست وزیر دکتر مصدق) قیام ۱۵ خرداد : ۱۳۴۲ اعتراض به دستگیری امام خمینی.
۳. محدوده جغرافیایی قرارداد داریسی را با قرارداد ۱۹۳۳ م ۱۳۱۲ /ش، مقایسه کنید. محدوده جغرافیایی قرارداد داریسی: کشف و استخراج نفت و گاز در سرتاسر ایران. محدوده جغرافیایی قرارداد : ۱۹۳۳ میدان های نفتی جنوب کشور.

اظهار نظر و قضاوت.

۱. به نظر شما، اکتشافات نفت در ایران چه تاثیری در تاریخ معاصر ایران داشته است؟ تاثیر مثبت داشته است. اقتصاد کشور را متحول کرد. تاثیر منفی داشته است استعمارگران نظرشان به ایران جلب شد.
۲. به نظر شما چرا نفت در یک صد سال اخیر اهمیت فوق العاده ای یافته و این منبع چه تاثیری بر تحولات جهان گذاشته است؟ با پیشرفت و گسترش صنعت در یک صد سال اخیر، نفت به عنوان مهم ترین منبع تأمین انرژی اهمیت فوق العاده ای یافت. جنگ جهانی اول و دوم اهمیت و ارزش دسترسی به منابع نفت و تسلط بر آن را بیش از گذشته برای سیاستمداران و رهبران کشورهای قدرتمند جهان آشکار

ساخت. (اشاره به تحولات مثبت: مثل تحولات اقتصادی، رونق اقتصادی، افزایش درآمد کشور و یا اشاره به تحولات منفی مثل دخالت بیگانگان، استعمار، نفوذ خارجی و...)

۳. به نظر شما چرا دکتر محمد مصدق هم زمان با نخست وزیر خواستار بر عهده گرفتن پست وزارت جنگ و فرماندهی ارتش بود؟ برای کاستن از نفوذ و قدرت دربار و مقابله با کار شکنی های آن در اداره امور کشور .

کار بست شواهد و مدارک تاریخی.

۱. متن زیر را بخوانید و به پرسش ها پاسخ دهید.

بخشی از سخنرانی دکتر مصدق در جلسه شورای امنیت سازمان ملل متحد: آقای رییس، آقایان اعضای محترم شورای امنیت، امروز من در این شورا حاضر شده تا صدای مردم ایران را در مقابل ادعاهای بی اساس دولت انگلستان به گوش شما و مردم جهان برسانم. هر چند ما این دعوا را به دلایلی که بعد اقامه خواهیم کرد، در حدود صلاحیت شورای امنیت نمی دانیم، اما نمی توانیم منکر شویم که سازمان ملل متحد آخرین مرجع و عالی ترین مقامی است که مسئول حفظ صلح دنیاست. ... ملت ایران نیز از کشورهای بزرگ و از یک سو موسسه بین المللی جز این انتظار ندارد تا آن را کمک کنند تا بتواند استقلال اقتصادی خود را به دست آورده و در سایه آن رفاه اجتماعی خود را تامین و به این وسیله استقلال خویش را تقویت کند. اگر دولتی مسئله ای را که در صلاحیت شورای امنیت نمی باشد، در این شورا مطرح کند شورای امنیت بنا به دلایل و جهات سیاسی تصمیم بگیرد که به آن مسئله رسیدگی کند، در این صورت شورای امنیت وسیله ای برای مداخله یک کشور در امور داخلی کشور دیگر خواهد شد و به این ترتیب، اعتماد مردم از آن سلب خواهد گردید و شورای امنیت از وظایفش، که حفظ صلح جهانی می باشد، باز خواهد ماند.

الف) به گفته دکتر مصدق مردم ایران چه انتظاری از کشورهای بزرگ و شورای امنیت داشتند؟ **بتوانند استقلال اقتصادی و در سایه آن رفاه اجتماعی خود را تامین و بدین وسیله استقلال خویش را تقویت کند.**

ب) به گفته دکتر مصدق: چه امری سبب می شد تا اعتماد مردم از شورای امنیت سلب شود؟ **اگر دولتی مسئله ای را که در صلاحیت شورای امنیت نمی باشد در این شورا مطرح کند و شورای امنیت بنا به دلایل و جهات سیاسی تصمیم بگیرد که به آن مسئله رسیدگی کند در این صورت شورای امنیت وسیله ای برای مداخله یک کشور در امور داخلی کشور دیگر خواهد شد و به این ترتیب، اعتماد مردم از آن سلب خواهد گردید.**

ج) شورای امنیت سازمان ملل چه وظیفه و مسئولیتی را در جهان بر عهده دارد؟ **حفظ صلح در جهان.**

د) اگر دولتی مسئله ای را که در صلاحیت شورای امنیت نمی باشد در این شورا مطرح کند و این نهاد بنا به دلایل سیاسی به آن مسئله رسیدگی کند، در این صورت شورای امنیت مرتکب چه اشتباهی شده است؟ **شورای امنیت وسیله ای برای مداخله یک کشور در امور داخلی کشور دیگر خواهد شد.**

ه) دعوای حقوقی که دکتر مصدق از آن صحبت می کند، کدام است؟ **مخالفت انگلیس با ملی شدن صنعت نفت ایران و شکایات از ایران به شورای امنیت سازمان ملل.**

۲. متن زیر را بخوانید و به پرسش ها پاسخ دهید.

دخالت عبدالحسین هژیر، وزیر دربار شاهنشاهی، در برگزاری انتخابات شانزدهمین دوره مجلس شورای ملی، باعث اعتراض بسیاری از سوی گروه ها و چهره های سیاسی شد. عده ای از سیاستمداران و روزنامه نگاران به رهبری دکتر محمد مصدق، در اعتراض به دخالت های دولت وقت در ۲۲ مهرماه ۱۳۲۸ در کاخ مرمر متحصن شدند. چندی پس از پایان تحصن، افراد متحصن در منزل مصدق جمع شدند. سیدحسین فاطمی در سخنانی پیشنهادهای تشکیل ائتلاف جبهه ملی را داد و به این ترتیب، جبهه ملی ایران به رهبری محمد مصدق تشکیل شد (آبان ۱۳۲۸) این جبهه مهمترین تشکیلاتی بود که بر مبنای ملی گرایی در ایران به وجود آمد. پس از تشکیل جبهه ملی، علاوه بر هیئت مؤسس، احزاب مختلفی از قبیل حزب ملت ایران، حزب زحمتکشان ملت ایران، حزب مردم ایران، مجمع مسلمانان مجاهد و انجمن اصناف و تجار بازار تهران به آن پیوستند و جبهه واحدی را برای مقابله با استعمار انگلیس، تأمین حقوق و منافع ملی از طریق اجرای کامل اصول قانون اساسی و استقرار حکومت مشروطه به وجود آوردند.

الف) چرا عده ای از سیاستمداران و روزنامه نگاران به رهبری دکتر محمد مصدق در کاخ مرمر معترض شدند؟ **در اعتراض به دخالت های دولت موقت در ۲۲ مهرماه ۱۳۲۸ در کاخ مرمر متحصن شدند.**

ب) جبهه ملی بر چه مبنایی تشکیل شد؟ **بر مبنای ملی گرایی در ایران به وجود آمد.**

۳. متن زیر را بخوانید و به پرسش ها پاسخ دهید.

جمعیت فدائیان اسلام: فداییان اسلام تشکلی مذهبی، سیاسی و انقلابی بود که در سال ۱۳۲۴ ش به همت طلبه جوانی به نام سید مجتبی نواب صفوی به وجود آمد و تا سال ۱۳۳۴ ش نقش مؤثری در رویدادهای سیاسی کشور داشت. هدف این جمعیت برقراری حکومتی بود که اجرای قوانین اسلام را در دستور کار خود قرار دهد. شهرت و تأثیر این جمعیت بیشتر مدیون اقدام های مسلحانه و ترورهایی بود که به دست اعضای آن صورت گرفت. آنها نخست احمد کسروی را به اتهام افکار و نوشته های ضدشيعی اش به قتل رساندند (۱۳۲۴ش) سپس، عبدالحسین هژیر وزیر دربار را به جرم فساد و خیانت کشتند. قتل رزم آرا یکی دیگر از اقداماتی بود که فداییان اسلام به عهده گرفتند. همراهی و همکاری فداییان اسلام با جبهه ملی و دولت دکتر مصدق خیلی زود به دشمنی تبدیل شد؛ زیرا از نظر فداییان اسلام آن دولت وفادار و مصمم به اجرای قوانین و احکام اسلام نبود.

الف) هدف جمعیت فدائیان اسلام چه بود؟ جمعیت برقراری حکومتی بود که اجرای قوانین اسلام را در دستور کار خود قرار دهد.
ب) علت ترور احمد کسروی توسط فدائیان اسلام چه بود؟ به اتهام افکار و نوشته های ضد شيعی اش به قتل رساندند.

۴. متن زیر را بخوانید و به پرسش ها پاسخ دهید.

تحلیل یکی از مورخان معاصر در باره اتحاد آمریکا و انگلستان علیه نهضت ملی شدن نفت را بخوانید و به سؤالات زیر جواب دهید.
از نظر واشنگتن و همچنین لندن، کنترل ایرانی ها بر نفت احتمالاً پیامدهای دراز مدت ویرانگری به همراه داشت. این امر صرفاً یک ضربه مستقیم به منافع بریتانیا نبود. ممکن بود کنترل نفت را کاملاً در اختیار ایران قرار دهد. ممکن بود الهام بخش دیگر کشورها - به ویژه اندونزی، ونزوئلا و عراق شود، به طوری که آنان نیز از این رویه پیروی کنند و در نتیجه، کنترل بازار بین المللی نفت از شرکت های نفت غربی به کشور های تولید کننده منتقل شود. همچنین، تهدیدی بالقوه برای شرکت های. آمریکایی و سایر کشور های غربی و طبعاً دولت آمریکا و بریتانیا بود.

الف) از دید واشنگتن و لندن کنترل کامل ایران بر نفت میتواند چه تأثیری بر سایر کشورهای نفت خیز داشته باشد؟ ممکن بود الهام بخش دیگر کشورها به ویژه اندونزی و ... شود به طوری که آنان نیز از این رویه پیروی کنند.

ب) پیروی کشورها نفت خیز از ایران در کنترل نفت خود می تواند چه نتیجه ای در پی داشته باشد؟ می تواند کنترل بازار بین المللی نفت را از شرکت های نفت غربی به کشورهای تولید کننده منتقل کند.

۵. متن زیر را بخوانید و به پرسش ها پاسخ دهید.

نهضت ملی شدن صنعت نفت با اتحاد و یکپارچگی احزاب و گروه های سیاسی و مذهبی مختلف بر محور مبارزه با استعمار انگلیس آغاز شد. با همدلی و یگانگی دکتر مصدق و آیت اله کاشانی موانع داخلی و خارجی یکی پس از دیگری از سر راه برداشته شد و موفقیت های بزرگی به دست آمد اما پس از پیروزی قیام ۳۰ تیر، شرایط تغییر کرد؛ همکاری و اتحاد رهبران شخصیت ها احزاب و گروه های دست اندرکار نهضت بر اثر غلبه روحیه لجاجت خود محوری قدرت طلبی و منفعت جوییهای فردی و گروهی به تفرقه و دشمنی تبدیل شد. با گسترش اختلافات و نزاع های سیاسی میان شخصی تها و گروه های ملی و مذهبی منافع کشور و اهداف نهضت صنعت ملی شدن نفت به فراموشی سپرده شد

الف) نهضت ملی شدن نفت ایران بر چه اساسی آغاز شد؟ بر محور مبارزه با استعمار انگلیس.

ب) چرا همکاری و اتحاد میان رهبران نهضت به تفرقه و دشمنی تبدیل شد؟ بر اثر غلبه روحیه لجاجت خود محوری قدرت طلبی و منفعت جویی های فردی و گروهی.

سوالات تشریحی: (علل، دلایل، آثار، نتایج و پیامدهای تاریخی).

۱. مهم ترین اقدامات انگلستان برای ممانعت از ملی شدن نفت ایران را بنویسید؟ ۱- تحریک کارگران صنعت نفت به اعتصاب گسترده یا از طریق منع شرکت نفت ایران و انگلیس از پرداخت فوق العاده دستمزد آنان ۲- فرستادن کشتی های جنگی خود به خلیج فارس یا (بنادر ایران) و تهدید نظامی ۳- طرح شکایت از ایران در مجامع بین المللی ۴- تهدید اقتصادی ایران با تعطیلی شعب بانک انگلیس یا خارج کردن سرمایه های شرکت نفت یا تحریم خرید نفت.

۲. چرا دکتر مصدق از محمدرضاشاه پهلوی خواست اختیارات وزارت جنگ و فرماندهی ارتش را به او بسپارد؟ برای کاستن از نفوذ و قدرت دربار و مقابله با کارشکنی هایی که در اداره امور کشور صورت می گرفت.

۳. اعدام انقلابی رزم آرا به دست خلیل طهماسبی چه نتیجه ای به دنبال داشت؟ مهم ترین مانع بر سر راه ملی شدن صنعت نفت برداشته

- شد. چند روز بعد از آن، نخست مجلس شورای ملی در ۲۴ اسفند ۱۳۲۹ و سپس مجلس سنا در ۲۹ اسفند ۱۳۲۹ طرح ملی شدن صنعت نفت را تصویب کردند.
۴. در مجلس شانزدهم کدام گروه با تصویب قرارداد الحاقی (گس-گلشایبان) با انگلیس مخالفت کرد و این قرارداد چه سرنوشتی یافت؟ اقلیتی از نمایندگان عضو جبهه ملی به رهبری دکتر مصدق با مخالفت مؤثر خود از تصویب قرارداد گس - گلشایبان جلوگیری کردند.
۵. چرا دکتر مصدق در دور اول از نخست وزیری استعفاء داد؟ در تیر ۱۳۳۱ دکتر مصدق برای کاستن از نفوذ دربار و مقابله با کارشکنی های آن در اداره امور کشور، از محمدرضاشاه خواست وزارت جنگ و فرماندهی ارتش را به او بسپارد. چون شاه یا این تقاضا مخالفت کرد، او از مقام خود استعفاء نمود.
۶. آیت الله کاشانی پس از استعفای دکتر مصدق در دوره اول نخست وزیری برای حمایت از او دست به چه اقدامی زد؟ شاه بی درنگ قوام را مامور تشکیل دولت کرد. در پی این رویداد آیت الله کاشانی ضمن مخالفت با نخست وزیری قوم مردم را به مبارزه فراخواند.
۷. عوامل خارجی چه نقشی در کودتای ۲۸ مرداد ۱۳۳۲ علیه دکتر مصدق داشتند؟ طراحی کودتای ۲۸ مرداد حاصل توافق آمریکا و انگلیس بود. پس از ملاقات ها و مذاکرات نمایندگان و مأموران انگلیسی و آمریکایی، آن دو کشور در اواخر سال ۱۳۳۱ درباره سرنوشتی دولت مصدق و انتصاب سرلشکر فضل الله زاهدی به نخست وزیری به توافق رسیدند. براساس طرح مشترک انگلیس و آمریکا، ایجاد آشوب های خیابانی در ایران و به راه انداختن جنگ روانی علیه مصدق در مطبوعات در دستور کار شبکه ی جاسوسی دو کشور قرار گرفت.
۸. محمدرضا شاه پهلوی در ابتدای سلطنت برای تحکیم جایگاه خود به چه اقداماتی دست زد؟ هنگام ادای سوگند در مجلس شورای ملی سوگند خورد که مطابق قانون اساسی به عنوان یک پادشاه مشروطه، فقط سلطنت کند نه حکومت. او همچنین املاکی را که پدرش تصرف کرده بود، در اختیار دولت گذاشت تا آنها را به صاحبانشان بازگرداند. به مراجع تقلید اطمینان داد که حجاب را محدود یا ممنوع نخواهد کرد.
۹. در ۱۶ آذر ۱۳۳۲ گروهی از دانشجویان دانشگاه تهران برای چه مسائلی تظاهرات کردند؟ در ۱۶ آذر ۱۳۳۲ گروهی از دانشجویان دانشگاه تهران در اعتراض به برقراری روابط سیاسی مجدد با انگلستان و سفر معاون رئیس جمهور امریکا (ریچارد نیکسون) به ایران تظاهرات کردند که در جریان آن سه تن از دانشجویان به شهادت رسیدند.
۱۰. آیت الله کاشانی چه واکنشی نسبت به نخست وزیری احمد قوام در تیرماه ۱۳۳۱ از خود نشان داد؟ آیت الله کاشانی ضمن مخالفت با نخست وزیری قوام، مردم را به مبارزه فراخواند. یا اشاره به جمله: اگر قوام کناره گیری نکند، اعلام جهاد می کنم و خودم کفن پوشیده، با ملت در پیکار شرکت می کنم.
۱۱. چرا پس از پیروزی قیام ۳۱ تیر ۱۳۳۱ میان رهبران، شخصیت ها، احزاب و گروه های نهضت ملی شدن صنعت نفت تفرقه و دشمنی افتاد؟ بر اثر روحیه لجابت، خودمحموری، قدرت طلبی و منفعت جویی های فردی و گروهی به تفرقه و دشمنی تبدیل شد.
۱۲. بر اساس طرح مشترک انگلیس و آمریکا برای انجام کودتا علیه دولت دکتر مصدق چه اقداماتی در دستور کار شبکه جاسوسی دو کشور قرار گرفت؟ ۱- ایجاد آشوب های خیابانی در ایران ۲- به راه انداختن جنگ روانی علیه مصدق در مطبوعات در دستور کار شبکه جاسوسی دو کشور قرار گرفت.
۱۳. دلیل اعتراض خیابانی مردم ایران در زمان اشغال کشور توسط متفقین در جنگ جهانی دوم چه بود؟ اشغالگران تعهد کرده بودند که آذوقه و غله مورد نیاز مردم ایران را تامین کنند اما کمبود و گرانی مواد غذایی و به ویژه نان در زمان جنگ جهانی دوم، موجب بروز مشکلات و اعتراض خیابانی متعددی در شهرهای مختلف از جمله تهران شد.
۱۴. قرارداد الحاقی گس-گلشایبان با چه هدفی به امضاء رسید سرانجام آن چه شد؟ پس از مذاکراتی که میان نماینده دولت ایران و نماینده شرکت نفت ایران و انگلیس با هدف بازنگری در قرارداد نفت جنوب و تأمین منافع ایران صورت گرفت، قرارداد الحاقی تدوین و امضا شد. این قرارداد معاهده نفتی ۱۳۱۲ را اندکی تعدیل کرد اما باز هم تأمین کننده حقوق و منافع کشور ما نبود. به همین سبب معدودی از نمایندگان مجلس شورای ملی که مخالف قرارداد بودند مانع رأی گیری درباره آن شدند. در مجلس شانزدهم نیز اقلیتی از نمایندگان عضو جبهه ملی به رهبری دکتر مصدق با مخالفت مؤثر خود از تصویب قرارداد مذکور جلوگیری کردند.
۱۵. علت و هدف از طرح سیاست موازنه منفی چه بود؟ در دوران اشغال ایران، دولت های آمریکا و شوروی برای کسب امتیاز استخراج نفت در مناطقی که در خارج از محدوده قرارداد ۱۹۳۳ ایران و انگلیس قرار داشتند از جمله نفت شمال به شدت با هم رقابت می کردند. در این میان نمایندگان مجلس شورای ملی به پیشنهاد دکتر مصدق طرحی را به تصویب رساندند که دولت را از مذاکره و انعقاد

قرارداد با کشورهای خارجی در خصوص نفت ایران بدون تأیید و تصویب مجلس منع می کرد.

۱۶. علل مخالفت دکتر مصدق و برخی از نمایندگان مجلس شورای ملی با قرارداد الحاقی گس - گلشایان چه بود؟ نادیده گرفتن حقوق مادی مردم ایران - مشروعیت بخشیدن بر تسلط بیگانگان بر منابع و صنعت نفت - نقض حاکمیت ملی و استقلال کشور.
۱۷. دلایل مخالفت نمایندگان مجلس شانزدهم را با قرارداد الحاقی گس - گلشایان بنویسد. از جمله علل مهم مخالفت با قرارداد الحاقی گس - گلشایان این بود که این قرارداد علاوه بر نادیده گرفتن حقوق مادی مردم ایران، حاکمیت ملی و استقلال کشور را به نوعی نقض می کرد و به تسلط بیگانگان بر منابع و صنعت نفت مشروعیت می بخشید.
۱۸. دولت دکتر مصدق برای مقابله با تهدیدها و تحریم های اقتصادی انگلیس چه برنامه ای را در ایران اجرا کرد؟ برنامه اقتصادی بدون نفت را اجرا کرد.
۱۹. سیاست موازنه منفی دکتر مصدق به چه معنا بود و با موازنه مثبت چه تفاوتی داشت؟ سیاست موازنه منفی یعنی ایستادگی در برابر امتیازخواهی دولت های سلطه جو، بود و دقیقاً خلاف سیاست موازنه مثبت تلقی می شد، که تسلیم شدن در برابر قدرت های بزرگ و اعطای امتیاز به آنها را توصیه می کرد.
۲۰. سیاست «موازنه منفی» در مجلس چهاردهم به چه معنی بود؟ ایستادگی در برابر امتیازخواهی دولت های سلطه جو.
۲۱. انگلستان بعد از ملی شدن صنعت نفت ایران در زمینه «اقتصادی» دست به چه اقداماتی زد؟ تعطیلی شعب بانک انگلیس و خارج کردن سرمایه های شرکت نفت و تحریم خرید نفت.
۲۲. ملی شدن صنعت نفت در ایران چگونه آغاز شد؟ با اتحاد و یکپارچگی احزاب و گروه های سیاسی و مذهبی مختلف بر محور مبارزه با استعمار انگلیس آغاز شد.
۲۳. انگلستان برای ممانعت از ملی شدن صنعت نفت ایران دست به چه اقدامات نظامی زد؟ فرستادن کشتی های جنگی خود به خلیج فارس و بنادر ایران و تهدید نظامی.
۲۴. دکتر محمد مصدق در تیر ۱۳۳۱، به چه دلایلی از شاه خواست کرد که اختیار وزارت جنگ و فرماندهی ارتش را به وی بسپارد؟ برای کاستن از نفوذ و قدرت دربار و مقابله با کار شکنی های آنان در اداره امور کشور.
۲۵. مهم ترین علل مخالفت نمایندگان مجلس شانزدهم با قرارداد الحاقی (گس - گلشایان) چه بود؟ نادیده گرفتن حقوق مادی مردم ایران، به نوعی حاکمیت ملی و استقلال کشور را نقض کرده و به تسلط بیگانگان بر منابع و صنعت نفت مشروعیت می بخشید.
۲۶. بر اساس طرح مشترک انگلیس و آمریکا برای انجام کودتا علیه دولت دکتر مصدق، چه اقداماتی در دستور کار شبکه جاسوسی دو کشور قرار گرفت؟ ایجاد آشوب های خیابانی در ایران و به راه انداختن جنگ روانی علیه مصدق در مطبوعات.
۲۷. چه عواملی در خیزش ملت ایران علیه استعمار انگلیس برای طلب کردن و گرفتن حقوق ملی (نفت) تأثیر بسزایی داشت؟ پیروزی جنبش های ضد استعماری مردم هندوستان علیه انگلستان به عنوان استعمار پیر و نیز موفقیت حرکت های استقلال طلبانه در برخی از کشورهای آسیایی و آفریقایی نقش داشت.
۲۸. نهضت مقاومت ملی توسط چه کسانی پایه گذاری و با چه موردی مخالفت نمودند؟ پس از کودتا ۲۸ مرداد ۱۳۳۲، گروهی از شخصیت های ملی و مذهبی و از جمله تعدادی از استادان دانشگاه تشکلی را به نام نهضت مقاومت ملی پایه گذاری کردند و با قرارداد جدید نفتی به مخالفت برخاستند.
۲۹. دولت ایران پس از پیروزی در دادگاه لاهه، در جریان ملی شدن صنعت نفت از انگلستان چه درخواستی کرد؟ از انگلستان خواست که بدهی های شرکت نفت و خسارت های ناشی از تأخیر و غیره را بپردازد.
۳۰. بعد از کودتای ۲۸ مرداد ۱۳۳۲، احزاب، گروه های سیاسی و روزنامه ها چه نوع سرنوشتی پیدا کردند؟ احزاب و گروه های سیاسی و روزنامه های مخالف غیرقانونی و منحل شدند.
۳۱. چرا دولت دکتر مصدق پس از روی کار آمدن هیئتی را به ریاست مهندس مهدی بازرگان به خوزستان فرستاد؟ تا مراکز و تأسیسات نفتی را از حوزه اختیار شرکت نفت ایران و انگلیس خارج کند.
۳۲. چرا دولت دکتر مصدق بعد از پیروزی در دادگاه لاهه، اقدام به قطع رابطه سیاسی با لندن (انگلستان) کرد؟ دولت ایران از انگلستان خواست که بدهی های شرکت نفت و خسارت های ناشی از تأخیر و غیره را بپردازد. چون دولت انگلیس این تقاضا را نپذیرفت، اقدام به قطع رابطه ی سیاسی با لندن کرد.
۳۳. واکنش نمایندگان مجلس شورای ملی را، در قبال واگذاری موافقت نامه امتیاز نفت شمال به شوروی بنویسید؟ نمایندگان مجلس نه تنها

- موافقت نامه مذکور را رد کردند بلکه واگذاری هرگونه امتیاز استخراج نفت و مشتقات آن را به خارجی ها ممنوع کردند.
۳۴. نتیجه قیام ۳۰ تیر ۱۳۳۱ را بیان کنید؟ برکناری قوام و بازگشت مصدق به نخست وزیری.
۳۵. طراحی کودتای ۲۸ مرداد ۱۳۳۲ حاصل توافق چه کشورهایی بود؟ آمریکا و انگلیس.
۳۶. علت قیام ۳۰ تیر ۱۳۳۱ چه بود؟ اعتراض به استعفای مصدق از نخست وزیری و یا انتخاب قوام به نخست وزیری.
۳۷. با توجه به دفاع منطقی و مستدل دکتر مصدق و وکلای حقوقی ایران کدام نهادهای بین المللی به سود کشور ما رأی دادند؟ شورای امنیت سازمان ملل و دادگاه بین المللی لاهه.
۳۸. نمایندگان مجلس شورای ملی در قبال واگذاری امتیاز نفت شمال توسط دولت قوام به شوروی چه واکنشی نشان دادند؟ نمایندگان نه تنها موافقت نامه واگذاری امتیاز نفت شمال به شوروی را رد کردند بلکه واگذاری هرگونه امتیاز استخراج نفت و مشتقات آن را به خارجی ها ممنوع کردند.

موفق باشید - مهران زنگنه - دبیر تاریخ ایزده

درس دهم: انقلاب اسلامی

جمله های صحیح یا غلط را مشخص کنید.

۱. امام خمینی به همراه مراجع دیگر، در اعتراض به عملکرد حکومت پهلوی، عید نوروز ۱۳۴۲ را عزای عمومی اعلام کردند و به افشای اقدامات شاه پرداختند. **صحیح**
۲. هیئت های موتلفه اسلامی پس از تبعید امام خمینی (ره)، مبارزه مسلحانه و ترور سران حکومت پهلوی را محور کار خود قرار داد. **صحیح**
۳. نتیجه انقلاب سفید شاه نابودی اقتصادی ایران و وابستگی به بیگانگان بود. **صحیح**
۴. حزب ملل اسلامی با آرمان برپایی حکومت اسلامی، حسنعلی منصور نخست وزیر وقت پهلوی را ترور کرد. **غلط**
۵. محمد رضا شاه در نیمه بهمن ماه ۱۳۵۷ تصمیم به خروج از ایران گرفت. **غلط**
۶. با رحلت آیت الله بروجردی در فروردین ۱۳۴۰ شاه فرصت را برای ادامه اصلاحات در ایران مناسب دید. **صحیح**
۷. اولین مرحله فعالیت سیاسی امام خمینی (ره) با اعتراض به تصویب نامه انجمن های ایالتی و ولایتی آغاز شد. **صحیح**

کدام یک از گزینه های سمت راست با شماره های سمت چپ در ارتباط است.

۱. نخست وزیر دولت موقت ملی	مهندس مهدی بازرگان
۲. رویداد تاریخی ۱۲ بهمن	ورود امام به ایران
۳. ورود امام به ایران	۱۲ بهمن ۱۳۵۷
۴. دولت آشتی ملی	جعفر شریف امامی
۵. سخنران و نویسنده ای که موجب طرد اندیشه های مارکسیستی و بیداری نسل جوان شد.	دکتر علی شریعتی
۶. مبدع شعار آشتی ملی در مقام نخست وزیر رژیم پهلوی	جعفر شریف امامی
۷. امام خمینی ره رحلت او را الطاف خفیه الهی خواند.	حاج آقا مصطفی خمینی
۸. نخست وزیری که فضای باز سیاسی را اجرا کرد.	جمشید آموزگار
۹. نخست وزیری که شعار آشتی ملی سرداد.	جعفر شریف امامی
۱۰. نخست وزیری که عضو جبهه ملی و مخالف رژیم پهلوی بود.	شاپور بختیار
۱۱. نخست وزیری که توسط محمد بخارایی از اعضا گروه هیئت های موتلفه اسلامی ترور شد.	حسنعلی منصور
۱۴. عامل ترور حسنعلی منصور نخست وزیر رژیم پهلوی	محمد بخارایی
۱۵. نخست وزیر رژیم پهلوی و طراح شعار آشتی ملی	جعفر شریف امامی
۱۶. نخست وزیر رژیم پهلوی و برقرار کننده حکومت نظامی در اصفهان	جمشید آموزگار

جاهای خالی را با کلمات مناسب تکمیل کنید.

۱. حکومت پهلوی برای جلوگیری از ادامه تظاهرات و اعتراضات در روز جمعه ۱۷ شهریور ۱۳۵۷ در تهران و چند شهر دیگر برقرار کرد. **حکومت نظامی**
۲. امام خمینی (ره) بعد از تبعید (آبان ۱۳۴۳ ه. ش) به ترکیه پس از ۱۱ ماه به کشور فرستاده شد. **عراق**
۳. جیمی کارتر، رئیس جمهور آمریکا، برای کاهش تنفر عمومی از سیاستهای آمریکا به شعار متوسل شد. **دفاع از حقوق بشر**
۴. در ادامه اجرای اصلاحات شاه اصول شش گانه ای را با عنوان مطرح کرد و آن را به تصویب دولت رساند. **انقلاب سفید**
۵. اولین مرحله فعالیت سیاسی و مبارزه امام خمینی علیه رژیم شاه اعتراض به تصویب نامه بود. **انجمن های ایالتی ولایتی**
۶. سازمان چریک های فدایی خلق تحت تأثیر افکار به مبارزه مسلحانه با رژیم پهلوی روی آوردند. **مارکسیستی**
۷. گروه فداییان خلق از گروه های مبارز مسلحانه علیه شاه بود که از ابتدا با الهام از افکار کرد. **مارکسیستی**
۸. اصلاحات ارضی در سال ۱۳۴۰ ش در زمان نخست وزیری آغاز شد. **علی امینی**
۹. امام خمینی (ره) در سخنرانی اعتراضی علیه تصویب قانون کاپیتولاسیون آن را مغایر با کشور اعلام کرد. **استقلال**
۱۰. سازمان چریک های فدایی خلق از همان ابتدا با الهام از افکار به مبارزه مسلحانه رو آورد. **مارکسیستی**

گزینه های مناسب را انتخاب کنید.

۱. آشتی ملی شعار کدام یک از نخست وزیران محمد رضاشاه بود؟
(الف) شریف امامی (ب) ازهری (ج) جمشید آموزگار (د) اسدالله علم
۲. امام خمینی (ره) در پی اعتراض به کدام اتفاق در ۱۳ آبان ۱۳۴۳ به کشور ترکیه تبعید شد؟
(الف) اعتراض به انجمن های ایالتی و ولایتی (ب) اعتراض به تصویب قانون اصلاحات ارضی (ج) اعتراض به سرکوب قیام ۱۵ خرداد ۱۳۴۲ (د) اعتراض به تصویب قانون کاپیتولاسیون
۳. کدام گروه پس از تبعید امام خمینی (ره) مبارزه مسلحانه و ترور سران حکومت پهلوی را محور کار خود قرار داد؟
(الف) هیئت های مؤتلفه اسلامی (ب) حزب ملل اسلامی (ج) مجاهدین خلق (د) چریک های فدایی خلق
۴. کدام گروه از همان ابتدا با الهام از افکار مارکسیستی به مبارزه مسلحانه علیه رژیم روی آوردند؟
(الف) هیئت های مؤتلفه اسلامی (ب) حزب ملل اسلامی (ج) مجاهدین خلق (د) چریک های فدایی خلق
۵. کدام گروه بعد از قیام ۱۵ خرداد فعالیت سیاسی را کنار گذاشتند و به جنگ مسلحانه روی آوردند و به مارکسیسم تمایل پیدا کردند؟
(الف) سازمان مجاهدین خلق (ب) حزب ملل اسلامی (ج) هیئت های مؤتلفه اسلامی (د) سازمان چریک های فدایی خلق
۶. مخالفت امام خمینی با کدام اقدام رژیم پهلوی موجب تبعید ایشان به ترکیه گردید؟
(الف) تصویب نامه انتخابات انجمن های ایالتی و ولایتی (ب) انقلاب سفید و همه پرسی آن (ج) حمله به مدرسه فیضیه قم (د) واگذاری حق کاپیتولاسیون به اتباع آمریکایی مقیم ایران
۹. امام خمینی چه وظیفه ای را برعهده شورای انقلاب گذاشتند؟
(الف) فراهم کردن زمینه انتقال قدرت (ب) ایجاد نظم و امنیت در کشور (ج) حفاظت از دستاوردهای انقلاب (د) رسیدگی به پرونده مقامات رژیم شاه
۱۰. علت قیام مردم قم در ۱۹ دی ماه ۱۳۵۶ چه بود؟
(الف) اعتراض به جنایات دولت آشتی ملی جعفر شریف امامی (ب) اعتراض به دستگیری و تبعید امام خمینی (ره) به ترکیه (ج) اعتراض به انتشار مقاله توهین آمیز روزنامه اطلاعات علیه امام خمینی (ره) (د) اعتراض به مرگ مشکوک دکتر شریعتی در لندن - حاج آقا مصطفی خمینی در نجف
۱۱. محمدرضا شاه قبل از خروج از ایران نیمه دی ماه ۱۳۷ به دستور آمریکا و برای جلوگیری از پیروزی انقلاب اسلامی چه کسی را به عنوان نخست وزیر انتخاب کرد؟
(الف) شاپور بختیار (ب) جمشید آموزگار (ج) اردشیر زاهدی (د) جعفر شریف امامی
۱۲. اولین مرحله علنی در فعالیت سیاسی و مبارزه امام خمینی با اعتراض به چه مسئله ای آغاز شد؟
(الف) مخالفت با انقلاب سفید (ب) تصویب نامه انتخابات انجمن های ایالتی و ولایتی (ج) تحریم شرکت در همه پرسی اصول شش گانه (د) حمله مأموران رژیم پهلوی به مدرسه فیضیه قم
۱۳. نخستین مرحله برنامه اصلاحی آمریکا در دوره محمدرضا شاه پهلوی چه بود؟
(الف) فضای باز سیاسی (ب) اصلاح قانون انتخابات (ج) اجازه حق رأی به زنان (د) اصلاحات ارضی

به سوالات زیر پاسخ کوتاه دهید.

۱. نخستین مرحله برنامه های اصلاحی آمریکا در ایران پس از کودتای ۵۷ مرداد ۱۳۳۵ ه. ش کدام برنامه بود؟ اصلاحات ارضی.
۲. اعضای سازمان مجاهدین خلق (منافقین) بعد از انحراف فکری به کدام جریان فکری تمایل پیدا کردند؟ مارکسیسم.
۳. رژیم شاه غیر از مدرسه فیضیه قم به کدام مدرسه دینی دیگر در تبریز حمله کرد؟ مدرسه طالبیه.
۴. از دیدگاه امام خمینی (ره)، تصویب نامه انتخابات انجمن های ایالتی و ولایتی چه پیامدهایی داشت؟ از نظر ایشان مایه تضعیف اسلام و افزایش حضور بهائیان در حکومت می شد.
۵. اجرای «سیاست فضای باز آمریکایی» به عهده کدام نخست وزیر گذاشته شد؟ جمشید آموزگار.

۶. نخستین مرحله برنامه های اصلاحی حکومت پهلوی در دوران نخست وزیری علی امینی با چه عنوانی آغاز شد؟ اصلاحات ارضی.

تعریف اصطلاحات و مفاهیم تاریخی.

انقلاب سفید: در ادامه اجرای اصلاحات، شاه اصول شش گانه ای را تحت عنوان انقلاب سفید مطرح کرد و این اصول در دولت به تصویب رسید.

مقایسه پدیده های تاریخی.

۱. قانون کاپیتولاسیون در دوره محمدرضا شاه را با توافق نامه بین المللی «وین» مقایسه کنید. براساس توافق نامه بین المللی وین، مأموران سیاسی یک کشور در کشور دیگر از مصونیت سیاسی و قضایی برخوردارند. اما با تصویب قانون کاپیتولاسیون در ایران، مستشاران نظامی آمریکا و خانواده های آنان نیز از مصونیت سیاسی و قضایی برخوردار شدند.
۲. دیدگاه های حزب ملل اسلامی و سازمان فدائیان خلق را که با رژیم پهلوی مبارزه مسلحانه می کردند، با هم مقایسه کنید؟ حزب ملل اسلامی با آرمان برپا کردن حکومت اسلامی به نبرد مسلحانه پرداخت ولی چریک های فدایی خلق، از همان ابتدا با الهام از افکار مارکسیستی به مبارزه مسلحانه روی آوردند.

اظهار نظر و قضاوت.

۱. به نظر شما چرا فعالیت های فرهنگی رژیم پهلوی نتیجه بخش نبود؟ اعتقادات مردم به اسلام، آموزه های دینی، حضور هوشیارانه رهبر انقلاب و فعالیت روشنفکران مذهبی.
۲. به نظر شما رژیم پهلوی به چه بهانه ای تاریخ هجری شمسی را تغییر داد؟ به بهانه ناهمخوانی تاریخ هجری شمسی با فرهنگ ایرانی.
۳. به نظر شما، چرا امام خمینی با تصویب نامه انتخابات انجمن های ایالتی و ولایتی مخالفت کرد؟ آن را موجب تضعیف اسلام یا افزایش نفوذ بهائیان در حکومت می دانست.
۴. کاپیتولاسیونی که در زمان محمدرضا شاه پهلوی تصویب شد چه تفاوتی با توافق نامه بین المللی «وین» داشت؟ بر اساس توافق نامه وین مأموران سیاسی یک کشور در کشور دیگر از مصونیت سیاسی و قضایی برخوردار بودند. اما با تصویب قانون کاپیتولاسیون در زمان پهلوی، مستشاران نظامی آمریکا و خانواده های آنان نیز در ایران از مصونیت سیاسی و قضایی برخوردار شدند.

کار بست شواهد و مدارک تاریخی.

متن زیر را بخوانید و به پرسش ها پاسخ دهید.

پیام کندی، رئیس جمهور، به کنگره آمریکا به نقل از روزنامه اطلاعات مورخ ۶ خرداد ۱۳۴۰ با عنوان: کندی، طرفدار انقلاب دموکراتیک: «پیمان های نظامی نمی تواند به کشورهای بی عدالتی اجتماعی و هرج و مرج اقتصادی راه خرابکاری را در آنها باز کرده کمک نماید. آمریکا نمی تواند به مشکلات کشورهای کم رشد فقط از نظر نظامی توجه کند. این امر خاصه در مورد کشورهای کم توسعه که به میدان بزرگ مبارزه تبدیل شده اند، صادق است. ما می خواهیم در این کشورها امیدواری پدید آید. پیمان های نظامی نمی توانند به مللی که بی عدالتی اجتماعی و هرج و مرج اقتصادی مشوق قیام و رخنه و خرابکاری (در آنها) است، کمک کنند. ماهرانه ترین مبارزات ضدپارتیزانی نمی تواند در نقاطی که مردم محلی کاملاً گرفتار بینوایی هستند و به این جهت از پیشرفت خرابکار نگرانی ندارند، با موفقیت روبه رو گردد». (روحانی، بررسی و تحلیلی از نهضت مام خمینی، ج ۱، ص ۱۲۰).

الف) آمریکا برای نفوذ در کشورها و پیشبرد اهداف خود از چه روش هایی استفاده می کرد؟ برنامه های اصلاحی یا انقلاب دموکراتیک.

ب) به نظر شما اهداف آمریکا از اجرای برنامه های اصلاحی در دیگر کشورها چه بود؟ پیشگیری از بروز انقلاب یا خرابکاری.

سوالات تشریحی: (علل، دلایل، آثار، نتایج و پیامدهای تاریخی).

۱. اجرای انقلاب سفید در ایران توسط رژیم پهلوی، چه نتایجی را نشان می داد؟ ۱- وابستگی به بیگانگان ۲- نابودی اقتصاد ایران.
۲. نتایج قیام پانزده خرداد ۱۳۴۲ را بنویسید؟ ۱- هدف مبارزه تغییر کرد و سرنوشتی رژیم پهلوی هدف نهایی مبارزان شد. ۲- حضور امام خمینی در صحنه مبارزه موجب شد بسیاری از روحانیون به مبارزات سیاسی روی بیاورند. ۳- علاوه بر روحانیون و دانشگاهیان، اقشار دیگری از جامعه نیز به جمع مبارزان پیوستند. ۴- رهبری امام خمینی به عنوان مرجع دینی برجسته تر شد ۵- مبارزان به نقش و قدرت مذهب در این زمینه توجه بیشتری نشان دادند.
۳. دو تن از معروف ترین چهره های فرهنگی را که پس از قیام ۱۵ خرداد به ترویج باورهای دینی پرداخته و علیه اقدامات رژیم پهلوی

- روشنگری می کردند، نام ببرید. علامه ی طباطبایی، آیت الله طالقانی، آیت الله مطهری، آیت الله بهشتی، دکتر شریعتی، دکتر باهنر و دکتر مفتاح.
۴. چرا در سال ۱۳۵۵ جیمی کارتر، رئیس جمهور آمریکا به شعار دفاع از حقوق بشر متوسل شد؟ برای کاهش تنفر عمومی از سیاست های آمریکا به شعار دفاع از حقوق بشر متوسل شد.
۵. اقامت امام خمینی (ره) در پاریس چه نتایجی برای انقلاب اسلامی داشت؟ ۱- ایشان با استفاده از امکانات تبلیغی، مصاحبه و سخنرانی جنایات حکومت پهلوی را افشا می کردند ۲- امکان ملاقات مبارزان با رهبر انقلاب فراهم آمد و پیام های امام با شتاب بیشتری در ایران منتشر شد.
۶. مهم ترین برنامه های آمریکا در سال های پس از کودتای ۲۸ مرداد ۱۳۳۲ تا اوایل دهه ۱۳۴۱ برای تسلط بر ایران، چه بود؟ (ذکر دو مورد) ۱- پیوستن ایران به پیمان بغداد (سنتو) ۲- تاسیس سازمان اطلاعات و امنیت کشور (ساواک) ۳- اعطای کمک های نظامی و مالی به ایران ۴- اجرای بعضی اصلاحات در ایران.
۷. در زمان پهلوی در قانون انتخابات انجمن های ایالتی و ولایتی چه تغییراتی ایجاد شد؟ (با اصلاح قانون انجمن های ایالتی و ولایتی، چه تغییراتی در قوانین این انتخابات ایجاد شد؟) الف) برداشتن دو قید مسلمان بودن و مرد بودن از شرایط انتخاب کنندگان و انتخاب شوندگان ب) حذف قید سوگند خوردن به قرآن مجید و تبدیل آن به سوگند خوردن به کتاب آسمانی.
۸. تظاهرات عظیم مردم ایران در محرم سال ۱۳۵۷ آمریکا را به چه نتایجی در مورد ایران رساند؟ ۱- روی کار آوردن دولت نظامی از هاری نتیجه ای نداشته است؛ ۲- مردم ایران متحد و در اطاعت از رهبری خود مصمم و جدی هستند. ۳- آمریکا برای حفظ منافع خود در ایران باید به فکر مهره دیگری غیر از محمدرضا شاه باشد.
۹. امام خمینی (ره) چه دیدگاهی نسبت به تصویب انجمن های ایالتی و ولایتی داشت؟ (علت مخالفت امام خمینی (ره) با تصویب نامه انجمن های ایالتی و ولایتی چه بود؟) آن را موجب تضعیف اسلام یا افزایش نفوذ بهایان می دانست.
۱۰. رژیم پهلوی چه احساس و نگرشی نسبت به گروه های مبارز مسلحانه علیه خود داشت؟ با استفاده از دستگاه ساواک و نیروهای پلیسی و امنیتی تقریباً خود را از ناحیه گروه های مسلح آسوده خاطر احساس می کرد.
۱۱. چرا حکومت پهلوی در سال ۱۳۵۶ ه. ش مسئله فضای باز سیاسی را مطرح کرد؟ جیمی کارتر، رئیس جمهور آمریکا در سال ۱۳۵۵ برای کاهش تنفر عمومی از سیاست های آمریکا به شعار دفاع از حقوق بشر متوسل شد. او از شاه نیز خواست به تبعیت از سیاست فضای باز آمریکایی، اوضاع عمومی زندانیان را بهبود بخشد. شکنجه زندانیان را کاهش دهد و به مطبوعات اجازه دهد به طور ملایم و محدود از دولت انتقاد کنند.
۱۲. منظور از مبارزه فرهنگی چیست؟ با اتکا بر آگاهی دادن به مردم، تبلیغ و ترویج باورهای دینی، روشنگری علیه اقدامات رژیم پهلوی.
۱۳. رژیم پهلوی برای ایجاد تقابل مصنوعی میان فرهنگ ایرانی و اسلامی چه اقدامی انجام داد؟ تاریخ شاهنشاهی را جایگزین تقویم هجری شمسی کرد.
۱۴. اولین مرحله فعالیت سیاسی و مبارزه امام خمینی با رژیم پهلوی در چه حادثه ای بود؟ اعتراض به تصویب نامه انتخابات انجمن های ایالتی و ولایتی.
۱۵. امام خمینی با تشکیل شورای انقلاب چه وظیفه ای به این شورا واگذار کرد؟ شورای انقلاب وظیفه داشت زمینه انتقال قدرت را فراهم کند.
۱۶. چه حادثه ای باعث تبعید امام خمینی از ایران به ترکیه شد؟ مخالفت صریح امام با قانون واگذاری حق کاپیتولاسیون به مستشاران آمریکایی و خانواده های آنان در ایران.
۱۷. جیمی کارتر، رئیس جمهور آمریکا از محمدرضا شاه خواست به تبعیت از سیاست فضای باز آمریکایی در ایران چه اقداماتی انجام دهد؟ (ذکر دو مورد کافی است). اوضاع عمومی زندانیان را بهبود بخشد. - شکنجه زندانیان را کاهش دهد. - به مطبوعات اجازه دهد به طور ملایم و محدود از دولت انتقاد کنند.
۱۸. چرا امام خمینی به همراه مراجع دیگر، نوروز ۱۳۴۲ را عزای عمومی اعلام کردند؟ در اعتراض به عملکرد حکومت.
۱۹. علت قیام پانزده خرداد ۱۳۴۲ را بنویسید؟ انتشار خبر دستگیری امام خمینی.
۲۰. مخالفت امام خمینی با کاپیتولاسیون چه پیامدی داشت؟ ایشان را در سحرگاه ۱۳ - آبان ۱۳۴۳ در قم دستگیر و به کشور ترکیه تبعید

کردند.

۲۱. عکس العمل حکومت پهلوی در برابر مخالفت صریح امام خمینی (ره) نسبت به قانون کاپیتولاسیون چه بود؟ رژیم پهلوی امام خمینی را در سحرگاه ۳۱ آبان ۱۳۴۳ در قم دستگیر و به کشور ترکیه تبعید کرد.
۲۲. جیمی کارتر رئیس جمهور آمریکا به چه دلیل به شعار دفاع از «حقوق بشر» متوسل شد؟ برای کاهش تنفر عمومی از سیاست های آمریکا
۲۳. امام خمینی (ره) در آستانه ماه محرم ۱۳۴۲ چه سفارشی به سخنرانان ماه محرم داشت؟ به سخنرانان مذهبی سفارش کردند که در مراسم مختلف خطر اسرائیل را برای مردم توضیح دهند و آسیب های وارد شده بر جامعه اسلامی و مراکز دینی را بازگو کنند.

موفق باشید - مهران زنگنه - دبیر تاریخ ایذه

درس یازدهم: استقرار و تثبیت نظام جمهوری اسلامی

جمله های صحیح یا غلط را مشخص کنید.

۱. برگزاری همه پرسی، نشان داد که بیش از ۹۸ درصد شرکت کنندگان، به جمهوری اسلامی رای مثبت داده اند. **صحیح**
۲. حزب توده که به نفع انگلیس در ایران جاسوسی می کرد، در سال ۱۳۶۰ قصد کودتا داشت که این توطئه کشف و سران آن دستگیر شدند. **غلط**
۳. تاسیس نهادهای انقلابی بیانگر بینش مدیریت منسجم و جامع حضرت امام خمینی بود. **صحیح**
۴. مهندس بازرگان، نخست وزیر دولت موقت، به دلیل مخالفت با تشکیل مجلس خبرگان رهبری از مقام خود استعفا کرد. **غلط**
۵. مجمع تشخیص مصلحت نظام به دستور امام رهبری حل اختلافات بین مجلس و شورای نگهبان به وجود آمد. **صحیح**
۶. اولین نماز جمعه بعد از انقلاب اسلامی به امامت آیت الله خامنه ای در تهران اقامه گردید. **غلط**
۷. پس از شهادت رئیس جمهور رجایی و نخست وزیر باهنر، مجلس شورای اسلامی آیت الله مهدوی کنی را به عنوان ریاست دولت موقت برگزید. **صحیح**

کدام یک از گزینه های سمت راست با شماره های سمت چپ در ارتباط است.

۱. نخستین رئیس جمهور ایران	ابوالحسن بنی صدر
۲. برگزار کننده اولین نماز جمعه در تهران	آیت الله طالقانی

جاهای خالی را با کلمات مناسب تکمیل کنید.

۱. در تیر ۱۳۵۹ ه. ش تعدادی از افسران وابسته به رژیم پهلوی و هوادار شاپور بختیار، موسوم به با پشتیبانی سازمان جاسوسی آمریکا (سیا) و حکومت بعثی عراق، کودتایی را طراحی کردند. **سازمان نقاب**
۲. نخستین گروهک تروریستی که پس از پیروزی انقلاب برخی از شخصیت های انقلابی را به شهادت رساند نام داشت. **فرقان**
۳. آیت الله مطهری از یاران نزدیک امام خمینی، توسط گروهک تروریستی به شهادت رسید. **فرقان**

گزینه های مناسب را انتخاب کنید.

۱. دانشجویان موسوم به پیرو خط امام در ۱۳ آبان ۱۳۵۸ سفارت آمریکا را در تهران تسخیر کردند. امام این اقدام دانشجویان را تأیید کرد و آن را خواند.
الف) انقلاب سفید (ب) **انقلاب دوم** (ج) انقلاب باشکوه (د) انقلاب مشروطه
۲. چه روزی به عنوان روز جمهوری اسلامی نامیده شد؟
الف) ۲۲ بهمن (ب) **۱۲ فروردین** (ج) ۱۳ آبان (د) ۲۹ اسفند
۳. کدامیک از نهادهای انقلابی زیر وظیفه حفظ نظم وامنیت و دستگیری سران جنایتکار رژیم پهلوی را بر عهده داشت؟
الف) سپاه پاسداران انقلاب اسلامی (ب) کمیته امداد امام خمینی (ج) **کمیته انقلاب اسلامی** (د) بسیج مستضعفان
۴. نخستین رئیس جمهور تاریخ ایران چه کسی بود؟
الف) محمدعلی رجایی (ب) مهندس بازرگان (ج) محمدجواد باهنر (د) **ابوالحسن بنی صدر**
۵. آیت الله استاد مطهری عضو سرشناس شورای انقلاب توسط کدام گروه تروریستی به شهادت رسید؟
الف) فداییان خلق (ب) مجاهدین خلق (منافقین) (ج) **گروهک فرقان** (د) حزب توده
۶. کدام یک از شخصیت های برجسته انقلاب اسلامی توسط گروهک تروریستی فرقان به شهادت نرسیده است؟
الف) سپهبد ولی الله قری (ب) آیت الله مطهری (ج) **دکتر بهشتی** (د) دکتر مفتاح
۷. کدام گزینه در مورد دوران ریاست جمهوری بنی صدر صحیح نمی باشد؟
الف) بنی صدر با اختلاف افکنی میان مسئولان و نهادهای نظام از خط امام خمینی فاصله گرفت.
ب) بنی صدر در جنگ ایران و عراق سپاه پاسداران را در تنگنای تسلیحاتی قرارداد.
ج) بنی صدر به گروه های مخالف انقلاب نزدیک شد.
د) **در زمان بنی صدر اداره امور جنگ با توان و موفقیت بیشتری به انجام رسید.**

۸. کدام کشور از حامیان در طراحی کودتا سازمان نقاب علیه نظام جمهوری اسلامی ایران بود؟

الف) انگلیس (ب) عراق (ج) آلمان (د) شوروی

۹. هدف از تشکیل مجمع تشخیص مصلحت نظام به فرمان امام خمینی چه بود؟

الف) بازنگری در قانون اساسی جمهوری اسلامی (ب) اداره بهتر امور کشور در دوران جنگ

ج) حل اختلافات بین مجلس شورای اسلامی و شورای نگهبان (د) بررسی صلاحیت نامزد های انتخاباتی

۱۰. پس از تسخیر سفارت آمریکا در تهران توسط دانشجویان پیرو خط امام (ره) در ۱۳ آبان ۱۳۵۸ چه کسانی با این اقدام موافق نبودند؟

الف) مجلس خبرگان (ب) مهندس بازرگان و اعضای کابینه وی (ج) امام خمینی (د) مجلس شورای اسلامی

۱۱. اولین نماز جمعه تهران پس از پیروزی انقلاب اسلامی (۵ مرداد) ۱۳۵۷ به امامت ایشان در تهران اقامه گردید.

الف) آیت الله بهشتی (ب) آیت الله طالقانی (ج) آیت الله قاضی طباطبایی (د) آیت الله خامنه ای

به سوالات زیر پاسخ کوتاه دهید.

۱. کدام نهاد انقلابی وظیفه حفظ نظم و امنیت و دستگیری سران جنایتکار رژیم پهلوی را بر عهده داشت؟ کمیته انقلاب اسلامی.

۲. چه عاملی موجب شکست آمریکا در حمله نظامی به طبرس گردید؟ توفان شن که باعث کاهش دید خلبانان آمریکایی گردید.

۳. امام خمینی (ره) اشغال سفارت آمریکا توسط دانشجویان موسوم به پیرو خط امام را در ۱۳ آبان ۱۳۵۸ چه خواند؟ انقلاب دوم.

۴. امام خمینی کدام حادثه را انقلاب دوم نامید؟ اشغال سفارت آمریکا توسط دانشجویان موسوم به پیرو خط امام.

۵. پس از پیروزی انقلاب اسلامی و در بعد آیینی و مناسکی، اولین نماز جمعه به امامت چه کسی و در کجا اقامه شد؟ به امامت آیت الله

طالقانی و در تهران اقامه شد.

۶. پس از شهادت رئیس جمهور رجایی و نخست وزیر باهنر، مجلس شورای اسلامی چه کسی را به ریاست هیئت دولت ایران برگزید؟ آیت

الله مهدوی کنی.

۷. به فرمان امام خمینی (ره) کدام نهاد برای عمران و آبادی و رفع فقر و محرومیت از روستاها شکل گرفت؟ جهاد سازندگی.

۸. امام خمینی (ره) پس از تأیید تسخیر سفارت آمریکا توسط دانشجویان، از آن با چه عنوانی یاد کرده است؟ انقلاب دوم.

تعریف اصطلاحات و مفاهیم تاریخی.

کمیته انقلاب اسلامی: بلافاصله پس از پیروزی انقلاب اسلامی، به فرمان امام خمینی کمیته انقلاب اسلامی تأسیس شد. این کمیته وظیفه حفظ نظم و امنیت و دستگیری سران جنایتکار رژیم پهلوی را بر عهده داشت.

سازمان نقاب: تعدادی از افسران وابسته به رژیم پهلوی و هوادار شاپور بختیار که قصد داشتند با پشتیبانی سازمان سیا آمریکا و حکومت بعثی عراق علیه انقلاب کودتا کنند، اما توطئه آنان کشف و خنثی شد گفته می شود.

نفوذ: یکی از روش های ورود به جبهه ی مقابل در جنگ نرم است، روشی خاموش و تدریجی بوده و در بسیاری موارد، هدف مورد نفوذ، بدون آنکه خود بفهمد، طعمه ی دشمنان قرار می گیرد.

مجمع تشخیص مصلحت نظام: مرکب از مسئولان عالی رتبه ی کشور و صاحب نظران برجسته تشکیل شد تا به اختلافات میان مجلس و شورای نگهبان رسیدگی نماید.

لانه جاسوسی: در جریان تدوین قانون اساسی، دانشجویان موسوم به پیرو خط امام در ۱۳ آبان ۱۳۵۸ سفارت آمریکا را در تهران تسخیر کردند که از آن پس به لانه جاسوسی معروف شد.

مقایسه پدیده های تاریخی.

نگرش و برخورد امام خمینی (ره) در مورد تسخیر سفارت آمریکا را با برخورد مهندس بازرگان مقایسه کنید. امام خمینی این حرکت دانشجویان پیرو خط امام را تأیید کرد و آن را انقلاب دوم خواند اما مهندس بازرگان و اعضای کابینه او که با این اقدام موافق نبودند، استعفا کردند.

اظهار نظر و قضاوت.

۱. به نظر شما به چه دلیل امام خمینی (ره) فرمان تشکیل مجلس تشخیص مصلحت نظام را صادر کردند؟ با بروز پارهای از اختلاف ها میان

۲. مجلس شورای اسلامی و شورای نگهبان مشکلاتی در اداره کشور به وجود آمد. از این رو، به فرمان حضرت امام مجمع تشخیص مصلحت، مرکب از مسئولان عالی رتبه کشور و صاحب نظران برجسته، تشکیل شد تا به اختلافات میان مجلس و شورای نگهبان رسیدگی کند. به نظر شما علل اعتراض امام خمینی (ره) به تصویب نامه انتخابات انجمن های ایالتی و ولایتی چه بود؟ امام خمینی (ره) معتقد بود که این تصویب نامه موجب تضعیف اسلام و افزایش حضور بهائیان در حکومت می شود.
۳. به نظر شما دلیل برکناری ابوالحسن بنی صدر از مقام «فرماندهی کل قوا» توسط امام خمینی (ره) چه بود؟ بنی صدر با اختلاف افکنی میان مسئولان و نهادهای نظام روز به روز از خط امام فاصله گرفت و به گروه های منحرف مانند منافقین نزدیک شد. هم چنین با شروع جنگ تحمیلی نیروهای سپاه پاسداران را در تنگنای مالی و تسلیحاتی قرار داد و زمینه سقوط خرمشهر را فراهم آورد.
۴. به نظر شما چرا گروهک های ضد انقلاب پس از پیروزی انقلاب اسلامی در مناطق مختلف کشور به ویژه کردستان، خوزستان، سیستان و ترکمن صحرا، آشوب و ناامنی ایجاد کردند؟ (هدف) گروهک ها در صدد برآمدند که یکپارچگی و زندگی مسالمت آمیز اقوام ایرانی را به اختلاف و تفرقه تبدیل کنند و مسائل و مشکلات زیادی برای کشور و مردم آن مناطق به وجود آورند.

کار بست شواهد و مدارک تاریخی.

۱. متن زیر را بخوانید و به پرسش ها پاسخ دهید.
- در اواخر زندگی حضرت امام خمینی (ره)، عده ای از نمایندگان مجلس شورای اسلامی و اعضای شورای عالی قضایی از ایشان درخواست کردند که قانون اساسی بازنگری و اصلاح شود امام خمینی (ره) در تاریخ ۲۴ اردیبهشت ۱۳۶۸، هیئتی متشکل از ۲۱ نفر از شخصیت های مذهبی و سیاسی و ۵ نفر از نمایندگان مجلس شورای اسلامی را مامور این کار کردند. هنوز فعالیت این هیئت به پایان نرسیده بود که بنیانگذار جمهوری اسلامی از دنیا رفتند؛ اما روند بازنگری و اصلاح قانون اساسی ادامه یافت. مهمترین تغییر و اصلاحی که در قانون اساسی صورت گرفت، حذف منصب نخست وزیری و سپردن هیئت دولت به رییس جمهور بود. همچنین شرط مرجعیت از شرایط رهبری حذف شد. سرانجام با نظر حضرت آیت الله خامنه ای، رهبر انقلاب، همه پرسى، انتخابات پنجمین دوره ریاست جمهوری نیز انجام گرفت و حجت الاسلام اکبر هاشمی رفسنجانی به عنوان چهارمین رئیس جمهوری اسلامی ایران انتخاب شد.
- الف) در بازنگری قانون اساسی یکی از مهم ترین تغییرات و اصلاحاتی که صورت گرفت را بنویسید؟ **حذف منصب نخست وزیری و سپردن ریاست هیئت دولت به رئیس جمهور بود. همچنین شرط مرجعیت از شرایط رهبری حذف شد.**
- ب) کدام رویداد، روند بازنگری و اصلاح قانون اساسی را متوقف نکرد؟ **رحلت امام خمینی (ره) بنیانگذار جمهوری اسلامی.**
- ج) همه پرسى اصلاحات قانون اساسی با نظر مساعد چه کسی برگزار شد؟ **مقام معظم رهبری حضرت آیت الله خامنه ای.**
- د) در اردیبهشت ۱۳۶۸، چه کسانی خواستار بازنگری و اصلاح قانون اساسی شدند؟ **عده ای از نمایندگان مجلس شورای اسلامی و اعضای شورای عالی قضایی.**
- ی) مهم ترین تغییر و اصلاحی که در قانون اساسی صورت گرفت چه بود؟ **حذف منصب نخست وزیری و سپردن ریاست هیئت دولت به رئیس جمهور بود.**
۲. با توجه به متن زیر به سؤالات داده شده پاسخ دهید:
- پس از شهادت رئیس جمهور رجایی و نخست وزیر باهنر، مجلس شورای اسلامی، آیت الله مهدوی کنی را به ریاست « هیئت دولت برگزید تا در اداره امور کشور و جنگ وقفه ای به وجود نیاید. اندکی بعد، مردم ایران در انتخابات سومین دوره ریاست جمهوری با حضور گسترده به پای صندوق های رأی رفتند و آیت الله سید علی خامنه ای را به ریاست جمهوری اسلامی برگزیدند (۱۰ مهر ۱۳۶۰). آیت الله خامنه ای دو دوره متوالی در سمت ریاست جمهوری باقی ماندند (۱۳۶۰ - ۱۳۶۸) در این دوره ثبات سیاسی و امنیتی بیشتری ایجاد شد و اداره امور جنگ با توان و موفقیت بیشتری به انجام رسید.
- الف) چرا مجلس شورای اسلامی آیت الله مهدوی کنی را پس از شهادت رجایی و باهنر به ریاست دولت برگزید؟ **تا در اداره امور کشور و جنگ وقفه ای به وجود نیاید.**
- ب) چرا در دوران ریاست جمهوری آیت الله خامنه ای اداره امور جنگ با توان و موفقیت بیشتری به انجام رسید. **در این دوره ثبات سیاسی و امنیتی بیشتری ایجاد شد.**

سوالات تشریحی: (علل، دلایل، آثار، نتایج و پیامدهای تاریخی).

۱. مهم ترین وظایف و کارهای دولت موقت مهندس بازرگان و شورای انقلاب چه بود؟ ۱- برگزاری همه پرسی تعیین نظام سیاسی جدید
- ۲- تدوین قانون اساسی ۳- شکل گیری هیئت دولت بر اساس قانون اساسی جدید ۴- تأسیس نهادهای انقلابی.
۲. چرا روز ۱۲ فروردین در تقویم به عنوان روز جمهوری اسلامی نام گذاری شده است؟ زیرا بیش از ۹۸ درصد شرکت کنندگان در همه پرسی تعیین نظام سیاسی جدید به جمهوری اسلامی رأی مثبت دادند.
۳. چرا امام خمینی(ره) فرمان تشکیل مجمع تشخیص مصلحت را داد؟ با بروز پاره ای از اختلاف ها میان مجلس و شورای اسلامی و شورای نگهبان مشکلاتی در اداره ی کشور به وجود آمد.
۴. هدف از تشکیل مجمع تشخیص مصلحت نظام، چه بود؟ با فرمان حضرت امام مجمع تشخیص مصلحت مرکب از مسئولان عال رتبه کشور و صاحب نظران برجسته، تشکیل شد تا به اختلافات میان مجلس و شورای نگهبان رسیدگی کند.
۵. پس از پیروزی انقلاب اسلامی، هدف آمریکا از حمله نظامی به ایران و پیاده کردن نیرو در صحرای طبس چه بود؟ ماموریت این گروه زبده نظامی، تسخیر چند مرکز در تهران و خارج کردن آمریکاییان بازداشتی بود.
۶. علت تسخیر سفارت آمریکا توسط دانشجویان پیرو خط امام چه بود؟ آنان علت این اقدام را تداوم دشمنی ها و توطئه های دولت امریکا علیه انقلاب اسلامی و دخالت در امور داخلی ایران از جمله اجازه ورود به محمد رضا شاه پهلوی برای سفر به این کشور اعلام کردند.
۷. دو مورد از دلایلی که سبب شد امام خمینی، بنی صدر را از فرماندهی کل قوا برکنار نماید را بنویسید؟ ۱- اختلاف افکنی میان مسئولان و نهادهای نظام ۲- فاصله گرفتن از خط امام ۳- نزدیک شدن به گروه های منحرف و معاند، مانند سازمان مجاهدین خلق ۴- در تنگنای مالی و تسلیحاتی قرار دادن نیروهای سپاه پاسداران با شروع جنگ تحمیلی ۵- فراهم آوردن زمینه سقوط خرمشهر.
۸. سازمان نقاب چه سازمانی بود و چه اقداماتی علیه جمهوری اسلامی انجام داد؟ سازمان نقاب در تیر ۱۳۵۹ تعدادی از افسران وابسته به رژیم پهلوی و هوادار شاپور بختیار، موسوم به با پشتیبانی سازمان جاسوسی امریکا(سیا) و حکومت بعثی عراق کودتایی را طراحی کردند. این توطئه اندکی پیش از اجرا کشف و خنثی شد. کودتا چنان قصد داشتند با استفاده از امکانات نظامی پایگاه هوایی شهید نوژه همدان، محل سکونت حضرت امام و برخی از مراکز مهم در پایتخت را بمباران و نظام جمهوری اسلامی ایران را ساقط کنند.
۹. کودتای سازمان نقاب در تیر ماه ۱۳۵۹، با پشتیبانی چه کشور و سازمانی و با چه اهدافی طراحی گردید؟ سازمان سیا با پشتیبانی حکومت بعثی عراق با استفاده از امکانات نظامی پایگاه هوایی | شهید نوژه همدان، محل سکونت امام و برخی مراکز مهم در پایتخت را بمباران و نظام جمهوری اسلامی را ساقط کنند.
۱۰. سازمان نقاب چه سازمانی بود و چه کسانی از آن حمایت می کردند؟ تعدادی از افسران وابسته به رژیم پهلوی و هوادار شاپور بختیار، موسوم به سازمان نقاب و سازمان جاسوسی آمریکا (سیا) و حکومت بعثی عراق از آن حمایت می کردند.
۱۱. مجمع تشخیص مصلحت نظام به فرمان چه کسی و با چه هدفی تشکیل شد؟ به فرمان امام خمینی ره و با هدف رسیدگی به اختلافات میان مجلس شورای اسلامی و شورای نگهبان.
۱۲. هدف از شکل گیری دو نهاد جهاد سازندگی و نهضت سواد آموزی بعد از پیروزی انقلاب اسلامی چه بود؟ نهضت سواد آموزی با هدف ترویج فرهنگ سواد آموزی و کاهش و رفع بی سوادی شروع به کار کردند. جهاد سازندگی برای عمران، آبادانی و رفع فقر و محرومیت از روستا ها شکل گرفت.
۱۳. مهم ترین وظیفه کمیته انقلاب اسلامی پس از پیروزی انقلاب اسلامی چه بود؟ این کمیته وظیفه حفظ نظم و امنیت و دستگیری سران جنایتکار رژیم پهلوی را بر عهده داشت.
۱۴. مهم ترین توطئه ها و تلاش های دشمنان داخلی و خارجی (آمریکا) علیه انقلاب اسلامی را نام ببرید. ۱- ایجاد آشوب و ناامنی ۲- ترور شخصیت ها و مردم انقلابی ۳- حمله نظامی امریکا به طبس ۴- طراحی کودتا ۵- نفوذ.
۱۵. پس از پیروزی انقلاب اسلامی هدف آمریکا از حمله نظامی به ایران و پیاده کردن نیرو در صحرای طبس چه بود؟ تسخیر چند مرکز در تهران و خارج کردن آمریکایی ها بازداشتی از ایران.
۱۶. حمله نظامی آمریکا به طبس (۵ اردیبهشت ۱۳۵۹) با چه هدفی انجام گرفت و چه نتیجه ای داشت؟ تسخیر چند مرکز در تهران و خارج کردن آمریکاییان بازداشتی از ایران بود. اما با عنایت خداوند وقوع توفان شن و کاهش دید خلبانان آمریکایی باعث سقوط چند فروند بالگرد نظامی و کشته شدن تعدادی از نیروهای مهاجم شد.

۱۷. پیامد سیاسی مهم تسخیر سفارت آمریکا توسط دانشجویان پیرو خط امام در بعد داخلی چه بود؟ امام خمینی این اقدام دانشجویان را تأیید کرد و آن را انقلاب دوم خواند؟ مجلس خبرگان از آنان حمایت کرد. مهندس بازرگان و اعضای کابینه او که با این اقدام موافق نبودند استعفا کردند و شورای انقلاب مسئولیت اداره کشور و تکمیل روند استقرار نظام سیاسی جدید را عهده دار شد.
۱۸. مأموریت گروه نظامی آمریکایی در حمله به طیس چه بود؟ تسخیر چند مرکز در تهران و خارج کردن آمریکاییان بازداشتی از ایران بود.
۱۹. بعد از تسخیر سفارت آمریکا توسط دانشجویان پیرو خط امام، امام خمینی (ره) و مهندس بازرگان چه واکنش هایی از خود نشان دادند؟ امام خمینی (ره) این اقدام دانشجویان را تأیید کرد و آن را انقلاب دوم خواند. مهندس بازرگان و اعضای کابینه او با اقدام این دانشجویان موافق نبودند و استعفا دادند.
۲۰. در نفوذ دشمن به عنوان جنگ نرم که در شکل جمعی خود طراحی می شود، چه کسانی مورد هدف قرار می گیرند؟ در این نوع نفوذ دشمن، سیستم فکری و محاسباتی یک گروه از افراد انسانی و حتی در مواردی، نظام فکری یک جامعه، مورد هدف قرار می گیرد.
۲۱. امام خمینی چه موضعی نسبت به اقدام دانشجویان در خصوص تسخیر لانه جاسوسی سفارت آمریکا داشتند؟ امام خمینی (ره) این اقدام دانشجویان را تأیید کرد و آن را انقلاب دوم خواند.
۲۲. دو نهاد انقلابی که پس از پیروزی انقلاب، به فرمان امام خمینی (ره) تشکیل شد، نام ببرید. کمیته انقلاب اسلامی، سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، جهاد سازندگی، کمیته امداد امام خمینی، نهضت سواد آموزی، دادگاه ها و دادسراهای انقلاب اسلامی، بنیاد شهید، بنیاد مسکن، انقلاب اسلامی، بسیج مستضعفان.
۲۳. آمریکا در ۵ اردیبهشت ۱۳۵۹ با چه هدفی اقدام به پیاده کردن نیروهای ویژه خود در صحرای طیس نمود؟ تسخیر چند مرکز در تهران و خارج کردن آمریکاییان بازداشتی از ایران بود.
۲۴. طراحان سازمان نقاب کودتای نوژه، قصد چه اقداماتی علیه نظام جمهوری اسلامی ایران داشتند؟ قصد داشتند با استفاده از امکانات نظامی پایگاه هوایی شهید نوژه ی همدان، محل سکونت حضرت امام و برخی مراکز مهم در پایتخت را بمباران و نظام جمهوری اسلامی ایران را ساقط کنند.
۲۵. علت و نتیجه حمله نظامی آمریکا به طیس (۵ اردیبهشت ۱۳۵۹ش) را بررسی نمایید. پس از اینکه دانشجویان پیرو خط امام سفارت آمریکا در تهران را تسخیر و اعضای سفارت را دستگیر و بازداشت کردند، دولت مردان آمریکایی در شرایط دشواری قرار گرفتند. از این رو آمریکا با طراحی یک عملیات پیچیده نظامی اقدام به پیاده کردن نیروهای ویژه خود در صحرای طیس کرد. مأموریت این گروه زبده نظامی تسخیر چند مرکز در تهران و خارج کردن آمریکاییان بازداشتی از ایران بود اما وقوع طوفان شن و کاهش دید خلبان آمریکایی باعث سقوط چند فروند بالگرد نظامی و کشته شدن تعدادی از نیروهای مهاجم شد.
۲۶. یکی از مهم ترین توطئه ها و تالاش های دشمنان داخلی و خارجی علیه جمهوری اسلامی ایران، نفوذ می باشد، آن را شرح دهید؟ نفوذ یکی از روش های ورود به جبهه مقابل در جنگ نرم است، روشی خاموش و تدریجی و در بسیاری از موارد هدف مورد نفوذ، بدون آنکه خود بفهمد طعمه دشمنان قرار می گیرد هزینه نظامی در این روش، به شدت کاهش پیدا کرده و مهم تر از همه، دشمن هیچگاه به شکل واضح و روشن آشکار نمی شود و به همین دلیل شناسایی و طرد نمی شود.

موفق باشید - مهرا ن زنگنه - دبیر تاریخ ایده

درس دوازدهم: جنگ تحمیلی و دفاع مقدس

جمله های صحیح یا غلط را مشخص کنید.

۱. کشور کنونی عراق پس از جنگ جهانی دوم و تجزیه امپراتوری عثمانی، تحت قیمومیت انگلستان شکل گرفت. **غلط**
۲. بعد از تجاوز عراق به ایران مجامع بین المللی و در رأس آن شورای امنیت سازمان ملل متحد، این عمل عراق را محکوم کردند. **غلط**
۳. در سال ۱۳۷۰ سازمان ملل متحد رسماً رژیم بعث عراق را به عنوان متجاوز و آغاز کننده جنگ معرفی کرد. **صحیح**
۴. بمباران شیمیایی شهر سردشت در استان کردستان و شهر حلبچه در کردستان عراق از جمله جنایات های جنگی حکومت بعثی عراق به شمار می رود. **صحیح**
۵. اوج حماسه دفاع مقدس ملت ایران در عملیات بیت المقدس با آزاد سازی خرمشهر رقم خورد. **صحیح**
۶. کشور کنونی عراق پس از جنگ جهانی اول و تجزیه امپراتوری عثمانی، تحت قیمومیت انگلیس شکل گرفت. **صحیح**
۷. اوج حماسه دفاع مقدس ملت ایران در عملیات فتح المبین (سوم خرداد ۱۳۶۱) رقم خورد. **غلط**
۸. جهادگران جهاد سازندگی در جنگ تحمیلی مسئولیت مهم مهندسی رزمی جبهه ها را به عهده داشتند. **صحیح**
۹. در سال ۱۳۵۴ ایران و عراق برای پایان دادن به اختلافات مرزی و رفع مناقشه بر سر خرمشهر، قراردادی با میانجیگری دولت الجزایر امضا کردند. **غلط**

کدام یک از گزینه های سمت راست با شماره های سمت چپ در ارتباط است.

شهادت مصطفی چمران

۱. در جنگ ایران و عراق فرماندهی نیروهای ستاد جنگ های نامنظم را بر عهده داشت.

جاهای خالی را با کلمات مناسب تکمیل کنید.

۱. ایران و عراق برای حل اختلاف مرزی و رفع مناقشه بر سر قراردادی در سال ۱۳۵۴ با میانجیگری الجزایر امضا کردند. **اروند رود**
۲. اوج حماسه دفاع مقدس ملت ایران در عملیات (۳ خرداد ۱۳۶۱) با رهایی خرمشهر از اسارت دشمن رقم خورد. **بیت المقدس**
۳. کشور کنونی عراق در نتیجه تجزیه عثمانی پس از جنگ شکل گرفت. **جهانی اول**
۴. دریا دجلان نیروی دریایی ارتش جمهوری اسلامی با استفاده از نیروی هوایی در عملیات اسکله های عراق را منهدم کردند. **مروارید**

گزینه های مناسب را انتخاب کنید.

۱. اوج حماسه دفاع مقدس ملت ایران در کدام عملیات بود که در نتیجه آن خرمشهر آزاد شد؟
الف) مرصاد **ب) بیت المقدس** ج) طریق القدس د) فتح المبین
۲. دریادلان نیروی دریایی ارتش در نخستین ماه های جنگ با پشتیبانی نیروی هوایی در کدام عملیات اسکله های عراق را منهدم و نیروی دریایی صدام را نابود کردند؟
الف) بیت المقدس **ب) مروارید** ج) خیبر د) فتح المبین
۳. فرماندهی نیروهای ستاد جنگ های نامنظم جنگ تحمیلی به عهده چه کسی بود؟
الف) شهید صیاد شیرازی ب) شهید عباس دوران ج) شهید محمد صالحی د) شهید مصطفی چمران
۴. اوج حماسه دفاع مقدس ملت ایران در کدام عملیات رزمندگان رقم خورد؟
الف) مرصاد **ب) بیت المقدس** ج) فتح المبین د) مروارید

به سوالات زیر پاسخ کوتاه دهید.

۱. این سخن از چه کسی است: «ما براساس اعتقاد و باور دینی خود اجازه نداریم به کشور دیگری تعدی کنیم و میل داریم در همه جای دنیا صلح و صفا باشد. اما اگر کشوری به ما تعدی کرد، توی دهنش می زنیم». **امام خمینی**
۲. خرمشهر در کدام یک از عملیات های رزمندگان اسلام آزاد شد؟ **بیت المقدس**
۳. بیشترین حضور مردمی در هشت سال دفاع مقدس را در قالب چه نیروهایی بود؟ **نیروهای بسیج و جهادسازندگی**
۴. فرمانده جنگ های نامنظم ایران در جنگ تحمیلی چه کسی بود؟ **دکتر مصطفی چمران**
۵. دریادلان نیروی دریایی ارتش در ماه های نخست جنگ، در کدام عملیات نیروی دریایی صدام را نابود کردند؟ **مروارید**.

تعریف اصطلاحات و مفاهیم تاریخی.

جنگ تحمیلی: هجوم ارتش بعثی عراق به ایران یا جنگ هشت ساله ایران و عراق را جنگ تحمیلی گویند.

عملیات مروارید: نیروی دریایی ارتش جمهوری اسلامی ایران در عملیاتی موسوم به مروارید با رشادت تمام، اسکله های عراق را منهدم و نیروی دریایی صدام را نابود کردند.

عملیات بیت المقدس: اوج حماسه دفاع مقدس ملت ایران در عملیات بیت المقدس (سوم خرداد ۱۳۶۱) و با آزادی خونین شهر (خرمشهر) از اسارت دشمن بعثی رقم خورد و برگ زرینی در دفاع از ایران در تاریخ معاصر ثبت شد.

قرارداد الجزایر: بین ایران و عراق در سال ۱۳۵۴ (پهلوی) به میانجیگری الجزایر برای پایان دادن به اختلافات مرزی (یا) مناقشه بر سر اروند رود منعقد شد

اظهار نظر و قضاوت.

۱. به نظر شما چرا تمام اقشار، گروه ها و اقوام در سراسر ایران در دفاع مقدس مشارکت فراگیر و گستردهای داشتند؟ **عشق به میهن، پیروی از رهبر و ولی فقیه، وحدت و یکپارچگی سرزمین.**

کار بست شواهد و مدارک تاریخی.

۳. متن زیر را بخوانید و به پرسش ها پاسخ دهید.

صدام پیش از آغاز جنگ تحمیلی و در نشست سران جنبش عدم تعهد در هاوانا (پایتخت کوبا)، میزبانی نشست بعدی را در بغداد بر عهده گرفت. با نزدیک شدن به زمان برگزاری این نشست، در ۳۰ تیر ۱۳۶۱، شش خلبان شجاع و فداکار نیروی هوایی ارتش جمهوری اسلامی ایران با سه فروند هواپیمای جنگی با هدف ناامن نشان دادن بغداد و جلوگیری از نشست سران جنبش عدم تعهد در پایتخت عراق، آماده عملیات شدند. یکی از این خلبانان شهید عباس دوران بود که در دو سال نخست جنگ، بیش از ۱۲۰ عملیات هوایی موفقیت آمیز علیه دشمن بعثی انجام داده بود. هواپیمای دوران در جریان این عملیات و پس از بمباران پالایشگاه بغداد، هدف اصابت موشک پدافند هوایی نیروهای بعثی قرار گرفت. این خلبان رشید با وجود اینکه می توانست با استفاده از چتر نجات سالم فرود آید، هواپیمای در حال سقوط را صاعقه وار به مکانی نزدیک محل برگزاری نشست سران عدم تعهد کوئید و رؤیای صدام را برای تشکیل آن نشست در بغداد و ریاست بر آن به باد داد.

الف) هدف خلبان نیروی هوایی ارتش جمهوری اسلامی از این عملیات چه بود؟ **ناامن نشان دادن بغداد و جلوگیری از نشست سران جنبش عدم تعهد در پایتخت عراق.**

ب) رشادت عباس دوران چه نتیجه ای داشت؟ **به مکانی نزدیک محل برگزاری نشست سران عدم تعهد کوئید و رؤیای صدام را برای تشکیل آن نشست در بغداد و ریاست بر آن به باد داد.**

۴. متن زیر را بخوانید و به پرسش ها پاسخ دهید.

گروهک سازمان مجاهدین خلق که مردم آنان را منافقین نامیدند، در دوران دفاع مقدس از هیچ اقدامی علیه کشور و ملت ایران دریغ نوزید. این گروهک در آغاز جنگ با ایجاد آشوب و ترور شمار زیادی از مسئولان و مردم عادی، شرایطی را به وجود آورد که دشمن بعثی نهایت استفاده را از آن کرد. مجاهدین خلق سپس با خیانتی آشکار در عراق مستقر شدند و در خدمت صدام، دشمن ایران قرار گرفتند. ۱۳۶۲ آنها به همراه نیروهای ارتش بعثی به اقدام های نظامی و جنایتکارانه زیادی علیه مردم ایران و عراق دست زدند. پس از اینکه دولت ایران قطعنامه ۵۹۸ را پذیرفت، منافقین که این اقدام را نشانه ضعف نظامی و سیاسی جمهوری اسلامی می دانستند، با حمایت رژیم بعثی صدام تهاجم گسترده ای را از مرزهای غربی کشور ما آغاز کردند اما در عملیات مرصاد (کمینگاه) در حد فاصل شهرهای اسلام آباد و کرمانشاه از رزمندگان ایرانی شکست سختی خوردند و فقط عده کمی از آنان سالم ماندند و دوباره به دامن صدام پناه بردند.

الف) گروهک سازمان مجاهدین خلق در آغاز جنگ در ایران چه اقداماتی انجام می دادند؟ **ایجاد آشوب و ترور شمار زیادی از مسؤولین و مردم عادی.**

ب) منافقین پذیرفتن قطعنامه ۵۹۸ توسط دولت ایران را نشان دهنده چه چیزی می دانستند؟ **نشانه ضعف سیاسی و نظامی جمهوری اسلامی ایران.**

ج) عملیات مرصاد در کدام منطقه اجرا شد؟ در حد فاصل شهرهای اسلام آباد و کرمانشاه.

د) گروهک سازمان مجاهدین خلق در ابتدای جنگ با چه اقداماتی شرایط را به نفع دشمن بعثی تغییر داد؟ این گروهک در آغاز جنگ با ایجاد آشوب و ترور شمار زیادی از مسئولان و مردم عادی، شرایطی را به وجود آورد که دشمن بعثی نهایت استفاده را از آن کرد. (ه) پس از پذیرش قطعنامه ۵۹۸ توسط ایران، منافقین این اقدام جمهوری اسلامی را چگونه ارزیابی کردند؟ این اقدام را نشانه ضعف نظامی و سیاسی جمهوری اسلامی می دانستند.

۵. مفاد قطعنامه های شورای امنیت سازمان ملل متحد درباره ی جنگ تحمیلی صدام علیه ایران و تهاجم نظامی صدام به کویت را بخوانید و به پرسش پاسخ دهید.

الف) قطعنامه ۴۷۹ (۲۸ سپتامبر ۱۹۸۰/۶ مهر ۱۳۵۹):

۱- از ایران و عراق می خواهد از هرگونه کاربرد زور به فوریت خودداری کنند و مناقشه ی خود را از راه های مسالمت آمیز و طبق اصول عدالت و حقوق بین المللی حل نمایند.

ب) قطعنامه ۶۶۰ (۲ اوت ۱۹۹۰/۱۳ مرداد ۱۳۶۹) که بلافاصله پس از حمله ی صدام به کویت صادر شد: ۱- تجاوز عراق به کویت را محکوم می کند.

آیا موضع گیری سازمان ملل در بند (۱) قطعنامه ۴۷۹ نسبت به تجاوز صدام به ایران، با بند (۱) قطعنامه ۶۶۰ در خصوص تجاوز صدام به کویت یکسان است؟ چه تفاوتی میان بند (۱) دو قطعنامه وجود دارد؟ خیر یکسان نیست. در قطعنامه ۴۷۹ به آغازگر و مقصر جنگ اشاره ای نشده است، در حالی که در قطعنامه ۶۶۰ متجاوز را معرفی و محکوم کرده است.

۶. متن زیر را بخوانید و به پرسش ها پاسخ دهید.

«صدام هم پیش خود فکر کرد و شیطان های بزرگ هم این فکر را در او تقویت کردند که تو به ایرانی که الان به هم خورده و هرج و مرج است و ارتشی ندارد، حمله کن و اسم خودت را مثل سعد وقاص کن و خودت را فاتح قادسیه بخوان.» با توجه به سخنان امام خمینی به سؤال زیر پاسخ دهید.

شرایط نظامی ایران در آستانه آغاز جنگ تحمیلی چگونه بود؟ صدام با این توهم که نیروهای مسلح ایران آمادگی و توان مقابله با ارتش او را ندارند، با پشتگرمی به حمایت سیاسی، نظامی، اقتصادی و اطلاعاتی سایر کشورها به ویژه امریکا و شوروی تصور می کرد که در مدت کوتاهی ایران را خواهد گرفت.

۷. متن زیر را بخوانید و به پرسش ها پاسخ دهید.

با توجه به قسمتی از وصیت نامه شهید دفاع مقدس شهید محمود کاوه، به سؤالات زیر پاسخ دهید.

... دشمن باید بداند و این تجربه را کسب کرده باشد که هر توطئه ای را که علیه انقلاب طرح ریزی کند، امت بیدار و آگاه با پیروی از رهبر عزیز، آن را خنثی خواهد کرد. آینده جنگ هم کاملاً روشن است که پیروزی نصیب رزمندگان اسلام خواهد شد و هیچگاه ما نخواهیم گذاشت که خون شهیدانمان هدر رود. اگر امروز به انقلاب ما خدشه وارد شود بدانید که به مسلمان های جهان خدشه وارد شده است و اگر به انقلاب ما رونق داده شود آنها پیروز شده اند...

از همه برادران و خواهران دینی می خواهیم که راه مرا که راهی جز راه اسلام و امام خمینی نمی باشد ادامه دهند و تا پیروزی کامل مبارزه نمایند. همیشه با یکدیگر با ملاحظت و مهربانی رفتار نمایید و با دشمنان اسلام و منافقین سرسختانه بجنگید و جهاد نمایید.

الف) شهید کاوه علت خنثی سازی توطئه های دشمنان را چه چیز بیان می کند؟ امت بیدار و آگاه با پیروی از رهبر عزیز، آن را خنثی خواهد کرد.

ب) شهید کاوه روش برخورد مسلمانان با یکدیگر و برخورد مسلمانان با دشمنان شان را چگونه معرفی می کند؟ همیشه با یکدیگر با ملاحظت و مهربانی رفتار نمایید و با دشمنان اسلام و منافقین سرسختانه بجنگید و جهاد نمایید.

سوالات تشریحی: (علل، دلایل، آثار، نتایج و پیامدهای تاریخی).

۱. صدام با چه توهمی به ایران حمله کرد؟ با این توهم که نیروهای مسلح ایران آمادگی و توان مقابله با ارتش او را ندارند و نیز با پشتگرمی به حمایت سیاسی، نظامی، اقتصادی و اطلاعاتی سایر کشورها به ویژه امریکا و شوروی تصور می کرد که در مدت کوتاهی به هدف های خود می رسد.

۲. مهم ترین اقدام امام خمینی در جریان دفاع مقدس چه بود؟ ایجاد تحول در روح و روان جوانان ایرانی.

۳. مهم ترین دلیل (هدف) امضای قرارداد الجزایر بین ایران و عراق در سال ۱۳۵۴ ش (۱۹۷۵م) چه بود؟ برای پایان دادن به اختلافات مرزی و رفع مناقشه بر سر اروندرود.
۴. قطعنامه شورای امنیت سازمان ملل چند روز پس از شروع جنگ تحمیلی (عراق علیه ایران)، حاوی چه مطالبی بود؟ شورای امنیت بدون آنکه تجاوز نیروهای بعثی به خاک ایران را محکوم کند و از دولت متجاوز بخواهد که از مناطق اشغالی عقب نشینی نماید، تنها در کشور را به خودداری از ادامه جنگ و تلاش برای حل مسالمت آمیز اختلافات فرا خواند.
۵. مهم ترین اقدامات مجاهدین خلق (منافقین) در دوران دفاع مقدس را بنویسید؟ دو مورد ۱- ایجاد آشوب در داخل کشور و ترور بسیاری از مسئولان و مردم عادی ۲- دادن اطلاعات سری و نظامی کشور به رژیم صدام و دیگر دشمنان خارجی ۳- همکاری نظامی با ارتش بعثی عراق در جنگ با ایران ۴- همکاری با ارتش بعثی در سرکوب و کشتار مخالفان صدام از جمله مبارزان کرد ۵- تهاجم به داخل خاک ایران پس از پذیرش قطعنامه.
۶. دو خواسته ایران در جریان دفاع مقدس که در قطعنامه ۵۹۸ شورای امنیت سازمان ملل مطرح شد چه بود؟ قبول آتش بس و عقب نشینی به مرزهای بین المللی و تعیین متجاوز.
۷. وضعیت نیروهای نظامی ایران را در ابتدای جنگ تحمیلی توضیح دهید؟ ارتش و ژاندارمری به دلیل تصفیه یا فرار فرماندهان و بسیاری از افسران آمادگی کامل برای رویا روی با جنگی بزرگ را نداشتند. نیروی جوان و تازه تاسیس سپاه پاسداران انقلاب اسلامی با وجود محدودیت های تشکیلاتی، تجهیزاتی و تدارکاتی سخت درگیر مقابله با آشوب های ضد انقلاب بود و نیروی مردمی بسیج نیز در حال شکل گیری بود.
۸. دو مورد از آثار و نتایج رهبری امام خمینی (ره) در زمان جنگ تحمیلی را بیان کنید؟ ۱- تبعیت کامل مردم و مسئولان از فرامین امام در روند جنگ ۳- تقویت انگیزه جهاد و روحیه ۴- شهادت طلبی در میان جوانان ایرانی ۵- اتحاد میان نیروهای مسلح و تقویت روحیه فرماندهان و رزمندگان ۶- اولویت یافتن مسئله جنگ برای مسئولان کشور.
۹. آزادسازی خرمشهر در جریان جنگ ایران و عراق چه نتایجی را به دنبال داشت؟ (چرا پس از آزاد سازی خرمشهر جنگ تحمیلی وارد مرحله تازه ای گردید؟) (دو مورد کافی است) ۱- موفقیت های نظامی رزمندگان ایرانی ادامه یافت ۲- حامیان خارجی صدام برای جلوگیری از سقوط رژیم بعثی عراق، انواع تجهیزات نظامی پیشرفته از قبیل هواپیماهای جنگی، موشک های دوربرد و سلاح های میکروبی و شیمیایی را در اختیار این رژیم گذاشتند ۳- جمهوری اسلامی ایران برای پایان دادن به جنگ و خون ریزی و رسیدن به حقوق خود، شروطنی را مطرح کرد که مورد بی اعتنائی مجامع بین المللی و دیکتاتور عراق واقع شد ۴- صدام پس از آن با حمایت بیشتر قدرت های بزرگ به بمباران و موشک باران شهرها و استفاده از بمب های شیمیایی روی آورد که در قوانین و عرف بین الملل ممنوع بود.
۱۰. مردم قهرمان ایران در طول هشت سال دفاع مقدس چه نقشی در جنگ ایفا کردند؟ ۱- حضور مستقیم در خط مقدم جبهه و نبرد با دشمن متجاوز ۲- مشارکت در تأمین بخشی از هزینه های مادی جنگ از طریق کمک های داوطلبانه، مخصوصاً تهیه و تدارک پوشاک و خوراک برای رزمندگان.
۱۱. مهمترین انگیزه ها و اهداف صدام برای حمله به ایران چه بود؟ ۱- حاکمیت بر آبراه مهم اروندرود، دسترسی و تسلط بر خلیج فارس و جدای جزایر سه گانه ابو موسی، تنب کوچک و بزرگ و استان خوزستان از ایران ۲- تضعیف و نابودی انقلاب اسلامی و جلوگیری از انتشار افکار انقلابی در میان مردم عراق و مسلمانان سایر کشورها ۳- رسیدن به رهبری جهان عرب و ایفای نقش ژاندارمی منطقه.
۱۲. مهمترین خدمات و نقش زنان ایران در طول هشت سال دفاع مقدس را بنویسید؟ (ذکر دو مورد) ۱- حضور در خط مقدم جبهه در سال های اول جنگ ۲- تشویق برادران، همسران و فرزندان خویش برای حضور در جبهه ۳- تهیه و آماده سازی خوراک و پوشاک رزمندگان ۴- پرستاری از رزمندگان مجروح در بیمارستان ها ۵- پاسداری از حریم خانواده در غیاب همسران رزمنده .
۱۳. قدرت های بزرگ در طول جنگ تحمیلی چه نوع کمک هایی به رژیم بعثی عراق می کردند؟ قدرت های بزرگ مانند آمریکا، شوروی، فرانسه، آلمان و انگلستان، نیز علاوه بر دادن انواع سلاح های پیشرفته و حتی تسلیحات شیمیایی به رژیم بعثی عراق، به لحاظ سیاسی نیز آشکار و پنهان از این رژیم جانبداری کردند.
۱۴. عملیات مروارید توسط کدام یک از یگان های نظامی ایران علیه رژیم بعثی عراق انجام گرفت؟ در یادلان نیروی دریایی ارتش با پشتیبانی نیروی هوایی

۱۵. کشورهای حاشیه خلیج فارس در طول جنگ تحمیلی چه موضعی داشتند؟ برخی از کشورهای منطقه خلیج فارس به اشکال مختلف به صدام یاری رساندند. بعضی از کشورها سیاست بی طرفی در پیش گرفتند ولی در موارد متعدد از سیاست تجاوزکارانه صدام حمایت کردند.
۱۶. امام خمینی (ره) چه توصیه ای به مسئولین کشور نسبت به جنگ تحمیلی داشت؟ امام توصیه داشت که جنگ مسئله اصلی کشور باشد.
۱۷. اولین فرمان امام خمینی (ره) بعد از عزل بنی صدر و فرماندهی کل قوا در جنگ تحمیلی چه بود؟ فرمان شکستن محاصره آبادان .
۱۸. مجامع بین المللی و کشورهای قدرتمند در برابر تهاجم ارتش بعث عراق به خاک ایران چه واکنشی نشان دادند؟ مجامع بین المللی و در رأس آن شورای امنیت سازمان ملل متحد در برابر یورش آشکار نیروهای رژیم بعثی عراق به خاک ایران به صورت قاطع و مؤثر به وظایف رسمی و قانونی خود عمل نکرد. این شورا چند روز پس از شروع جنگ تحمیلی با صدور قطعنامه ای بدون آنکه تجاوز نیروهای بعثی به خاک ایران را محکوم کند و از دولت متجاوز بخواهد که از مناطق اشغالی عقب نشینی نماید، تنها دو کشور را به خودداری از ادامه ی جنگ و تلاش برای حل مسالمت آمیز اختلافات فراخواند.
۱۹. دو مورد از اقدامات مجاهدین خلق علیه جمهوری اسلامی ایران، در دوران دفاع مقدس را نام ببرید؟ ۱- ایجاد آشوب در داخل کشور و ترور بسیاری از مسئولان و مردم عادی ۲- دادن اطلاعات سری و نظامی کشور به رژیم صدام و دیگر دشمنان خارجی ۳- همکاری نظامی با ارتش بعثی عراق در جنگ با ایران ۴- همکاری با ارتش بعثی در سرکوب و کشتار مخالفان صدام از جمله مبارزان کرد ۵- تهاجم به داخل خاک ایران پس از پذیرش قطعنامه.
۲۰. سنگر سازان بی سنگر به چه گروهی از رزمندگان ایران در جنگ تحمیلی گفته می شد و آنان چه نقشی در دفاع مقدس داشتند؟ به جهادگران جهاد سازندگی گفته می شد. آنان مسئولیت مهم مهندسی رزمی در دفاع مقدس را برعهده داشتند و به ایجاد خاکریز، پل ها و جاده ها و ساختن سنگر برای رزمندگان می پرداختند.
۲۱. بعد از آزاد سازی خرمشهر توسط رزمندگان اسلام، حامیان خارجی صدام برای جلوگیری از سقوط او چه اقدامی انجام دادند؟ انواع تجهیزات نظامی پیشرفته و اقسام سلاح های میکروبی و شیمیایی را در اختیار وی گذاشتند.
۲۲. مهم ترین دستاوردهای «فرهنگی و معنوی» دفاع مقدس را بنویسید. (ذکر دو مورد کافی است). ۱- تقویت اعتماد به نفس و احساس خود باوری و بروز خلاقیت در میان جوانان ایرانی ۲- تثبیت اقتدار نظام جمهوری اسلامی در دفاع از تمامیت ارضی کشور.
۲۳. دو مورد از دستاوردهای دفاع مقدس را در بعد نظامی بنویسید؟ ۱- تحول در حوزه ی صنایع دفاعی (ساخت انواع موشک ها، پیشرفت در حوزه ی هوا فضا، افزایش توان پدافند هوایی ۲- خودکفایی در تولید و ساخت نیازهای مختلف نظامی ۳- برخورداری از تجربیات تازه در زمینه ی سازماندهی و آموزش نیروی انسانی داوطلب ۴- تقویت و تحکیم سازمان رزم نیروهای مسلح (ارتش، سپاه و نیروی انتظامی) ۵- شکوفایی استعدادهای بالقوه در فرماندهی جنگ و ظهور فرماندهان با استعداد.
۲۴. نقش مردم قهرمان ایران در طول هشت سال دفاع مقدس در دو زمینه قابل بررسی است، آن ها را بنویسید؟ ۱- حضور مستقیم در خط مقدم جبهه و نبرد با دشمن متجاوز ۲- مشارکت در تأمین بخشی از هزینه های مادی جنگ از طریق کمک های داوطلبانه، مخصوصاً تهیه و تدارک پوشاک و خوراک برای رزمندگان.
۲۵. کدام یک از شهرها و روستاها در طول جنگ تحمیلی مورد حملات شیمیایی رژیم بعثی عراق قرار گرفتند؟ شهر سردشت در استان آذربایجان غربی، روستای زرده از توابع شهرستان دالاهو در استان کرمانشاه و شهر حلبچه در کردستان عراق.
۲۶. نقش و تأثیر معلمان و دانش آموزان را در هشت سال دفاع مقدس بررسی کنید. معلمان و دانش آموزان نقش چشمگیر و تأثیر گذاری در هشت سال دفاع مقدس داشتند. در آن سال ها جبهه های جنگ شاهد حضور صدها هزار دانش آموز و معلم ایرانی بود که برای دفاع از کیان نظام اسلامی و سرزمین مادری به جبهه رفتند و در سنگرها نیز از درس و مشق غافل نماندند. در طول دفاع مقدس حدود ۲۵۰۰ معلم و نزدیک به ۳۶۰۰۰ دانش آموز به شهادت رسیدند و هزاران نفر هم جانباز، اسیر و جاویدالاثرب شدند.
۲۷. نخستین فرمان امام خمینی به عنوان فرمانده کل قوا، پس از عزل بنی صدر چه فرمانی بود؟ فرمان شکستن محاصره آبادان.
۲۸. حامیان خارجی صدام برای جلوگیری از سقوط ایشان. چه نوع تجهیزات نظامی را در اختیارش گذاشتند؟ هواپیماهای جنگی - موشک های دوربرد و سلاح های میکروبی و شیمیایی.

موفق باشید - مهرا ن زنگنه - دبیر تاریخ ایزده - دی ماه ۱۴۰۲